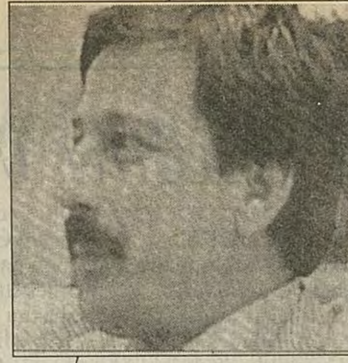
SÖZ

Haftalık Haber Yorum Dergisi

TARİH: 9 KASIM 1996 • SAYI: 91 • FİYATI: 100.000 TL (KDV DAHİL)

• ALMANYA 4 DM • İSVİÇRE 4 Sfr • FRANSA 14 FF • İNGİLTERE 1.7£ • HOLLANDA 5 Hfl • AVUSTURYA 28 AS • ABD 3$

Ergin Cinmen ile SÖYLEŞİ

'Hukuk sistemi mafyaya karşı mücadele için yetersiz'

ORTA SAYFADA

Nerede o eski kamyonlar!

KAMYON KAZASI

Gladio kamyona çarpınca...

Sayfa 3

6 KASIM'DA SOKAKTAYDILAR

Polisin gücü öğrencilere yetti

Sayfa 4 - 5

EĞİTİM-SEN RAPORU

Hantepe'deki kırmızı Mazda...

Sayfa 6

EVRENSEL GAZETESİ

Ah!.. O aynada kendimizi görüyoruz

Sayfa 7

ÖDP İSTANBUL - II

'Henüz kadrolarımızı yaratamadık'

Sayfa 14 - 15

Başkanlık sistemi ve Bangladeş-Pakistan örnekleri...

Memleket "kamyon krizi" ile altüst olurken, yakınlarımızda da bazı tuhaf benzerlikler akılları karıştırıyor, iştihaları artırıyor...

Geçtiğimiz aylarda Bangladeş'te aynı partiye mensup Cumhurbaşkanı ile Başbakan karşı karşıya gelmişlerdi.

Benazir Butto görevden alındı, eşi tutuklandı.

Pakistan Cumhurbaşkanı ile Başbakan da aynı partinin mensuplarıydı. Bizim memlekette de Cumhurbaşkanı ile II. Başbakan aynı partinin mensupları...

Benzerlik bundan ibaret değil...

Bangladeş devrik Başbakanı Halide Ziya...

Kadın...

Pakistan'ın devrik Başbakanı Benazir Butto...

Kadın...

Türkiye'nin daha önceki başbakanı ve şu sıralarda Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller...

Kadın...

İlk iki başbakan kendi partilerinin üyesi olan cumhurbaşkanları tarafından görevden alındı...

Niçin?

Görünüşe bakılırsa yolsuzluktan...

Bizde?

Bizde bu olmadı, olmadı çünkü Cumhurbaşkanı'nın söz konusu ülkelerden farklı olarak böyle bir yetkisi yok...

Ama Pakistan ve Bangladeş'te olduğu gibi Demirel ile Çiller'in arası açık ve her patlayan krizde, Demirel'e yakın tüm çevreler bir anayasa değişikliği ile Başkanlık sistemine geçilmesini önermekteler...

Şimdi ise bir adım daha attılar...

Şu mahut benzerliği dillerine doladılar... Darbe olsun da ister sivil, ister askeri olsun der gibi ballandıra ballandıra yazıyorlar:

Bekir Coşkun 7 Kasım tarihli Hürriyet'te anlatıyor:

"Geçenlerde tüm dünya medyalarında yayınlanan uluslararası yolsuzluk sıralamasında alt sıralarda yer almasına karşın, Benazir Butto, emsallerine göre daha erken gitti.

Çünkü orada anayasa, cumhurbaşkanlarına hükümeti ve meclisi indirme yetkisi, yani sivil darbe yapma yetkisi veriyor...

Bizde o olanak yok...

Ya orijinal darbe, ya hiç..."

Ve benzerlik büsbütün vurgulanıyor:

"Pakistan'ın 'Bacı'sı, bizim Bacı tarafından 'bir elmanın iki yarısı gibi kardeş' ilan edilmişti...(...) Yazgıya bakın: Bir elmanın iki yarısı kardeş 'bacı'lar aynı kaderi finalde paylaşıyorlar... (...) Ha Pakistan, ha Türkiye... Elmanın iki yarısı..."

Birkaç satır da Emin Çölaşan'dan, "Pakistan kocasıyla birlikte hırsızlık yapan Benazir Butto'yu görevden alıverdi. Yazık bize ki Pakistan kadar olamıyoruz."

Metin Toker ve diğerleri de aynı minval üzre yazmışlar...

Bu arada bir başka haber de Fatih Çekirge'den gelince tablo tamamlanıyor:

"Alman Başbakanı Helmuth Kohl, iki ülke arasındaki görüşmeler bittikten sonra Cumhurbaşkanı Demirel'in koluna girdi ve şöyle dedi: 'Sayın Cumhurbaşkanı, sizin bu görevde bulunmanız bizim açımızdan Türkiye'nin, Anıtkabir'de yazdığı gibi Atatürk ilkeleri yolunda olduğunun güvencesidir.'"

İşte böyle...

Alman övgü ve teşvikleri ile Pakistan-Bangladeş modeli...

Kafasında silindir şapka, sırtında cüppe, ayağında kırmızı zırhlı general pantalonu...

Mozaik dedikleri meğer buymuş...

Ecevit'in partisi sol parti mi?

Bizim bildiğimiz kadarıyla, bir partiye "sol parti" demek için, onun mutlaka marksist olması gerekmez. Hele leninist, troçkist, maoist olması hiç gerekmez...

Marksizm, işçi sınıfı hareketi içinde devrimci kanadın benimsediği bir düşünce akımıdır.

Ama bir partiye "sol parti" diyebilmek için onun nihai amaç olarak sosyalizmi benimsemiş olması gerekir. Sosyalist amacı olmayan bir partiye sol parti denemez. Bu açıdan bakıldığı zaman, medyada sık sık "solun bölünmüş" durumuna atıfta bulunan yazıları ve konuşmaları politikanın bilimsel diline çevirmek gerekir.

CHP-DSP bölünmesi solun bölünmesi ile ilgisi olmayan bir bölünmedir gerçekte... Her iki partinin düşünsel temeli kemalizmdir. Kemalist hareketteki bölünmeler, bu akımın günümüz dünya koşullarına adaptasyon zorluğunu göstermekte, kemalizmi revizyondan geçirme zorunluluğu, daha pek çok sosyolojik, politik ve sübjektif-kişisel etkenin yanı sıra, doğal olarak görüş ayrılıklarına yol açmaktadır.

Kemalist akım içinde bulunduğu krizi uzun yıllardan beri aşamamıştır.

İşte, CHP'nin hızla eridiği şu sıralarda, DSP'ye verilmek istenen "solu temsil" misyonu da yapay bir propaganda olarak etkisini yitirmeye başlamıştır.

Anlaşıldığı kadarıyla kemalizmi "çiçekçilik", kendilerini de "çiçek" zannedenin ünlü "çile çiçekleri" adındaki, Erdal Kesebir tarafından temsil edilen DSP içi muhalefetin tasfiyesinden hemen sonra bu parti yeni bir krizle sarsıldı...

DSP Grup Başkanvekili Prof. Mümtaz Soysal, Ecevit'i ağır bir biçimde eleştirdi, Ecevit de islamcı Yeni Şafak gazetesinin deyimiyle "Soysal'ı nazikçe kovdu".

Böylece "solu birleştirme" planı bir anda yön değiştirdi ve kulaklara "Soysal'ın Kurultay'da yapacağı bir çıkışla, DSP ile CHP'yi birleştireceği" fısıldanmaya başladı.

Demek oluyor ki, sol değil de, en fazla "merkez-sol" diyebileceğimiz bu milliyetçi-reformist popülist hareket, memleketin geleceğine ilişkin eski türden "umut" aşıları yapmaktan vazgeçti ve kendi gündemini sürekli olarak "birlik" maddesi halinde sabitleştirdi...

Peki ama söz konusu "umut" gerçekleşebilir mi?

Bizce bu olanaksız bir davadır.

Çünkü her iki parti de dayanmak istedikleri kitlelerle izledikleri politikanın çatışmasından dolayı zayıflıyor ve bölünüyor.

Burada söz konusu olan, süregiden savaş koşullarında, aralarında derece farkı olsa bile, her iki partinin öteki düzen partilerinden hemen hiçbir farklı doğrultu izlemedikleri gerçeğidir.

Kürt sorunu karşısında milliyetçi ve hatta şövenist çizgi, sağ kanat partilerinin çok daha etkili milliyetçi-şövenist çizgileriyle birleşince, bu durum CHP-DSP kanadının zayıflamasına, gerçek şövenistlerin kuvvet kazanmasına yol açıyor...

Bu iki partinin laisizm vurguları ise, Refah Partisi'nin halkın çıkarlarını önplana koyan sosyal-demagojisinin karşısında etkisizleşiyor.

Her şeyi ifade etmese bile son kısmi yerel seçimler, CHP'nin iktidar alternatifi olmaktan ne kadar uzakta olduğunu gösteriyor. DSP'li Bülent Tanla'nın yaptığı araştırma ise DSP'nin halk katında güven vermeyen bir parti olarak zayıflamakta olduğunu ortaya koyuyor. İşte çalışan insanlara "sol alternatif" olarak sunulan söz konusu partilerin çıkmaz sokağa girdikleri şu günlerde ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras'ın şu sözleri size de doğru bir saptama olarak görünmüyor mu:

"Diğer partilerin tek tipleştiği bir ortamda kendimizi muhalif güçlerin sesi olacak tek özne olarak görüyoruz."

SÖZ'den

Toplatıldığımızı duyurmayı unuttuk!

Toplatma kararları fazlalaşıp, artık kaç tane olduğunu unutmaya başlayınca olay bizim açımızdan da "normal bir hadise" haline gelmeye başlıyor ve önemsemez noktaya sürükleniyoruz. Son haftalarda iki kez toplatıldık; 84. sayımız Yelda'nın 6-7 Eylül dolayısıyla yazdığı yazı nedeniyle, 89. sayımız ise İHD Genel Başkanı Akın Birdal'ın Almanya'da katıldığı bir konferansta yaptığı konuşma gerekçe gösterilerek toplandı. 89. sayıda öyle hızlı davrandılar ki, cuma akşamı dergi matbaadan gelmeden polisler kararı tebliğ etmeye gelmişlerdi bile... Şimdiye kadar böylesi olmamıştı. Bu ne hız dediğimizde, görevli polisler de gülümsemekten başka bir şey diyemiyorlardı. İşte bu hengame arasında okurlarımıza toplatıldığımızı duyurmayı bile unuttuk.

Gecikmeli olarak açıklıyoruz, çünkü özellikle yurtdışından bazı abonelerimiz telefon ederek bu sayıları almadıklarını belirtiyorlar. Postaya verilemedi ki alabilsinler...

Güle güle ve hoşgeldin...

İlk sayıdan 90. sayıya kadar dergimizin sorumlu müdürlüğünü yürüten arkadaşımız Hüseyin Ayık bu görevden ayrılmak istiyordu. Aslında Hüseyin'in bu isteğini gecikerek yerine getirebiliyoruz. Bu sayıdan itibaren Bülent Aytaç Yoldaş dergimizin sorumlu müdürlüğünü üstlenmiş bulunuyor. Hüseyin'le ilgili açılan davalardan şimdiye kadar sonuçlanan üç tanesi beraatle bitti. Diğerleri de büyük olasılıkla aynı şekilde sonuçlanacak. Ancak bazı sayılarımız toplatılmış olmakla kalacak. Hüseyin'i uğurlar ve bugüne kadar üstlendiği bu zor görev dolayısıyla teşekkür ederken, Bülent'e de hoşgeldin diyoruz.

Aktüel'in görmediği...

Sabah grubunun çıkardığı haftalık Aktüel dergisinin 31 Ekim-6 Kasım tarihli 278. sayısı SÖZ'ün 19 Ekim tarihli 88. sayısına kapak olan haberi tekrarlamış. Kıbrıslı Rum genç Solomos Solomo'nun KKTC Bakanı Kenan Akın tarafından öldürüldüğü iddiasını ele alan haberin fotoğrafları SÖZ'ün 88. sayısında yayımlanan fotoğrafların aynısı. Haberin unsurları da hemen hemen aynı. Ancak haberi kaleme alan muhabir Serhan Yedig Aktüel'den iki hafta önce haberi veren SÖZ'den hiçbir şekilde söz etmemiş. Oysa Türkiye'ye bu olayı ilk kez SÖZ duyurmuştu. Haberin bir kez de Aktüel'de yer almasına tabii ki hiçbir itirazımız olamaz. Keşke başka gazete ve dergiler, televizyonlar da aynı haberi Türkiye'ye duyursalar. Ancak SÖZ bu konuya el atmadan önce kimsenin sesi-soluğu çıkmadı. Olsun, daha sonra ele alınması da iyi bir şey... Ama "gazetecilik ahlakı" açısından ikinci kez haberi ele alırken SÖZ'den hiç söz edilmemesi ne kadar doğrudur?

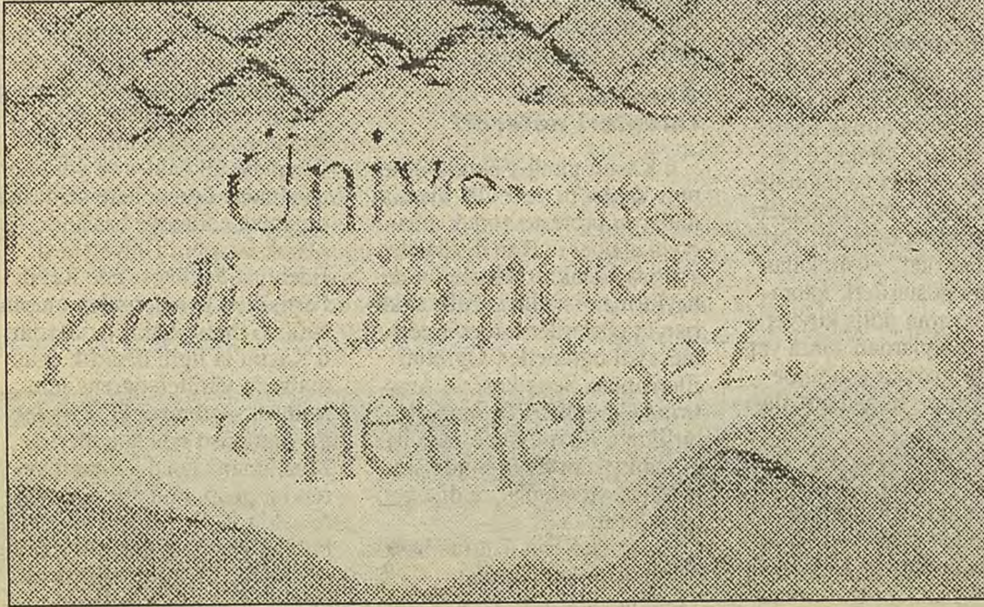
Aktüel'i arayıp muhabirle konuşmak istedik, ancak izinli olduğu söylendi. Aktüel'in editörü Metin Soysal ise SÖZ'den hiç haberi olmadığını söyledi... Neyse, belki bundan sonra olur... Memleketteki pisliğin üzerine gitme iddiasındaki basın organları öncelikle kendileri birtakım ilkelerde tutarlı ve güven verici olmak zorunda değiller mi?

Kamyon krizi ve boşa çıkan oyun

Panorama sayfalarında "Susurluk kazası"nı ele almamıza gerek kalmadı. Medyada bütün ayrıntılarıyla yansıtılan bu olayla ilgili yapılacak tek şey, devlet iktidarı hakkında bir sonuca varmak ve uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, uluslararası terör ve casusluk şebekelerinin devletin zirvesini elinde tutan sosyo-politik gücün içine sızdığına dair yanlış bir kanıyı gidermek ve bu gücün devlete egemen oligarşik zümrenin organik bir parçası olduğunu belirtmekti.

Ertuğrul Kürkçü'nün, bu sayfada yer verdiğimiz, 6 Kasım tarihli Demokrasi gazetesinde yayınlanan yazısı bunu başarmıştır.

Burada eklememiz gereken husus, kontrgerillanın başlıca yöneticilerinden biri olduğu hakkında güçlü bir kamuoyu kanısı oluşan İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın, İstanbul, Ankara, Bursa, Balıkesir gibi illerde yapılan öğrenci gösterilerini kana bulamaya yönelen tutumuyla, suçluluğunu itiraf ettiğidir. Tüm halkın gözleri önünde öğrencileri amansızca coplayan, tekmeleyen, kan revan içinde bırakan, onların üzerine köpekleri süren polis, bu saldırıyı İçişleri Bakanı'ndan talimat almaksızın yapamazdı.

Aynı Bakan'ın bir emriyle Cumartesi Anneleri'ne amansızca saldıran, bir başka emriyle ise, anneleri bir kıyıda seyreden polisin son tutumu, "Susurluk kazası"nda ortaya çıkan delilleri pekiştiriyor.

Eğer öğrenciler barışçı bir gösteri düzenlemiş olmayıp, polise şiddetle karşılık verme yoluna gitmiş olsaydılar, o meydanlarda pek çok insan ölebilir ve Ağar "teröre karşı kahramanca mücadelenin başına geçmek" için büyük bir fırsat bulurdu.

Olmadı...

Bakan kendi sorumluluğu altındaki polisleri ne denli "iyi" yönlendirirse yönlendirsin, öğrenciler bu oyunun aracı olmadılar...

Yaralandılar, gözaltına alındılar, ama saldırıyı da tersine çevirmeyi başardılar...

Şimdi daha güçlü öğrenci hareketinin de temeli genişledi, öğrenci aileleri başta olmak üzere, demokratik kamuoyu, gençlere büyük bir destek verdi...

Elbette son eylemleri enine boyuna irdeleyecek, buradan daha güçlü eylemler için sonuçlar çıkaracak olanlar, bu eylemlerin gerçek sahipleri olan gençlerden başkaları olamaz.

Ama bu eylemlerden tüm toplumsal muhalefet için çıkarılacak en önemli sonuç, resmi şiddete karşı en güçlü silahın kitlesellik olduğudur...

Ortada kelimenin mecazi anlamında da bir "meydan harbi" olmadığına göre, resmi şiddete karşı girişilecek her mücadelenin başarısını elde edilen politik sonuçlarıyla ölçmek olsa gerektir.

Bu son öğrenci gösterileri Çiller-Ağar grubuna en küçük bir fırsat bile tanımayan özelliği ve "kamyon skandalı"nı örtbas etme provokasyonunu tersine çevirmesiyle sanılandan da büyük bir politik başarı kazanmış bulunuyor...

Yalnız öğrenci hareketi için değil, tüm toplumsal muhalefet için...

Bir 'kaza' sayesinde maddi kanıtlara ulaştık, ancak bunlardan kurtulmak 'kaza' ile değil mücadeleyle olabilir...

Kaza...

Ertuğrul KÜRKÇÜ

"Devlet- çete" ya da "çete– devlet" tezini ileri sürenler, bugüne değin ister istemez spekülatif kalmak zorundaydılar. Bilgi ve belgelere ulaşmak, bunları sınıflandırmak, yorumlamak ve sonuç çıkartmak, konuya devlet dışından yaklaşanlar için neredeyse imkansızdı. MİT'ten kendilerine bilgi sızdırılan politikacıların dışında kalanlar tezlerini olsa olsa basına yansıyan haberlerin birbiriyle ilintilendirilmesine dayandırabilir, yargılarını olmayana ergi yoluyla çıkarsayabilirlerdi.

Ancak, hafta sonu meydana gelen "kaza", kurbanlarının hayatlarına mal olmuş da olsa "devlet çete" tezini ampirik olarak da gerekçelendirmeye olanak veren eşi bulunmaz bir maddi kanıt sağlıyor. Bu kanıtın önemi, yalnızca var olan rejimin analizi açısından "devlet-çete" tezine gerçeklik kazandırmasında değil, bu kez asıl, "devlete sızma", "devletin içinde çeteleşme" vb. tezlerin spekülatif ve yanıltıcı karakterini ortaya koymasında.

Aynı özel oto içinde saklanırken "kaza" ile gün ışığına çıkan ilişkilere ve kanıtlara göz atalım:

Serhat Bucak: 9 bin kişilik "korucu ordusu" sahibi, DYP milletvekili, Kürt toprak ağası ve aşiret reisi.

Hüseyin Kocadağ: Diyarbakır ve Hakkari Özel Harekat Daireleri eski Müdürü. İstanbul eski Emniyet Müdür Yardımcısı. Alevi cemaatinin ileri gelenlerinden, kocası mafya şefi Alaattin Çakıcı tarafından, Uğur Kılıç'ın sevgilisi olduğu söylenen anti- terör uzmanı.

Abdullah Çatlı: İnterpol'ün kırmızı bültenle uyuşturucu kaçakçılığından aradığı, daha önce Ankara'da 1978'de 7 TİP üyesinin öldürüldüğü Bahçelievler katliamı suçlularından, Papa suikastinin başaktörlerinden, gıyaben idama mahkum bir faşist.

Eğer bir devletin "korucu ağası" ve anti-terör uzmanı; uyuşturucu kaçakçılığından, cinayetten ve katliamdan sanık bir uluslararası suçlu bir "terörist" ile "hafta sonu tatili"nde buluşuyorlarsa; eğer bu "anti-terör" uzmanının kendisi bir terör- kaçakçılık- cinayet şebekesinin tam orta yerinde bulunuyorsa; eğer "korucu ağası"nın kendisi bir "çete harbi"nin içinde seri cinayetlerin başındaysa ve bu kişi iktidar partisinin en etkili milletvekillerinden biriyse; bu milletvekilinin arabasında sahte plakalar, sahte Meclis giriş kartları ve ruhsatsız, susturuculu polise ait silahlar çıkıyorsa ve hükümetin içişleri bakanı Mehmet Ağar bütün bu ilişkileri "normal" karşılıyorsa, "suç"un çoktandır bu rejimin temel işleyiş ilkesi haline geldiği yargısına ulaşmaktan daha mantıklı bir sonuç olamaz.

Ancak, karşı karşıya olduğumuz ilişkiler ağı, malum "klik çatışması" senaryosunu kat kat aşan, suç örgütünün tasfiye edilmesi için "çelik çekirdek"in bizzat kalbine ulaşmanın gerekliliğini ima eden derinlikte. Bucak'ın korucu ordusu, on yıldır doğrudan doğruya OHAL bölgesindeki askeri amirlerin ve istihbarat yetkililerinin emir ve komutası altında çalışırken, Abdullah Çatlı'nın, kökleri, Mehmet Ali Ağca'nın cinayetleriyle ünlenen ŞİT- TİT gibi örtülü operasyon örgütlerinin içinde bulunduğu bilinirken, bu grubun devletin ASALA'ya karşı giriştiği yok etme faaliyetlerinde etkin rol aldığı şayiaları yeri göğü tutmuşken, Hüseyin Kocadağ'ın devletin "laik" kanadından bir "anti–terör" uzmanı olarak bu çekirdek içinde yer aldığı ayan beyan ortaya çıkarken, devletin zor aygıtının bütün tarihi, karmakarışık ilişkileri ile karşımızda dururken, olaya "devlete sızan çete" tezinin sınırlılığı ile bakmakla yetinebilir miyiz?

Gene de, bu "kaza", "devlet– çete" tezine ampirik kanıtlar sağlamakla birlikte, devletin çeteleşmesinin, çetenin maddi nedenlerinin ve hakimiyet kaynaklarının açıklanması ve bu sürecin süregiden savaşla ilişkilendirilmesi hâlâ yerine getirilmemiş bir gereklilik olarak ortada duruyor. Bu bağlamda birkaç saptamada bulunulabilir:

Birincisi, devletin son yirmi yılın OHAL alanında yürüttüğü sıkıyönetim ve "ayaklanma bastırma" harekatı, bu harekatın OHAL bölgesi dışındaki uzantıları, özellikle Özel Harekat Timleri eliyle yürütülen operasyonlar, bütünüyle yasal denetim dışına çıktı ve özel harekat gruplarıyla korucu ordularına hükümet üstü bir özerklik kazandırdı.

İkincisi, özel harbin finansmanı ve koruculuk sisteminin desteklenmesi, bütçeden karşılanamayan gelirlere gerek doğurdu. Örtülü ödenek ve benzeri kalemlerden sağlanamayacak kadar yüksek olan bu harcamaların başlıca kaynakları arasında uyuşturucu trafik ağının yarattığı rantlar vardı.

Öte yandan, Türkiye ekonomisinin neredeyse yüzde yetmişine varan bir bölümünün dayandığı söylenen "kara para" aklamalarından, "kayıt dışı" işlemlerden ve "sıcak para" transferinden doğan ve katrilyonlarla ölçülen muazzam rantların paylaşılması ve bu paylaşımın "suç" oluşturan karakteri spekülatif sermaye grupları, devlet bürokrasisi, mafya ve güvenlik aygıtının suçu örtmek için iç içe geçmelerini zorunlu kıldı. Muhalif ve karşıtların öldürülerek tasfiyesini de kapsayan bütün bu işlem ve eylemlere dokunulmazlık kazandırılması ve kamuoyu denetiminden kaçırılması için gerekli olan "devlet güvenliği" ve "vatan hizmeti" örtüsünün, "anti–terör" faaliyetlerinden sağlanıyor olması, savunma ve güvenlik aygıtlarının önde gelenlerinin bu suç örgütlerinin içine alınmasına ve sonuçta "suç"un devlette kurumsallaşmasına yol açtı.

"Devlet– çete" tezi "bir kaza" sayesinde en belirgin maddi kanıtına kavuşmuş olsa da, bu ilişki ağının toplumun üzerinden temizlenmesine hiçbir kaza yardımcı olamaz. Bunun için bir siyasi "kasıt"a, toplum tarafından denetlenebilen, halkın hizmetkarı olan yeni bir devlet kurma iradesinin siyasal zaferine ihtiyaç var.

Eski şeflerine kamyon çarpınca hınçlarını öğrencilerden aldılar...

Polisin gücü ancak *öğrencilere* mi yetiyor?

Bülent AYTAÇ

6 Kasım YÖK'ün kuruluşunun 15 yıldönümüydü ve öğrenciler YÖK'ü protesto etmek için ilk kez sokaklara çıkmıyorlardı. Ancak bu protesto gösterilerine ilk kez polisin saldırısı bu kadar sert, bu kadar acımasız oldu. İstanbul ve Ankara başta olmak üzere, çeşitli kentlerde yüzlerce öğrenci polis copları ve tekmeleriyle yaralanır, polis köpeklerinin saldırılarına uğrayıp, yerlerde sürüklenirken, eksik kalan tek şey, bu gösterileri 'kahramanca' bastıran polis kuvvetlerinin bazı olaylardan sonra yaptıkları gibi marşlar eşliğinde yürüyüş yapıp, slogan atmalarıydı...

Peki bu yıl estirilen bu "terör havası"nın tesadüf olduğu düşünülebilir mi? Elbette hayır... Bağırlarından çıkıp kısa sürede İçişleri Bakanlığı'na kadar yükselen ama artık orada durması pek şüpheli olan eski şeflerinin içine sürüklendiği zor durum acaba birilerinin gündemi değiştirme niyetleri doğrultusunda bu öğrenci eylemlerini de terörize etmelerine yol açmış olamaz mıydı? Nitekim çarşamba gecesi bütün TV'ler bu olaya kilitlenmişti ve "kamyon hadisesi" birden ikinci plana kaymıştı...

Birkaç kentte birkaç bin öğrencinin YÖK'ü protesto eden gösteriler düzenlemesine biraz tahammül gösterilse bu memleket bundan acaba ne kaybederdi? Hiç tabii... Ama gündem değiştirme ihtiyacının yanı sıra toplumsal muhalefetin herhangi bir kıpırdanışına karşı öylesine teyakkuz halinde ki iktidar çevreleri en ufak bir kitle eylemine en şiddetli tepkiyi gösteriyorlar. Kasıtlı olarak adeta 'sineği balyozla eziyorlar..' Yeni eylemlere, mücadelelere yol olmasından kaygı duydukları her şeyin üzerine acımasızca ve gözdağı vermek amacıyla gidiyorlar. İşte 6 Kasım Çarşamba günü meydana gelen olayların arka planında bunlar vardı.

Öğrencilerin talepleri nelerdi?

6 Kasım günü Yüksek Öğrenim Yasası'nı ve YÖK uygulamalarını protesto etmek amacıyla alanlara çıkan öğrenciler aslında birtakım taleplerini de haykırmak istediler. Polis saldırısıyla gösteriler terörize edilmeseydi öğrenciler, Öğretim Elemanları Sendikası ve Araştırma Görevlileri Derneği ile birlikte 6 Kasım öncesinde hazırladıkları ortak metinde sıraladıkları şu taleplerini dile getireceklerdi:

Üniversitelerin üzerine baskı uygulamak için kurulan YÖK'ün dağıtılması; YÖK'ün tüm kadrolarının üniversitelerden uzaklaştırılması; üniversitelerin asli unsurları olan öğretim elemanları, öğrenciler ve üniversite çalışanlarınca oluşturulmuş demokratik organlar tarafından yönetilmesi; üniversitelerdeki özelleştirme politikalarına son verilmesi; üniversitelere bilimsel, idari, mali özerklik tanınması; üniversitelerin sermaye için teknoloji ve ucuz işgücü üreten kurumlar olmaktan çıkartılıp, topluma açık ve toplum için bilim üreten kurumlar haline getirilmesi; akademik çalışmalar ve bilimsel araştırmaların özgürce yapılabilmesi için idari ve mali bütün engellerin ortadan kaldırılması; polis ve jandarmanın üniversiteden çıkartılması...

Öğrenciler işte bu taleplerini dile getireceklerdi, ama bir öğrenciye dört polisin düştüğü vahşi bir saldırıyla karşılaştılar ve yüzlercesi gözaltına alınırken birçoğu da yaralanıyordu.

Eylem öncesi saldırılar

Öğrenciler bu taleplerini dile getirmek için 6 Kasım'da alanlarda olacaklarını haftalar öncesinden açıklamışlardı. Bu açıklamanın ardından birçok üniversitede ülkücüler ve gericiler tarafından öğrencilere saldırılar organize edilmeye başlandı. İlk olarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Refah Partisi'nin gençlerinden oluşan Milli Gençlik Vakfı taraftarları 6 Kasım'la ilgili hazırlık çalışmalarını yürüten öğrencilere saldırdı. Ardından İTÜ Ayazağa Kampüsü'nde kendilerine Müslüman Gençlik ismini veren bir grup, muhalif öğrencilere saldırdı. Bu saldırıları İstanbul Üniversitesi'nde ülkücüler tarafından organize edilen saldırılar izledi. İstanbul'daki üniversiteler dışında Bursa Uludağ Üniversitesi'nde, Konya Selçuk Üniversitesi'nde de öğrencilere saldırılar oldu. Ülkücü ve gerici saldırılar karşısında kendilerini savunmak durumunda olan öğrencilerin polis tarafından gözaltına alınması ise artık yadırganan bir şey değildi. Saldırıların 6 Kasım öncesinde yoğunlaşması ve polisin saldırganlar yerine, kendilerini savunmak durumunda olan öğrencileri gözaltına alması 6 Kasım eyleminin nasıl gerçekleşeceğinin bir tür habercisiydi. 5 Kasım günü İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü ve civarındaki fakültelerde polisin hiçbir gerekçe göstermeden solcu, muhalif 100'e yakın öğrenciyi okul bahçelerinden, kantinlerinden gözaltına alması, özellikle sol-

Eyleme katılan üniversite öğrencileri

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi, Konya Selçuk Üniversitesi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileriyle YÖK'ü protesto eyleminden hemen sonra görüştük.

Eylemi nasıl değerlendiriyorsunuz? Talepleriniz nelerdi?

Selçuk Üniversitesi öğrencisi H.Y: 1980 öncesinde üniversiteler içinde önder kişilikler ortaya çıkıyordu. Bugün böylesi kişiliklerin ortaya çıkmasını engellemeye çalışıyorlar. YÖK'ün kuruluş amaçlarından biri de budur. Üniversitelerdeki eğitim tamamen devletin istediği çerçevede ve savaşa dayalı, savaşın ihtiyaçları ve meşrulaşmasına yönelik... Dolayısıyla biz de savaşı okullarda istemiyoruz diyoruz. Ve YÖK'ü, bütün bu baskıları protesto etmek için arkadaşlarımızla beraber Beyazıt'taydık. 12 Eylül'ün üniversitelere el atması ve buraları yeniden düzenlemeye yönelmesi YÖK'le başladı. Yani 6 Kasım eylemi YÖK'ü protesto ederken aslında bu durumu, 12 Eylül'ün üniversitelere bu yönelimini protesto ediyordu. Bu, en doğal hakkımızdır. Herkese parasız ve eşit eğitim hakkı istiyoruz. YÖK'ün bizim üzerimizde inisiyatif oluşturmasını kesinlikle kabul etmiyoruz. Üniversite yönetiminde de söz hakkımız olmalı. Bizimle ilgili kararların alındığı yerlerde bulunmak istememiz ne kadar doğal ve anlaşılır ise buna karşı çıkmak da o kadar anlamsız ve anti-demokratiktir...

Siyasal Bilimler Fakültesi öğrencisi K.K: YÖK 12 Eylül mantığının üniversitelere yansımasıdır. Üniversitelerin bir tür kontrol altına alınması çabasıdır. YÖK bugün bilimi katletmiştir. Bilimin toplum yararına kullanılmasına engel olmuştur. Çernobil kazasından sonra İstanbul Üniversitesi'nde yapılan araştırmada çaylarda radyasyon olduğu ortaya çıkmış, ama YÖK bunun kamuoyuna açıklanmasına engel olmuştur.

Öğrencilerin, öğretim görevlilerinin inisiyatifi hiçe sayılarak tamamen siyasal iktidarın zihniyeti uygulanıyor. Üniversitede idari, mali ve bilimsel özerkliğin olmasını istiyoruz. Ben Siyasal Bilimler öğrencisiyim. Sosyal bilimler dersinde alt kültürler konusunda Amerika'daki Fransa'daki alt kültürleri işliyoruz. Bizim ülkemizde, kendi toplumumuz da çok farklı kültürleri bünyesinde barındırıyor. Bir "mozaik" olduğu söylenen bu sosyal ve kültürel yapıyı niye incelemiyoruz? YÖK buna engel. Türkiye'de bugünkü siyasal sistem inkarcı... Ama bu durumu bilimsel anlamda savunmakta zorluk çekiyorlar. Biz bütün bunlara karşı çıkınca da tahammül edemiyorlar ve acımasızca üzerimize geliyorlar. Aslında bütün bunlar karşısında daha bilinçli, daha örgütlü, daha sistematik bir tarzda mücadele etmek, eylem yapmak zorundayız...

Üniversitelerde son günlerdeki ülkücü ve gerici saldırılarla ilgili neler diyeceksiniz?

Siyasal Bilimler Fakültesi öğrencisi Ş.K: Ülkücü yapılanmalar devletin desteğini alıyorlar. Bizim bu yapılanmalarla mücadelemizi sürdürmemiz gerekiyor. Saldırılar 6 Kasım boykotu için önceden hazırlanmıştı. Önceden gözdağı vermek istediler. Artık faşistler köşeye sıkışmış durumda. Gözleri kapalı bir şekilde saldırıyorlar. Hükümetten güç alıyorlar, ama bu onların kazanmasına yeter mi görülecek... Müslüman gençliği de ülkücü gençlikten ayırmamak gerekiyor. 6 Kasım öncesinde onların da saldırıları ile karşı

cu ve muhalif öğrencilerin gittikleri kafeteryaların kapatılması, saldırıların ve toplu gözaltına alma operasyonunun önceden planlanmış olduğu görüşünü güçlendiriyordu. Bütün bunlar, öğrencilerin 6 Kasım öncesi etkisizleştirilmesi, eylemin meşruiyetinin zedelenmesi ve eyleme katılımın düşürülmesine yönelik olduğunu açıkça ortaya çıkardı. 5 Kasım'da gözaltına alınan öğrenciler 6 Kasım eyleminin bitiminden hemen sonra serbest bırakıldılar.

6 Kasım öncesinde zaten ülkücü ve gerici çevreler tarafından yoğunlaştırılan saldırıların yanı sıra 3 Kasım akşamı meydana gelen ve siyasal kirlenmeyi tüm açıklığıyla ortaya seren ünlü 'kamyon kazası'nın yarattığı gerilim eyleme de yansıyacaktı kuşkusuz. Devletle mafyanın içiçe geçmesine yönelik tartışmaları ve gündemi değiştirmek isteyenler öğrencilerin eylemini bahane ederek ortamı terörize edebilirlerdi. Nitekim tam da böyle oldu. Bir öğrenciye 4 polisin düştüğü koşullarda vahşi bir terör estirerek kamuoyunun dikkatini başka taraflara çekme çabasına giriştiler. Mafya çeteleri karşısında acz içerisindeki polis bütün hıncını öğrencilerden çıkarırken adeta bir güç gösterisinde de bulunuyordu. Ama sadece öğrenciler değil, olan-bitenleri ekranlardan izleyen milyonlarca kişi hiç kuşkusuz bu gücün başka yerlerde ve başka kişilere veya odaklara karşı neden kullanılmadığını soruyor ve üzerinde düşünüyordu...

'Devletle pazarlık olmaz!'

6 Kasım Çarşamba günü sabahın erken saatlerinde Beyazıt meydanını kuşatan polis, meydana giriş ve çıkışları yasakladı. Eylem saatinden önce eyleme gelen öğrencileri gözaltına aldı. Saat 13.30'da Çemberlitaş'ta buluşan bine yakın öğrenci "YÖK'e hayır", "Ferman devletin, üniversiteler bizimdir" ve "Üniversiteler bizimdir, bizimle özgürleşecek" sloganlarıyla birlikte meydan girişine geldiler. Burada, polis barikatıyla karşılaşan öğrenciler, polise, barikatın kaldırılmasını, meydanda basın açıklaması yaptıktan sonra dağılacaklarını söylediler. Emniyet Müdürü basın açıklamasını "Meydan girişinde yapın, devletle pazarlık olmaz" şeklinde yanıtladı. Öğrenciler Beyazıt Meydanı'na yürümek istediklerinde ise meydana girişi engelleyen çevik kuvvet, öğrencilerin etrafını çevirerek saldırdı. Saldırıda 40'ın üzerinde öğrenci yaralanırken, 500'ün üzerinde öğrenci de gözaltına alındı.

Eylemi İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu düzenlemişti. Öğrenciler, eylemden önce açılacak pankartların imzasız olmasına ve sloganların öğrencilerin taleplerini içermesine dikkat etmişti. Oluşturulan eylem inisiyatifi bu kararları aldı. Eylem sırasında çeşitli siyasi örgütlenmelerin imzalı pankart açmaları öğrenciler tarafından hoşnutsuzlukla karşılandı. Ayrıca polisin meydana girişe izin vermemesinden sonra yine bazı gruplar arasında basın açıklamasının meydan girişinde yapılıp yapılmaması tartışması yaşandı. Öğrenciler eylemden sonra yaptıkları değerlendirmede meydana girişi zorlama kararının inisiyatif boşluğundan yararlanılarak alınmış bir karar olduğunu belirttiler.

Öğrencilerin istediği biçimde sonuçlanmayan 6 Kasım Beyazıt eylemi, önümüzdeki günlerde tartışılmaya devam edecek gibi görünüyor. Bu tartışmaların öğrenci gençliğin mücadelesinin örgütlü ve meşru zeminlerde gelişimine katkıda bulunacak bir tarzda yürütülmesi herkesin ortak sorumluluğu olsa gerek...

İZLENİM

Öğrenci başına 4 polis...

6 Kasım'da YÖK'ü protesto etmek için yaklaşık 600 öğrenci Beyazıt'ta toplandı. Polisin sayısı ise 2 bin 250 idi. Bu rakam yalnızca resmi polislerin sayısı, ayrıca her öğrenciye bir de sivil polis ve 'sivil öğrenci' düşüyordu. YÖK'ü protesto etmek için basın açıklaması yapmak isteyen öğrencilere polis coplarla yanıt verdi. Polis için öğrenciler "terörist"ti. Coplarıyla, tekmeleriyle saldırdılar. Öğrenciler etkisiz hale gelinceye kadar dayak atıyorlardı. Hatta bir polis öylesine kendinden geçmişti ki "hayıt" diye bağırarak karate yapmaya başladı. 6 Kasım eylemi bir hafta öncesinden gazetelerde, TV'lerde yer almaya başladı. Bazı TV programlarında "sağ - sol çatışması yeniden geliyor" biçiminde işlendi. Bu arada 6 Kasım öncesinde üniversitelerde ülkücüler provokasyon yaratmaya çalıştı. Emniyet de 6 Kasım için hazırlanarak tüm gücünü Beyazıt'a yığdı. Öğrencilere bıçakla, satırla saldıran ülkücüler aranmazken sol görüşlü öğrenciler didik didik arandı. 6 Kasım eylemi öncesinden tek tek gözaltına alındılar. Bu arada öğrencilerin yapacağı eylemleri önceden haber alıyorlardı. 6 Kasım eyleminde ise nasıl haber aldıkları ortaya çıktı. Bir 'sivil' öğrenci polislere öncü öğrencileri tek tek gösteriyordu. Gösterilen öğrenciler ise polislerce öldüresiye dövülüyordu. "Sağ-sol çatışması yeniden başladı" denilerek kendilerine terörist gözüyle bakılan öğrenciler, 6 Kasım eyleminde bunun yalan olduğunu ortaya çıkardı. YÖK'ü protesto eden sloganlarıyla, "Üniversitede polis istemiyoruz", "Yaşasın Özerk-Demokratik Üniversite" sloganıyla yanıt verdiler.

6 Kasım Beyazıt eylemini değerlendirdi

karşıya kaldık...

Öğrenci hareketinin bugünkü durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi A.F: Ben bugünkü öğrenci hareketinin geçmişe göre daha iyi olduğunu düşünmüyorum. Üniversitelerde biz kendi aramızda bölünmüşüz. Karşımızdakilerle mücadele etmeyi bırakıp, kendi içimizde çatışıyoruz.

TV'de Reha Muhtar'ın programında ülkücülerle solcu öğrencileri karşılıklı tartıştırdılar. Ama solcu öğrencilerin ülkücülerle aynı masada oturması bile yanlıştı. İyi bir şey yapmadılar. Ülkücüler kabadayı gibi davranıyordu. Ben onları bir gruba da bağlamıyorum. En azından faşistlerle aynı masaya oturulmamalı diyorum...

Polisin tutumu daha önceki eylemlere göre nasıldı?

Selçuk Üniversitesi öğrencisi H.Y: Beyazıt'taki eylemde özel tim ve polisin tavrı geçmişten farklı değildi. Yapılacağı önceden ilan edilmiş, bilinen bir olayı bastırmak için polis tam teşekküllü gelmişti. Özel timin gelmesi, yeni kurulan polis timlerinin gelmesi ve üniversite önünde yığınak yapması ve sonraki olaylar belki polis için de bir tür prova veya tatbikat olmuştur...

6 Kasım eyleminde öğrencilerin hataları var mıydı?

Siyasal Bilimler Fakültesi öğrencisi K.K: Bizim amacımız YÖK'ü protesto etmekti, hepimizin amacı aynıydı. Ama çeşitli gruplar değişik sloganlar attı. Biz ayrıyız dercesine, biz kendi ideolojimizi, kendi fraksiyonumuzun sesini duyururuz, YÖK'e biz karışmayız dercesine davrananlar oldu. Böylesi bir yanlışın yanı sıra polisin coplarla saldırmasından sonra takınılan tutum da yanlıştı. Oturma eylemi yapılmalıydı. İnsanlar can havliyle, polis copu yemeyeyim diye kaçmaya başladı. Dağınıklık ve panik yaşandı. Birçok arkadaşımız gözaltına alındı. Öğrenciler dertlerini, sorunlarını anlatamadı. Bu eylem üzerine kendi politikasını yapmaya çalışan, oradaki öğrencilerin üzerinden kendilerine birtakım siyasi kazançlar arayanların zorlamalarıyla hareket etmek zorunda kaldık. Üniversite gençliği arasında radikallik iddiasında olan bazı grupların mantığında 'polisle çatışacaksın, insanlar sana gelecek' mantığı var. Bu çok yanlış bir mantık. Toplumun içinde olmak insanları birey olarak oraya katmak, inisiyatife ortak etmek lazım."

Polis, mafya ve siyaset işbirliğinin üniversitelere de yansıdığını söyleyebilir miyiz?

Marmara Üniversitesi öğrencisi A.F: 12 Eylül darbesiyle birlikte öğrenci gençlik üzerinde baskılar arttı. YÖK ortaya çıktı. Biz de özerk ve demokratik, bilimsel üniversite talebiyle YÖK'ün karşısına çıktık. Karşımızdaki insanlar da devlet mafya ve emniyet ilişkisinde olan insanlar olduğu için bunları bize karşı kullanacaklar. Baskıyı da artıracaklar. Biz sistemin yozlaştığını belirtiyoruz. Bu yozlaşmanın etkilerini doğrudan üniversitelerde de yaşıyoruz ve bunlara karşı mücadele etmek en doğal ve meşru hakkımız. Aynı zamanda bu, ülkenin gençliği olarak görevimiz de...

Siyasal Bilimler Fakültesi öğrencisi K.K: Üniversite gençliği toplumdan soyutlanmış, yalnızca kendi sorunlarını tartışan bir gençlik değil. Türkiye'de devletin kendi eliyle inşa ettiği faşist yapılanmalar bir trafik kazasıyla ortaya çıkarsa biz bunları çok iyi algılamalıyız. Bu sisteme karşı toplumsal muhalefeti yaratacak kesimlerden birisi de öğrencilerdir. Üniversitelerde oynanan oyunlar var. Çünkü halka bilinç taşıyacak olan kesimlerin biri de üniversiteli gençlik. Devlet bunu biliyor, iktidar biliyor, onlar için tehlikeliyiz. Potansiyel suçluyuz. Okullarda yapay çatışmalar yaratılıyor. Bunlar genellikle 6 Kasım eylemlerinden önce yapıldı. 4-5 Kasım'da okul dışından üniversiteye faşistler sokuldu. Satırlı, bıçaklı içeri girdiler. Biz girerken bizi didik didik arayan polis onları aramıyor. Bizzat ülkücüleri karakolda koruma gibi çabaları var. Bizi kovalayanlar onlardı. Çok dostane bir ilişkileri var...

Eğitim–Sen heyeti *Hantepe katliamını* bölgede soruşturdu;

Resmi açıklamalar kuşkuları dağıtmıyor

Haber Merkezi– Geçtiğimiz 30 Eylül gecesi Diyarbakır'ın Hantepe köyünde, biri Eğitim–Sen üyesi, 4 öğretmenin katledilmesi olayının karanlıkta kalan yönlerini araştırmak üzere bölgeye giden Eğitim–Sen heyeti, inceleme sonuçlarını bir rapor halinde açıkladı. Raporda, bölgede giderek artan sayıda insanın yaşama hakkının tehdit altında olduğuna işaret edilerek, Hantepe katliamının resmi açıklamaların hilafına, birçok soru işareti ve karanlık noktayı beraberinde taşıdığına vurgu yapılıyor.

Öldürülenlerden biri de Eğitim–Sen üyesi Uğur Gören'di.

Eğitim–Sen MYK'sı, üyeleri öğretmen Uğur Gören'in de aralarında olduğu 4 öğretmenin öldürüldüğü olayı araştırmak amacıyla bir heyet oluşturulması kararı alarak, Türk–İş, DİSK, Hak–İş, KESK, İHD, TMMOB ve TTB başta olmak üzere, çeşitli konfederasyon ve sivil toplum örgütlerine çağrı yapmış, sadece KESK heyete bir temsilci ile katılmıştı.

Eğitim–Sen Genel Başkanı Kemal Bal, Basın Yayın Sekreteri Başyürek Altın, Örgütlenme Sekreteri Alper Öztürk ve KESK MYK üyesi Fikret Doğan'dan oluşan heyet Diyarbakır ve çevresinde 16–19 Ekim günleri arasında çeşitli temas ve incelemelerde bulundu.

17 Ekim günü Diyarbakır Valisi ve Olağanüstü Hal Valisi ile görüşen, aynı gün Hantepe köyünü ziyaret eden heyet, ardından yerel TV kanalı Metro TV'de düzenlenen açık oturuma katıldı. Heyetin 18 Ekim günkü programında ise Batman ve Siirt Eğitim–Sen Şubesi'nin ziyaret edilmesi vardı. Gezinin son günü, 19 Ekim'de KESK Şubeler Platformu ile ortak basın toplantısı yapıldı.

Heyetin üç gün süren incelemeleri ışığında alttaki sütunlarımıza aldığımız saptamaları, savaş koşullarının sürdüğü bölgede yaptıkları araştırmaları kamuoyuna açıklayan ulusal ve uluslararası kuruluşların tespitleri ile büyük benzerlik gösteriyor.

Eğitim–Sen heyetince açıklanan raporun girişinde ise şu görüşlere yer veriliyor:

"20 bin insanın ölümüne, köylerin yakılmasına, 2 milyon insanın göçüne, yüzbinlerce okul çağında çocuğun eğitim hakkından yoksun kalmasına yol açan savaşın nedeni olan Kürt sorununun, halkların kardeşliği temelinde demokratik, barışçıl çözümü için bölge gerçeklerinin daha çok insana ulaştırılması uğraşında sivil toplum örgütlerinin bu tür çalışmalarına ihtiyacın bir süre daha devam edeceği inancındayız."

Diyarbakır'da gözaltı ve tutuklamalar

Öte yandan, Diyarbakır'da tırmanarak süren sendikal hareketi işlevsiz kılmaya yönelik hukukdışı ve keyfi uygulamaları yerinde incelemek, tespit ve görüşmeler yapmak üzere KESK, İHD ve işçi sendikaları temsilcilerinin katılımıyla bir heyet oluşturuldu. Dergimiz baskıya girmeden önce, 7–8 Kasım günlerinde Diyarbakır'da olması planlanan heyet şu isimlerden oluşuyor:

KESK Gn. Skr. Faysal Özçift, İHD Gn. Bşk. Akın Birdal, SES Gn. Bşk. Veysi Ülgen, Tüm Bel–Sen Gn. Bşk. Vicdan Baykara, Hava–İş Gn. Bşk. Atilay Ayçin, Deri–İş Gn. Bşk. Munzur Pekgüleç, Nakliyat–İş Gn. Bşk. A. Rıza Küçükosmanoğlu, Sine–Sen Gn. Bşk. Yusuf Çetin, Petrol–İş eski Gn. Bşk. Münir Ceylan.

KESK MYK imzasıyla konuya ilişkin yapılan açıklamaya göre, 5 Kasım itibariyle Diyarbakır SES Şube Başkanı ve KESK GYK üyesi Ali Ürküt gözaltındaydı. 2–5 Kasım günleri arasında gözaltına alınan sendika üye ve yöneticilerinin isimleri ise şöyle:

Vezir Perişan (tutuklandı), Enver Ölmez (tutuklandı), M. Ali Kaya (tutuklandı), Kadri Gökdere (tutuklandı), Taha Gül (tutuklandı), Halil Cabir Karacadağlı, Yusuf Akgün, Hasan Kaçan, Gülşen Aydemir, Rıfat Gülcemal, M. Şah Özmen, Sevgi Zengin, Hüsamettin Balsak, Davut Balıkçı ve İ. Halil Öztopalan.

Eğitim–Sen Heyeti'nin raporu;

Kırmızı Mazda orada ne arıyordu?

Bölgede güvenlik, göç ve öğretmensizlik nedeniyle kapalı olan 3 bin 500 köy okuluna, Hantepe katliamı nedeniyle yeni okullar eklenerek kapalı köy okulu sayısı daha da artmıştır. Hantepe katliamından sonra bazı köy okulları Diyarbakır Valiliği tarafından kapatılırken, birçok köy okulu da Jandarma emriyle öğretime ara vermiştir. Batman ve Siirt karayolu boyunca açık olan köy okulu sayısı, tank sayısından daha azdı. Bölgede köy okullarında çalışan eğitim emekçilerinin temel sorunu, can güvenliği. Hantepe katliamından sonra, çok sayıda öğretmenin istifa ederek bölgeden ayrıldığı saptadığımız bir başka gerçek. Ülkemizin diğer bölgelerinde kullanılabilen kısmi demokratik hak ve özgürlükler OHAL bölgesinde fiilen ortadan kaldırılmış durumda. KESK'in programı gereği, 20 Ekim'de yapılması kararlaştırılan ve KESK Diyarbakır Şubeler Platformu'nca yasal başvurusu yapılan "Ekonomik Demokratik Haklar Mitingi"nin hiçbir gerekçe gösterilmeden yasaklanması demokratik yaşamın fiilen yok edilmesinin son örneği. Bölgede örgütlenip mücadele veren sendika ve diğer sivil toplum örgütlerinin üye ve yöneticileri üzerinde ağır maddi ve psikolojik baskı sistemli ve artan bir şekilde sürdürülmekte. Heyetimizin Diyarbakır'a ulaştığı andan ayrıldığı saate kadar sivil ekiplerce her an ve hissettirilerek izlenmesi, bölgede yaşanan psikolojik baskı ve tehdidin yalnızca bir boyutu.

Bölge halkının güvenlik güçleri tarafından, "devlet yanlıları" ve "hainlere yardım ve yataklık edenler" şeklinde iki kategoride değerlendirildiği yaygın bir görüş. Güvenlik güçleri, birinci kategoriye girmeyen tüm insanları "potansiyel suçlu" olarak görüyor ve bunlara karşı her türlü suçu işleme hakkını kendinde görüyor. Gezimizin önemli bir ayağını dört öğretmenin katledildiği Hantepe köyü ziyareti oluşturuyordu. Hantepe, Diyarbakır–Elazığ karayolunun 18. km.sinde doğu yönüne ayrılan toprak yolun üzerindeki köylerden biri. Karayolundan yaklaşık 12 kilometre içerideki köye yerel ve ulusal basın temsilcileri ile birlikte gittik. Köy yakınlarında karşılaştığımız bir aracın içindekilerin sabah saatlerinde bizi izleyen sivil ekiplerden olması, köyün bizden önce ziyaretçileri olduğunu gösteriyordu. Hantepe 250 haneli, 2 bini aşkın nüfusa ve yaklaşık 16 bin dönüm sulu araziye sahip. Köy halkının geçim kaynağı pamuk tarımı. 50'li yıllardan beri okulu olan bir köy Hantepe. Köy okulu, üç yıl önce İlköğretim Okulu'na dönüştürülmüş, öğrenci sayısı ise 300. Eğitime yeniden başlanırsa ilk mezununu bu öğretim yılı verecek. Ekonomik durumu çevre köylere göre daha iyi olan Hantepe, bugüne kadar koruculuğu kabul etmemiş.

Tek tip yanıtlar

Köy halkı ile yaptığımız söyleşi sırasında bazı sorularımıza verilen yanıtlar ve değişik gözlemlerimiz ışığında aşağıda sıraladığımız saptamaların birçok soruya da yanıt olacağı inancındayız.

● Köye giderken pamuk tarlalarında kadınlı–çocuklu yoğun bir pamuk toplama faaliyeti sürerken, 5–6 km. kala bu faaliyetin birden kesilmesi ve tarla kenarlarında dolu pamuk çuvallarının bulunması dikkatimizi çekti.

● Köye girdiğimizde birkaç çocuk dışında etrafta pek kimse görünmüyordu. Köy meydanına geldikten 3–5 dakika sonra çevremiz her yaştan insanlarla doldu. Çalışma mevsiminde, çalışabilecek bu kadar çok insanın o saatte köyde bulunması dikkat çekiciydi. Katliamdan sonra 16 gün geçtiği ve köy halkının tek geçim kaynağı pamuk olduğu, bir süre daha toplanmadığında çürüyeceği düşünüldüğünde, köylülerin pamuğu toplamamaları "yas tutma" ile açıklanabilecek bir durum değildi.

● Köy kahvesinin kapalı tutulması da dikkat çekici bir başka nokta idi.

● TV kameraları önünde sorduğumuz sorulara, "vallahi görmedik, duyduğumuz budur" şeklinde kısa ve tek tip yanıtlar verilirken, bire bir sohbet etme fırsatı bulduğumuz köylülerin, katliamla ilgili yapılan resmi açıklamaların gerçeği ifade etmediği yolundaki düşüncelerinin altı çizilmeli.

● Olaydan 16 gün geçmesine karşın, öğretmenleri katledenlere kılavuzluk yaptıkları iddiasıyla gözaltına alınan iki köylü hakkında sağlıklı bilgi yoktu.

● Katliamı gerçekleştirenlerin 4 Ekim 96 günü Hantepe yakınlarında bir çatışmada öldürüldüğü açıklanmasına rağmen, 18 Ekim'de kendiliğinden teslim olduğu söylenen Feyyad Aluk adlı kişiye faillerden olduğu açıklanarak, köyde tatbikat yaptırıldı... Aluk'un açıklaması doğru ise, olayın ikinci failinin de yaşadığı ve bu durumun 4 Ekim 96 günü yapılan açıklamayla çeliştiği ortada. Ayrıca katliamın ülke gündemindeki yeri düşünüldüğünde medyanın, olayın faillerinden biri olduğunu söyleyen Aluk hakkında, benzer olaylardan farklı olarak araştırma yapmaması da ilginç bir durum.

● Öğretmenlerin katledildiği yer, köye 250–300 m. mesafededir. Yer yer kayalık olan bu bölge hafif bir eğimle küçük bir vadiye açılarak, yaklaşık 500 m. ileride Dicle nehrinin kenarındaki bir yola ulaşıyor. Nehrin öte yakasında ise, içinde geçici karakolun da bulunduğu Shell tesisleri var. Anlatıldığına göre olay gecesi silah seslerinden yaklaşık 1 saat önce kırmızı renkli (Mazda) bir otomobil Dicle nehrine paralel yoldan gelerek küçük vadiye giriyor ve farlarını söndürüyor. Aynı araç silah seslerinden on dakika sonra da ayrılıyor. Shell tesislerindeki karakolda bulunan güvenlik güçlerinin sözü edilen otomobile neden müdahale etmediği de yanıtlanması gereken bir sorudur.

● Bölgede kaldığımız sürede olaydan sağ kurtulan 3 bayan öğretmenle görüşmeyi de planlamıştık. Diyarbakır dışında olan ikisine ulaşamadık. Diyarbakır'da bulunan öğretmen ise heyetimizle görüşmek istemedi. Olayın canlı tanıkları oldukları için verecekleri bilgileri çok önemsediğimiz bu meslektaşlarımızla görüşebilmek için önümüzdeki günlerde de çaba sarfedeceğiz.

Sonuç olarak üç gün boyunca sürdürdüğümüz görüşme, gözlem ve incelemelerin ışığında, bölgede demokratik yaşamın fiilen yok edildiği; üye ve yöneticileri ağır baskı ve tehdit altında tutularak, sendika ve sivil toplum örgütlerinin susturulmaya çalışıldığı; özellikle açık olan köy okullarında eğitim emekçilerinin çok zor koşullarda eğitim ve öğretim faaliyetini sürdürmeye çalıştığı; bölgede yaşanan savaş nedeniyle, başta Kürt sorununun demokratik, barışçıl çözümünden yana olanlar olmak üzere, giderek artan sayıda insanın yaşama hakkının tehdit altında olduğu kanaatini edindik. Heyetimizin Hantepe katliamı konusundaki kanaati ise, katliamın resmi açıklamalara karşın, benzeri olaylarda olduğu gibi birçok soru işareti ve karanlık noktayı beraberinde taşıdığı yönündedir.

'Batman-Siirt karayolu boyunca açık olan köy okulu sayısı, tank sayısından daha az.'

Evrensel gazetesi kapandı, yerine *Günlük Emek* çıkıyor

Ah!.. O aynada kendimizi görüyoruz!

Vehbi ERSAN

Evrensel gazetesi, 31 Ekim günü sessiz sedasız kapandı. Yerine yeni bir günlük gazetenin hazırlığına başlandığı ve bunun 9 Kasım günü, Günlük Emek ismiyle bayilerde olacağı duyuruldu. Evrensel, kapanışını ve Günlük Emek isimli yeni gazetenin yayın hayatına gireceğini aynı gün duyurdu. Hazırlıklar ise daha önce başlamıştı. Ekim ayı başlarında, gazete yönetimi, gazetenin üç önemli bürosunu, Ankara, İzmir ve Diyarbakır bürosunu kapatma kararı aldı. Evrensel çalışanları, her ne kadar gazetenin iyiye gitmediğini, kapanabileceğini uzun süredir düşünüyor olsalar da, ilk şaşkınlıklarını, büroların kapanmasıyla yaşadılar; ardından gazetenin kapatılması süreci başladı.

Evrensel'in 31 Ekim tarihli son sayısında, "Evrensel kapanırken" başlığı altında, kapatma nedenleri şöyle sıralandı:

"Bugün Evrensel, bir yanıyla mütevazı maddi imkanlarının sonuna gelmesiyle, bir yanıyla yüzlerce günlük kapatma tehdidinin artık gerçek olacak bir aşamaya gelmesiyle, bir başka yanıyla da başlangıçtan beri var olan haber toplama ve dağıtım alanlarındaki tarzıyla artık kendi misyonunu tamamlayan bir gazete olarak kapanıyor."

Günlük EMEK çıkıy

Kendisini, bir işçi-emekçi gazetesi olarak tanımlayan Günlük EMEK gazetesi 9 Kasım'da bayilerde olacak. Ahmet Ergin, gazetelerinin, holding basınından tamamen ayrı bir kulvarda yürüyeceğini belirtiyor. 'Haber seçimimizi, sermayenin gündemi karşısındaki emeğin gündemi, emek mücadelesinin ihtiyaçları doğrultusunda yapacağız' diyen Ergin, bu özelliğin, gazetenin başlıca ayrım çizgisi olacağını söylüyor. Ergin, gazetenin, muhabir ve dağıtıcılarının işçiler ve emekçiler olacağını, sermaye basını karşısında temel farkının ve dayanağının da bu olacağını vurguluyor.

Günlük Emek Gazetesi'nin Sorumlu işleri Müdürü Ahmet Ergin, Gazetelerinin 9 Kasım'da bayilerde olacağını açıkladı.

EVRENSEL

Sunay Akın: 'Ah! Onlar tutunacak bir el arıyorlar...'

Her gün biraz daha artıyor sayıları. İstiklal Caddesi'ne çıkan ara sokakların köşebaşlarında bekleyip el açıyorlar gelen geçene. 15 yaşındaki Rasim konuşuyor: "Sokak bir pislik. Şu anda çok kötü. Sokakta herhangi bir kişi gece kalamaz. Çünkü ya soyulur, ya gasp edilir ya da tecavüze uğrar. Sokakta çete olayı var. Çetede ispiyonun sonu ölüm. Buna sokak kanunu derler. Tiner sokak kanununun bir parçasıdır. Sayfa 12

Evrensel'in tirajının bir hayli düştüğü, maddi güçlükler içinde olduğu, uzun zamandır biliniyordu. Gazete yönetimi, maddi güçlükler yaşadıklarını daha gazete henüz birinci ayını doldurmadan çalışanlarına açıklamıştı. Bu maddi güçlük sonraları artarak devam etti. Tiraj kaybı, gazetenin elden dağıtım kampanyasına rağmen sürdü. Burjuva basında çalışan birçok deneyimli gazeteciyle, hem de bunlara yüksek maaşlar ödeyerek işe başlayan gazete yönetimi, kısa bir süre sonra, bu gazetecilerin ayrılmasıyla ücret skalasını da düşürdü. Çalışanların, bir hayli düşük olan maaşları da aksamaya başladı.

TGS'nin tepkisi

Evrensel'in kapatılması, ne oradaki çalışanlara, ne de okuyucularına danışılarak yapıldı. Gazete yönetimi, önceden almış olduğu kararı, gazete çalışanlarıyla yaptığı toplantıda duyurdu yalnızca. Yeni gazeteye ilişkin söylenenler ise, birçok insanın işten çıkmasına veya ayrılmasına neden oldu. Emek Partili olmayanların yeni gazetede çalışma ihtimali oldukça zor görünüyordu. İşsiz kalanlar, sol basında adet olduğu üzere, herhangi bir tazminat ödemesiyle de karşılaşmadılar.

Evrensel'de olup bitenlere tepki Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın Ankara Şubesi'nden geldi. Kapatılan bürolarında çalışanların topluca işten çıkarıldığını belirten TGS, Evrensel'i "emek kıyımı" yapmakla suçladı. TGS'nin, herhalde kendi üyesi olan ve işsiz kalan bazı Evrensel çalışanlarının şikayetiyle yaptığı bu açıklamanın samimiyet ölçüsü, sosyalistlerin kendi kurumlarında çalışan insanların haklarını dikkate almadıkları gerçeğini değiştirmiyor. Evrensel dahil, profesyonel çalışma yürütülen günlük veya haftalık muhalif gazetelerin hemen hepsi, ücret ve diğer sosyal haklar yönünden, burjuvazinin işçilere tanıdığı haklara dahi erişememiş bulunuyor. Kendi hakları için TGS'ye başvuran Evrensel çalışanı kişi veya kişilere Genel Yayın Yönetmeni İhsan Çaralan'ın tepkisi sert oldu: "Evrensel'in bugün içinde bulunduğu güçlükleri kendi siyasi görüş ya da kaprislerini tatmin malzemesi olarak kullanan eski Evrensel çalışanı kişi ya da kişiler için de yapılanın asıl kişiliklerinin dışavurumu, utanç verici bir durum olduğunu burada belirtmek zorundayız."

Emek Partisi'nin yayın organı

Bir siyasi grubun yayın organı olmayacağını söyleyerek başlayan Evrensel'in süreci doğrudan Emek Partisi'nin bir yayın organına dönüşmekle noktalanıyor. "Evrensel kapanırken" başlığıyla yer alan yazıda belirtilenler, kapanmanın "istenmeyen zorunluluklar"dan mı kaynaklandığı, yoksa başarıyla görevini yerine getirerek, baştan beri kaplanmış olan asıl amaca mı evrildiği tam olarak anlaşılamıyor. Yazıda kapatılma nedenleri olarak sayılan DGM tarafından verilen kapatma cezaları ile "maddi imkanların sonuna gelinmiş olması" ifadeleri sizi, gazetenin istemeye istemeye kapatıldığını düşünmeye iterken, bir sonraki ifadede "misyonunu tamamladığı", daha başka satırlarda da "bir işçi-emekçi gazetesinin yolunu açtığı" ifadeleri başka sonuca götürüyor.

Baştan beri nasıl bir gazetenin hedeflendiği ise şöyle açıklanıyor: "Kuşkusuz amacımız, Evrensel'in işçiler tarafından haberleri toplanan ve yine onlar tarafından dağıtılan bir gazete olmasıydı. Çabalarımız hep, bir işçi gazetesinin bu temel öğesini gerçekleştirmeye yönelik oldu. Ama bunu pratikte gerçekleştirebildiğimiz elbette söylenemez."

İşçi-emekçilerin ise Emek Partililer ve Emek Partisi'yle özdeşleştirildiğini İhsan Çaralan'ın yazısındaki şu ifadelerden öğreniyoruz: "... aynı işi yapan iki kişiden birisini tercih etmek zorunda kaldığımızda Emek Partili olan arkadaşla çalışmayı tercih etmemiz kadar doğal bir şey olamazdı. Çünkü, Evrensel bir işçi emekçi gazetesi. Emek Partisi de bir işçi emekçi partisidir."

Evrensel sosyalistlerin aynası

Evrensel gazetesi, solun, sosyalistlerin, muhaliflerin sahip oldukları iki günlük gazeteden birisiydi. Evrensel'in süreci ve kapanışı, yenisi hazırlanıyor olsa da, bir bütün olarak devrimcilerin, sosyalistlerin günlük gazete alanındaki başarısızlığının son örneği oluyor. Tüm sol muhalefeti, sosyalistleri kapsama iddiasıyla yola çıkan gazete yönetimi, buna ancak 21 gün dayanabildi; bir siyasi grubun değil de, solu kapsayan alternatif bir günlük gazete umuduyla orada bulunanlar, tahmin edilenden çok kısa süre içinde ayrılmak zorunda kaldılar. Ayrılmaların gazetenin daralmasına yol açacağını ileri sürenlere, o zamanlar, Genel Yayın Koordinatörü olan İhsan Çaralan şu yanıtı vermişti: "Bunu hem zaman, hem de çıkan gazetenin kendisi gösterecek. Okuyucular ve kamuoyu karar verecek. Çıkan gazeteyi görecekler. Dar bir gazetenin mi, yoksa başka türden bir gazetenin mi çıkacağını göreceğiz." Zaman Çaralan'ın belirttiğinin aksine Evrensel'in genişlemediğini ve daraldığını gösterdi. Hem yazarlar, hem de çalışanlar açısından başlangıçtaki zenginlik giderek eridi, yerini bu işi çok iyi becereme-yen asli unsurlarına bıraktı. 20 binin üzerinde tirajla başlayan Evrensel, sürekli bir tiraj kaybına uğrayarak, 10 binin altına düştü; kapanma sürecine girdiğinde ise tiraj 4-5 bin arasında değişiyordu.

Bu başarısızlık yalnızca Evrensel'e ait değil. Aynı süreci daha önce Özgür Gündem ve Aydınlık gazeteleri de yaşadı. Bu üç gazete çok farklı siyasal özellikler taşısalar da şaşılacak ölçüde aynı iddiaları ve aynı kaderi paylaştılar. Yaşadıkları süreçler, esas çizgileri itibariyle birbirinin aynısı. Bu anlamda Evrensel deneyimi özgünlük taşımıyor, var olan deneyleri tekrarlamış oluyor. Hiç kimsenin, Evrensel deneyimine bakarak, "Tabii onlar yapamazdı, belliydi, bu işi ancak biz yaparız" sanısına kapılmaması gerekiyor. Evrensel, Türkiye'deki sosyalistlerin, bizlerin, -istisnası ne yazık ki henüz yok- aynası olma özelliği taşıyor. Orada kendimizi görüyoruz...

Temel yanılgı

Bu topraklarda sosyalist güçlere eşit uzaklıkta durabilecek emekten, özgürlükten yana günlük bir gazeteye duyulan ihtiyaç, konuyla ilgilenen hemen herkes tarafından yıllardır dile getiriliyor. Özgür Gündem, Aydınlık ve Evrensel'i projelendirenler, çıktıklarında, bu ihtiyaca yanıt vermeyi amaçladıklarını belirtmişlerdi. Çok ayrı kulvarlardan gelseler de, bu üç gazetenin yönetimi, başlangıçta aynı çizgiyi izlediler. Projenin başlatıcıları, burjuva medyada çalışan veya orada bulunan ve böylesi bir gazetenin özlemini duyan muhalif profesyonel gazetecilere başvurdu. Çalışanlarının bileşimini bu şekilde zenginleştiren gazete yönetimleri, aynı şeyi farklı siyasi eğilimlerdeki yazarları gazeteye davet ederek, yazarlarda da yaptılar. Böylelikle az-çok iddiaya uygun bir görünüm sağlandı. Ama "ortak" gibi görünen bu projenin asli sahipleriyle "dışarıdan" gelenler arasında kısa sürede "nasıl bir yayın çizgisi, nasıl bir perspektif" gerilimi başladı. Bu gerilim, "dışarıdan" gelenlerin birer birer veya hep beraber ayrılmasıyla, projenin asli sahiplerinin elinde kalmasına yol açtı. Her üç proje kendi mantıksal sonucuna vardı.

Projeleri başlatanların temel yanılgısı, grubun "perspektifi"yle günlük gazete gerçeğinin örtüştüğü varsayımıydı. Bu varsayım hiçbir aşamada gerçek olmadı. Ancak proje sahipleri asla bu gerçeği kabul etmediler; başarısızlığın nedenlerini kendileri dışında aramakta ısrar ettiler. Günlük gazeteyle daha geniş kitlelere ulaşma amacı ise aynı nedenlerden ötürü tam tersi sonuç verdi, değil geniş kitlelere ulaşmak, bizzat aktif kendi destekçilerine dahi hitap edemediler. Sayıları yüzlerle ifade edilen çalışanlarını, yaşam standartlarının çok gerisinde kalan ücret koşulları, kötü yönetim ve işletmecilikle, hayal kırıklığına uğratmış olarak burjuva medyaya veya başka işlere kaptırdılar.

Eğer devrimciler, sosyalistler, emekçilere, sol muhaliflere bir günlük gazete hediye etmek istiyorlarsa, umutları bir hayli kırılmış olan, ama hala aynı hayalle yaşayan yüzlerce basın emekçisine güvensinler ve onlara kurdukları gazetelerin yönetimini teslim etsinler. Emekçileri iktidara getirmek için mücadele edenler, kurdukları ya da kuracakları günlük gazetelerin iktidarını basın emekçilerine vererek başlasınlar işe!

Cumartesi Anneleri Hamburg'ta

Kirli savaş, gözaltında kayıplar ve Türkiye'deki insan hakları ihlallerini protesto eden "Avrupa'da Cumartesi Anneleri" eylemlerini güçlendirerek sürdürüyorlar.

Uluslararası Af Örgütü Almanya'nın çeşitli şehirlerinde ve geçtiğimiz hafta Hamburg'ta oturma eylemi yaparak, Türkiye'deki insan hakları mücadelesiyle dayanışma ve kirli savaşın bir an önce bitmesi için taleplerini dile getirdiler. Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde Cumartesi Anneleri'yle dayanışma komiteleri kurularak Türkiye'deki annelere dayanışma tavrı açıklandı. Kiel, Berlin, Braunschweig'da anneler cumartesi günlerini eylem günü olarak listelerine aldılar.

Hamburg'ta ise geçtiğimiz hafta 14. kez gerçekleştirilen Cumartesi Anneleriyle Dayanışma Etkinlikleri devam ediyor. Her hafta bir kayıp hakkında bilgi verilmeye çalışılıyor. Geçtiğimiz eylül ayının 14'ünde kayıp yakınlarının katılımıyla bir etkinlik düzenlendi. Programa Özgür Ülke gazetesinin Bitlis muhabiri iken gözaltında kaybedilen, daha sonra cesedi bulunan Ferhat Tepe'nin annesi Zübeyde Tepe, gözaltında kaybedilen Hüseyin Toraman'ın annesi Hatice Toraman, Hasan Ocak'ın kızkardeşi Aysel Ocak ve Uluslararası Kayıplar Komitesi'nden avukat Renata Hartmann katıldı. Her hafta olduğu gibi 14. haftada da analar yine Hamburg'ta Altona Bahnhof'un önünde bir araya gelerek, gözaltında kayıplar ve faili belli cinayetlerde yitirilen insanların akıbetlerini sordular. Kaybedilen insanların fotoğrafları üzerine karanfiller konuldu.

Türkiye'deki gözaltında kayıplar ve infazlara karşı Almanya'da eylemler sürüyor

Dağıtılan Almanca ve Türkçe bildirilerde analar şöyle seslendiler:

'Kayıplar bulunsun, anaların acıları dinsin'

"Hangi halktan olursa olsun, halkların özgürlüğünden ve insanların insanca yaşamasından yana olan tüm kurum ve kişiler cinayetlere karşı seslerini yükseltmelidir. İstiyoruz ki, kayıplar bulunsun, anaların acıları dinsin. İnsan hakları ihlallerine karşı, insan olma onuruna sahip herkesi, sıranın kendisine gelmesini beklemeden, bir kez daha tanıklığa çağırıyoruz.

Hamburg'ta Cumartesi Anneleri'nin mücadelesine güç katın."

Etkinlikler kapsamında Braunschweig'da Af Örgütü'nün açtığı kirli savaş ve insan hakları ihlallerini anlatan enformasyon standları açıldı. Cumartesi Anneleri'nin eylemleri yalnızca Almanya ile sınırlı kalmayıp, diğer Avrupa ülkelerinde de sürüyor.

Her cumartesi olduğu gibi bu hafta da Viyana'da Kürt ve Türk kadınlar kayıpların fotoğrafları ve çeşitli dövizler taşıdıkları yürüyüşte kayıpların akıbetini sordular. Olayları çeşitli dillerde anlatan bildiri ve basın açıklamaları dağıttılar.

Cumartesi Anneleri'nin eylemleri Avrupa'da İstanbul'dakilerden daha farklı bir atmosferde geçiyor.

Zılgıtlar eşliğinde halayların çekildiği, zaman zaman "Susma, sustukça sıra sana gelecek" sloganlarıyla boyutlanan eylemler hayli coşkulu oluyor. Bunların yanı sıra açılan imza kampanyaları da ilgiyle karşılanıyor. Gönlü annelerden yana olan, ama çeşitli nedenlerle katılamayanların mesajları da ulaştırılıyor.

Özellikle ev kadınları, Alman kadınlar, dayanışma için evlerinde yaptıkları kek, börek, çay gibi yiyecek ve içeceklerle dayanışmada bulunmanın sevincini yaşıyorlar.

Güneşli bir kasım günüydü; Manisa'da polisler yargılandı

Ahmet ÇINAR

Bugün 6 Kasım 1996 Çarşamba... Burası Manisa... Güneşli bir kasım sabahı...

Yaklaşık bir buçuk yıldan bu yana Türkiye gündeminin ilk sıralarını işgal eden "liseli gençlere işkence" davasının uzayıp giden duruşmalarından birindeyiz. Adliye'nin önünden geçen cadde kalabalık; gazeteciler, TV muhabirleri, kameralar, fotoğraf makinaları, üniformalılar, siviller, tanklar, avukatlar, duyarlı yurttaşlar, ÖDP ve CHP Manisa örgütlerinden temsilciler, insanlar, insanlar, insanlar... Güneşli bir kasım sabahında, Manisa'da yaşları 14 ile 18 arasında değişen liseli gençlere işkence yaptıkları, elektrik verdikleri, ıslak battaniyeler eşliğinde mehter marşı dinlettikleri iddiasıyla yargılandı polisler... 14 yaşındaki bir genci, Gediz köprüsünden aşağı sarkıttıkları iddiasıyla yargılandılar. Zor kullandıkları için yargılandılar. Gözaltında bulunan kişilere suçlarını söyletmek için yasadışı işlemde bulundukları iddiasıyla yargılandılar... 17 yaşındaki liseli bir kıza gözaltında cinsel tacizde bulundukları iddiasıyla yargılandılar... Güneşli bir kasım günü yaşandı Manisa'da... Tüm tanıklar oradaydı... Yüzlerinden endişe bulutları gelip geçiyordu. Tedirginlikleri, telaşları her hallerinden belliydi. Yakınlarına, çocuklarına, arkadaşlarına yapılan işkencelerin, baskıların iflah olmaz cenderesi yüreklerini sıkıştırıyordu adeta... Ve güneşli bir kasım günü, biraz olsun hafifletiyordu endişelerini, tedirginliklerini... Tüm mağdurlar oradaydı... Boran, Jale, Erdoğan, Münire, Fulya, Abdullah, Sema... İlkgençliklerinin en güzel yıllarını, hep gözaltı olarak, hep baskı olarak, hep işkence olarak hatırlayacaklardı. Gözlerini kapatıp geçmişi düşündüklerinde, kameraların objektifleriyle, uzatılan mikrofonların oynak gölgeleri gelecekti gözlerinin önüne. On dört - on beş yaşlarının heyecanı, ömürleri boyunca bir tehdit olarak gelecekti önlerine, demoklesin kılıcı gibi sallanacaktı başlarının üstünde... Ama onlar yine de, inadına gülümseyerek ve umutla karşıladılar güneşli kasım sabahını... Çünkü yargılanacak olanlar vardı bugün... Mağdurlar, kendilerine reva görülen insanlıkdışı uygulamaları anlattılar... Hak talep ederek, adalet istediler... Güneşli kasım gününde... Ve duyarlı insanlar oradaydı... Dostlar... Olayların başından beri, mağdurları yalnız bırakmayan arkadaşları... Mağdurlara destek olmak için gelen parti temsilcileri, ÖDP ve CHP Manisa örgütlerinden insanlar... Onlar da olayların başından beri, "İnsanlık onuru işkenceyi yenecek" diye diye bugünlere gelmişlerdi ve bu duruşmada yine mağdurların yanıbaşında yerlerini almışlardı, güneşli kasım gününde... Az sonra sanıklar da geldi. Manisa Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli on polis memurunun her biri, işkence yaptıkları iddiasıyla yetmişer yıl hapis istemiyle yargılandılar... Yalnızca Türkiye medyasının değil, uluslararası TV kanallarının da dikkatle izlediği duruşma başladı. Ve herkes heyecan içinde, güneşli kasım gününün ne getireceğini merakla izlemeye koyuldu... Herkesin tek güvencesi güneşli kasım günüydü... Adalet o gün gelecek miydi, mağdurların tam bir yıldır çektikleri acı biraz olsun, o gün hafifleyecek miydi?.. Sanık polis memurları Levent Özvez, Turgut Demirel, Engin Erdoğan, Fevzi Aydoğ, Musa Gencer, Mehmet Tan, Turgut Özcan, Atilla Gürbüz, Ramazan Kulak ve Halil Emir; duruşma salonunda çok fazla konuşmadılar, kendilerini savunmak yerine, yalnızca iddiaları yalanlamayı tercih ettiler.

Duruşma öğleden sonra sona erdi... Mahkeme heyeti duruşmayı 25 Aralık 1996'ya erteledi... Ve güneşli kasım gününden de umut kesildi... Aralık ayının 25'i belki güneşli bir gün olur, kimbilir?

BAŞIMIZ SAĞOLSUN

Ziraat Bankası ve diğer kamu bankaları çalışanlarının GREVLİ, TOPLUSÖZLEŞMELİ sendikal mücadelesinde 1980 öncesi bilfiil katılarak, 1980 sonrasında ise maddi manevi desteği ile yer alan dostumuz, arkadaşımız, yoldaşımız

CAHİT EZGİ'yi

kaybettik

M. GÖRGÜLÜ	İ.ANDAK
A. Rıza CAMCI	H.ÇAN
E. KILIÇ	S.GÖK
A. BAYSIN	Ş.YILDIRIM
H. PAKER	M.EVREN
İ. AYHAN	Z.DEMİRKAYA
A. İLHAN	M.BAYRAM
K. KORKUT	Ş.GÖVEZ
H. CERİT	İ.AKKAYA
N. EKİNCİ	A.DOĞAN
İ. HAMURYİYEN	A.K.DANIŞ
M.ÖZEVİN	A.DURSUN
M. YARAR	Y.DEMİREL

23. günde açlık grevini bitirdi

Vicdani retçi Ülke, taleplerini kabul ettirdi

Haber Merkezi- Savaş karşıtı olmak, vicdani retçi olmak kolay değil. Hele savaşın göbeğinde yaşayan bir ülkede hiç kolay değil. İzmir Savaş Karşıtları Derneği Başkanı Osman Murat Ülke (Ossi diye anılıyor) halen cezaevinde. Suçu "halkı askerlikten soğutma".

Vicdani retçi Ülke, yaklaşık üç haftadır açlık grevindeydi. Açlık grevine başlamasının nedeni; üniforma giymeyi, eğitime çıkmayı, hazırola geçmeyi, emir almayı, üstlerine rütbeleriyle seslenmeyi reddetmek... Yani "asker kişi" olmayı reddetmekti...

Biz Ülke'yle ilgili bu habere son noktayı koymak üzereydik ki, İzmir'den bir faks geldi. Faks metninde şu sözler yer alıyordu:

"Osman Murat Ülke açlık grevine son verdi. Cezaevi yönetimi tarafından tüm talepleri kabul edilen Ülke, 23 gündür açlık grevinde bulunuyordu. Ülke, askeri uygulamaları reddettiği için 5 günlük hücre cezasına çarptırılmış ve ardından açlık grevine başlamıştı. Şu anda 'tecrit' odasında bulunan Ülke askeri mahkemede yargılanacağı 19 Kasım tarihini bekliyor."

Tutuklamasının üstünden bir ay geçtikten sonra, Ülke'nin başkanı olduğu İzmir Savaş Karşıtları Derneği'nin de (İSKD) kapısı mühürlü şimdi. Yıllardır birçok çalışması engellenen, basın açıklamaları koğuşturulan üyeleri, yöneticileri mahkemelerde yargılanan dernek, kapatmadan yana üçüncü kez nasibini alıyor. İSKD, Aralık 1992'de kuruldutan sonra Kasım 1993'te kapatıldı. Şubat 1994'te yeniden kuruldu. Ve Kasım 1996'da tekrar kapatıldı.

Derneğin son olarak kapatılmasının öyküsü ise şöyle:

6 Kasım günü saat 17.00'de derneğe polis memurları gelir. Memurların elinde İzmir Valiliği tarafından alınan kapatma kararı vardır. Bu karar, dernek yetkililerine bildirilir ve "mahkeme sonuçlanıncaya kadar derneğin mühürleneceği" bildirilir. Kapatma gerekçesi ise "Bir düşünce suçu olarak halkı askerlikten soğutmak" başlıklı broşürün izinsiz dağıtılmasıdır. Oysa polislerin geldiği gün, dernek yetkililerine okuduğu bildirime göre kapatma kararı, İzmir Emniyet Müdürü'nün uyarıları sonucu gerçekleşmiştir. Emniyet Müdür Yardımcısı Kahraman Koçak, İzmir Valiliği'ne "kapatma teklifi"ni götürür ve kapıya mühür vurulur.

Amaç kampanyanın önünü kesmek...

Aslında yapılmak istenen ortada. Amaç Ossi'yi dışarıdan kampanyalar yoluyla destekleyen insanların çalışmalarını yürüttüğü mekanın kapısına kilit vurmak. Ossi'ye ilişkin kampanyayı araçsız bırakmak.

Oysa bu kampanya her şeye rağmen başka mekanlarda sürüyor.

Sadece İzmir'de değil, Ankara'daki, Antalya'daki savaş karşıtlarının Ülke'yle dayanışma çabaları devam ediyor.

Cezaevine kart gönderme, imza toplama, gazeteye ilan verme gibi eylemlerle kampanyayı sürdürüyorlar.

Bu eylemler Ossi'nin 19 Kasım'da yapılacak mahkemesine kadar sürecek. Sonrasını ise mahkemenin vereceği karar belirleyecek...

Savaş karşıtına destek

Osman Murat Ülke ile dayanışma için İstanbul'da oluşturulan komite içinde bulunan bazı kurum, grup ve kişiler arasında şunlar yer alıyor: Arkadaş Çevre Grubu • Boğaziçi Üniversitesi Yeşilleri • Ekolojik Eylem • İstanbul Anti-militarist İnisiyatif • İstanbul Anti-militarist Platform • İstanbul Sosyal Ekoloji Grubu • İstanbul Üniversitesi Öğrencileri Koordinasyonu • İstanbul Tabipler Odası • İstanbul Yeşilleri • Kaos GL • Savaşa Karşı Barış Dergisi • Sosyalist İşçi Gazetesi • Bülent Uluer • Cemal Polat • Cengiz Uzuner • Defne Sandalcı • Engin Ayça • Eray İnce • Faysal Özçiftçi • Gülsen Tuncer • Hürriyet Karadeniz • Hüseyin Aygül • Masis Kürkçügil • Mukadder Cankoçak • Nimet Tanrıkulu • Nuri Ödemiş • Orhan Aydın • Saruhan Oluç • Bülent Forta.

Bazı uluslararası kurumlar ve kişiler de Ülke'ye destek veriyor:
War Resisters Leauge • Australia (Avustralya Savaş Karşıtları Birliği) • War Resisters International (Uluslararası Savaş Karşıtları) • KEM (Bask Vicdani Red Hareketi) • Movimento Objecion de Concience (Vicdani Red Hareketi, İspanya) •
FÖGA (Şiddetten Arınmış Eylem Grupları Federasyonu, Almanya) • Uluslararası Af Örgütü, EBCO (Avrupa Vicdani Redçiler Birliği) • Helmut Oberdiek (Uluslararası Af Örgütü Türkiye eski sorumlusu) • Adolfo Perez Esquivel (Nobel Barış Ödülü Sahibi, Arjantinli).

Devlet, TİHV'den 'şüphelendi', dava açtı

Asya DERELİ

90'dan bu yana faaliyet yürüten Türkiye İnsan Hakları Vakfı da (TİHV) mahkemeye düştü! İnsan hakları ihlallerinin dökümantasyonunu yapan ve işkence mağdurlarının tedavi ve rehabilitasyonunu organize eden TİHV, BM İnsan Hakları Merkezi Gönüllüleri Birliği Fonu, Avrupa Birliği, Uluslararası Af Örgütü ve İsveç Kızılhaç'ı tarafından destekleniyor. Ankara, İstanbul, İzmir ve Adana'da birer temsilciliği bulunan Vakıf, şimdiye dek 2500'ü aşkın işkence mağduru tedavi etti. TİHV, son aylarda Dışişleri Bakanlığı'nın hedefi haline gelmişti. Bakanlığa göre TİHV'in insan hakları dokümantasyonları; yabancı dillere de çevrilmekte, Ankara'daki elçiliklere, yurtdışındaki hükümetdışı kuruluşlara, basınorganlarına, yabancı parlamenter ve hükümetlere de dağıtımı yapılmaktaydı. Böylece "tek taraflı bilgilerle ülkemiz zan altında bırakılmakta ve imajı yıpratılmaktaydı."

TİHV'in, mahkemede yargılanması da ilginç bir seyir izledi.

Dışişleri Bakanlığı birtakım "Gizli" ibareli yazılar yazdı. Adalet, İçişleri, Sağlık bakanlıklarına, MİT'e ve Genelkurmay Başkanlığı'na gönderilen bu yazılara göre, "TİHV gibi kuruluşlar yurtdışından para aldıkları için yalan haber veriyorlardı."

Bakanlık bir "araştırma" yapmış ve TİHV tedavi merkezlerinin izine ve kaydına rastlamamıştı! Hukuki işlemlerin başlatılması isteniyordu. Sonuçta 4 temsilcilik hakkında soruşturma açıldı, İzmir ve Ankara temsilcilikleri hakkında takipsizlik kararı verildi. Adana TİHV temsilciğinde çalışan doktor Tufan Köse'ye "Tedavi ettiği hastaların ismini bildirmemek"ten dava açıldı. Köse, savunmasında cezaya razı olduğunu, ama bu adres ve isimleri asla vermeyeceğini söyledi. Temsilci Mustafa Cinkılıç hakkında "İzinsiz muayenehane açmak"tan mayıs ayında açılan dava ise 8 Kasım günü görülecekti. İstanbul'da da Dr. Şükran Akın hakkında "izinsiz yataklı tedavi kurumu açmaktan" soruşturma başlatıldı. Ocak ayında İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'nden gelen doktorlar, temsilciliğin "yataklı tedavi kurumu olmadığına dair" rapor hazırladılar. 19 Nisan'da Sağlık Bakanlığı'ndan müfettişler TİHV'e geldi. Müfettişler de burada tedavi merkezi olmadığına dair bir inceleme tutanağı hazırladı.

Dava, 1 Kasım günü İstanbul 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nde başladı. ÇHD'den, İHD'den 20'ye yakın avukat savunmaya katıldı. Ve sonuç beraat oldu. Dr. Akın bu davayı şöyle yorumluyordu; "Bu bir zorlama davaydı. Dışişleri Bakanlığı'nın yönlendirilmesiyle açılmıştı. Amaç; işkencecileri cezalandırmak değil, mağdurları tedavi edenleri yıldırmaktı."

ÇIKTI KİTAPÇILARDA

Doğusu Batısı Olmayan Sözcükler

Sezai Sarıoğlu

Musa Anter Gazetecilik Ödülü
ÇGD Gazetecilik Ödülü

ÇIKTI KİTAPÇILARDA

TÜRKİYE VE ORTADOĞU FORUMU VAKFI KİTAPLIĞI: 1

DÜNYANIN BALKONUNDAKİ İSYANCILAR

ZAPATİSTALAR, "YDG", ENTERNASYONALİZM

FİKRET BAŞKAYA
TEMEL DEMİRER
SİBEL ÖZBUDUN

Ah kaybettik ah!
Korkuyla dışarı çıkan kahpelik
Sen değil misin sen
Arkadaşlarımızı arkadan vuran
Yaşamda umutsuzluğu getiren
Kahpe olsa da yaşam
Biz dostlarımızı kaybettik
Değil midir bu kahpelik?
Dostun düşman olduğunu
haykırdığı an
Şu kahpelik var ya kahpelik
Girmesin insanın ruhuna
Küçük bir kavgada
Ufak bir özveride çıkar ortaya
Atar dostluğu bir yana
Bağırır
Ben buradayım diye
Ben KAHPEYİM diye...

Esenler'in kızıl gülü YÜKSEL GENİŞ'i (Kemal) unutmadık.
16 Kasım 1994 Bern cinayeti dostluğa ve devrime vurulan bir ihanet örneğidir.
Katilleri ve cinayete taraf olanları nefretle kınıyoruz.
Avusturya'dan devrimci dostları ve arkadaşları
Erdal, Veli, **Mahmut**, Ahmet, **Altun**, Kadir, **Sabri**, Melike, **Kadriye**, Zeynep, **Taner**, Atilla, **Avni**.

'Mafyanın rahat at oynatabilmesi içi

'Mafya- devlet bütünleşmesi

Türkiye'de mafya örgütlenmesi son yıllarda çok yaygınlaşmış, devletin içindeki çeşitli odaklarla bütünleşmiş olmasına ve artık toplumsal yaşamın önemli bir parçası haline gelmesine karşın henüz bu konunun üzerine eğilenler çok az; bilgili, uzman denebilecek insan sayısı çok sınırlı... Bunlardan biri olan İstanbul Barosu avukatlarından Ergin CİNMEN'le arkadaşımız Ayla ÖNDER görüştü. Özellikle toplumsal muhalefetin ve sol hareketin bu alanda neler yapması gerektiği üzerinde duruldu...

❐ ***Bugün devletle mafya içiçe geçmiş durumda. Son olaylar, peşpeşe ortaya çıkan çeteler de bunun göstergesi. Son birkaç ayda özel tim ve korucuların da içinde yer aldığı 5 ayrı çete ortaya çıktı. Türkiye bu noktaya nasıl geldi?***

Türkiye'nin güneydoğusunda yaşanan savaş, bu savaştan nemalanan bir devlet yapısını da ortaya çıkardı. Devletin içerisindeki birtakım güçler, aslında artık Güneydoğu'da yaşanan savaş ekonomisinden yararlanmaya başladılar. Savaş ekonomisinden yararlanmak demek, Türkiye'nin zaten içinde bulunduğu uyuşturucu trafiğinden bu kesimin nemalanması, paralanması demektir. Bu büyük bir meblağdır. Avrupa'ya giden uyuşturucunun yüzde 80'i Türkiye'den geçiyor. Bu da yılda10 milyar dolarlık bir uyuşturucu trafiğidir. Şimdi bu mafya tipi bir yapılanmayı özendiriyor. Devletin resmi belgeleri diyebileceğim, Faili Meçhul Siyasi Cinayetleri Araştırma Raporu'nda dahi bu vurgulanmış durumda. Biliyorsunuz bu rapor, TBMM içinden oluşturulan bir milletvekili grubu tarafından hazırlandı. Bu rapora göre devletten maaş alan korucuların elinden ciddi bir uyuşturucu ve silah ticareti geçiyor. Bunlar devletin içindeki bazı güçlerle içiçe durumda. Dolayısıyla bu çok üst kademelere kadar tırmanıyor. Bundan önce ortaya çıkan çetelerde, Yüksekova çetesinde, Civan olayında, Ankara mafyasında, Kocaeli mafyasında ve en son olayda da bunu gördük.

Abdullah Çatlı'nın mafyanın en önemli yerlerinde bulunduğu biliniyor. Özellikle uyuşturucu ticaretini elinde bulunduran ülkücü mafyanın en önemli elemanlarından biri olduğu biliniyor. Son olayda bir arada bulunan üç kişinin kimliği olan-bitenin çok ciddi bir resmi aslında. Ama bu buzdağının küçük bir görüntüsü sadece. Devletin içindeki birtakım güçlerle mafya artık iyice bütünleşmiş, içiçe geçmiş durumda.

❐ ***Bu bütünleşmeyi esas olarak savaşa bağlıyorsunuz...***

Tabii. Tamamen savaşa bağlıyorum. Bu savaş çok uygun bir ortam sağlıyor çünkü. Savaştan nemalanan bir yapılanma ortaya çıktı. Uyuşturucu trafiğini artık devletin içindeki "iyi unsurlar" da önleyemiyorlar. Çünkü onları çok aşan bir savaş ekonomisi çıktı ortaya. Ben PKK'nın içindeki birtakım güçleri de bunun içine koyuyorum. PKK'nın da bu trafikten nemalandığını söylüyorum. Devletin içindeki bazı güçler artı PKK buradaki uyuşturucu trafiğini de tabii idare ediyorlar.

> Devlet- mafya bütünleşmesini tamamen savaşa bağlıyorum. Bu savaş çok uygun bir ortam sağlıyor çünkü. Savaştan nemalanan bir yapılanma ortaya çıktı. Uyuşturucu trafiğini artık devletin içindeki 'iyi unsurlar' da önleyemiyor. Çünkü onları da çok aşan bir savaş ekonomisi çıktı ortaya.

❐ ***Devlet kaynakları eroin ticaretini sürekli PKK'nın yaptığını söylüyor. Açıklamalara bakılırsa ortada sadece PKK görünüyor. Ve bu olaya karışan diğer güçler arkada, sis perdesi ardında duruyor.***

Bu savaş ekonomisinden her iki güç de gerçekten yararlanıyor. Ama burada tabii devlet bizim muhatabımızdır. Yani PKK ile bir alakamız yok. Çünkü bu devlet görevlileri benim vermiş olduğum vergilerle yaşamlarını sürdürüyorlar ve bu önlenmiyor. Ve asıl bundan sonraki önemli tehlikeyi söyleyeyim. Devletin en üst kademesindeki Cumhurbaşkanı, Başbakan, Başbakan Yardımcısı, İçişleri Bakanı hala devletle mafya bütünleşmesi olduğunu inkar ediyorlar. Asıl tehlike burada. İçişleri Bakanı çok rahat söylüyor 'Bunlar yoktur' diye. 'Bunlar çok münferit olaylardır' diyor. Ona göre her şey münferit olay! Çiller'in korumasıyla beraber Ağansoy'un öldürülmesi olayı da münferit bir olay! Çiller'e o zaman sorulan soruyu bugünkü gibi hatırlıyorum. 'Yoktur böyle devlet mafya ilişkisi' dedi kesti, attı. Şimdi bu olaylardan umut kesildiği an, asıl korkunç yan burada başlıyor. Demek ki bunlar bunun önemini anlamayacaklar. Yani devlet mafya bütünleşmesi böyle alacak başını gidecek. Çünkü devlet kademesi içinde bunlara engel olacak güç yok. Dediğim gibi ben devleti tümüyle kastetmiyorum. Devletin içindeki birtakım güç odaklarından, ama bayağı etkili güç odaklarından bahsediyorum. Bunları engelleyecek güçler yok devletin içerisinde.

❐ ***O zaman kim bunları engelleyecek, karşı çıkacak?***

Birincisi siyasi partilerin tabanları. Yani TBMM içindeki siyasi partilere üye olan insanlar o partilerin yönetimlerini etkilemeliler. Siyaset farkı gözetmeksizin söylüyorum. Yani bunun içerisinde DSP'si de, ANAP'ı da, CHP'si de, RP'si de var. Hepsi var. Bir kere bu partilerin tabanlarındaki insanlar, bunlara oy veren insanlar bu işten nemalanmıyorlar. Meclis'te bulunmayan diğer siyasi partiler de bunu kendilerine iş edinmelidir diyorum. Bu anlamda mesela ÖDP'nin ciddi görevleri vardır. Yani devlet mafya bütünleşmesi ÖDP'nin önde gelen işlerinden biri olmalı. Çünkü şeffaflaşmayı, demokratikleşmeyi engelleyen en önemli nedenlerden biri de devlet mafya ilişkisidir. Dolayısıyla Güneydoğu'dur. Yani Güneydoğu'dan devlet mafya ilişkisini ben ayırdetmiyorum.

❐ ***Şimdiye kadar birtakım çeteler ortaya çıkartıldı veya bir şekilde ortaya saçıldı. Bunların ardından soruşturmalar başlıyor, ama ilk anda ortaya çıkan isimlerle sınırlı kalıyor. Soruşturma derinleştirilmiyor. Bir anlamda önü kesiliyor. Ne oluyor da bu soruşturmalar tıkanıp kalıyor?***

Bunlar derinleştirilemez. Çünkü devlet ve mafya ilişkisinden bahsediyoruz. Bunu derinleştirdiğiniz zaman devletin en etkin kademelerine çarparsınız. Türkiye'de bu devletin en etkin kademelerini geçebilecek güç yok. Ne savcıda, ne yargıçta bu güç var. Çünkü Türkiye'de yargı bağımsızlığı da yok, savcı güvencesi de, yargıç güvencesi de yok. Merkezlere bağlı devlet mafya ilişkisi en fazla polis teşkilatında kendisini gösteriyor. En etkili yerlerle ilişkileri var. Devletle mafya, söylemleri içerisinde de birbirlerine tabanca bıçak çekmiyorlar. Kendileri de söylüyor zaten. 'Çiller'in korumasının vurulması bir yanlışlık eseridir' diyorlar. Yani devletin güçleriyle mafya arasında konsensüs oluşmuş durumda. Fiilen bu böyle. Yaşama zaten böyle aksediyor ve söylemlerinde de bu var zaten. İstanbul Emniyet Müdürü, Çakıcı'yla ilgili olarak 'Bu memleketi seviyorsa buraya gelir' diyor. Hiçbir emniyet müdürü bir suçlu hakkında böyle konuşmaz. Bu söylemi kullanmaz. Bu insan suç işlemiştir. Herhangi bir hırsız hakkında bunu söylüyorlar mı? Hayır. Yani burada öylesi bir ilişki var ki. Sanki hafif dargın dostlar söylemidir bu! Böyle giderseniz zaten bu işi halledemezsiniz. Onun için bu soruşturmalar böyle, üç-beş ismin üzerinde kalıyor.

❐ ***Siyasal uzantıları?..***

Polisle ilgili uzantıları zaten siyasal uzantıları. İçişleri Bakanlığı'na bağlı bunların hepsi. Yani bir siyasete bağlı. Şimdi içişleri bakanımız kim? Mehmet Ağar. Ağar hakkında çok ciddi suçlamalar var. Ben bu suçlamaları doğrudur demiyorum. Bu suçlamalar tahkik edilmelidir diyorum. Mehmet Ağar'la ilgili suçlamalar tahkik edilmedikçe İçişleri Bakanlığı devamlı bir şaibe altında kalacaktır. Çok kesin söylüyorum. Tahkik edilmeye muhtaçtır. Mehmet Ağar'ın ilişkileriyle ilgili 1991-92 yıllarında bir MİT raporu yayınlandı. Bu MİT raporuna "naylon rapordur" dendi, "yanlıştır" dendi. Fakat isim- isim, tarih- tarih ve adres- adres olaylardan ve kişilerden bahsediliyordu. Tahkik edilmedi bunlar. Yanlış olduğu kabul edildi. Fakat daha sonra
raporu daha çıktı. Çatlı'
bu rapor da. Onun devle
ilişkilerinden bahsediyo
devletin ilişkilerini bu k
gördük. İşte ortaya çıktı
legal MİT raporları değ
MİT raporları. Bunun a
İllegal de olsa doğru ol
edilebilir. Tahkik edilm
bunların. Bakın Ağar'la
edilmedi öyle kaldı. Çat
söylendi ama o ortaya ç
Tesadüfen ortaya çıktı.
olmasaydı ortaya çıkma
Bunların tahkik edilesi
rum.

❐ ***Hukuksal düzeyde bi
ların çözümü nedir? B
bilir?***

Mafya faaliyetlerini e
hiçbir hüküm bizim yas
yok. Bu bir. Olması ger
Şimdi mafyaya kan ver
şey kara parayı çok rah
maları. Yani eroinden c

sağlarsınız. Ama bu pa
harcayacaksınız. Bu pa
ların üzerinde duramaz
paraları legal yollara ha
mundalar. İşte kara par
ması bu. Şimdi kara pa
güce güç katıyor ve faa
döndürüyor, sürdürüyor
Avrupa mafyayla müca
gerçek yönteminin, kar
aklanmasının önlenmes
kabul ediyor.

G-7'ler dediğimiz OE
ülkesi kara paranın akl
önlenmesiyle ilgili kura
manzumesini çıkardı. B
ülkeler kendi iç hukukl
er. Türkiye'ye 5 yıldan
kendi hukukunuza uyg
lar. Eğer bunu uygulam

hukuksal planda her türlü ortam hazır';

ı izleme komitesi kurulmalıdır'

r MİT
ı ilgiliydi
ı. Çatlı'yla
adan sonra
şunlar
illegal
ı çizeyim.
şu kabul
lazım
gili tahkik
yla ilgili
?
kaza
aktı.
ekir diyo-

ı bun-
ı ne yapa-

elleyen
ımızda
ır iki.
en önemli
ıkla akla-
li paralar

paranın aklanmasını önleyemeyeceksiniz diyorlar. Ve Türkiye tam eroin yolunun üzerinde. Türkiye bugüne kadar kara paranın aklanmasının önlenmesiyle ilgili hiçbir yasal mevzuatı getirmedi. Türkiye'nin üzerinde bu konuda baskı olmasına rağmen Türkiye bunu yerine getirmedi. İkincisi mafya tipi örgütlenmelerle ilgili olarak hukukumuzda hiçbir madde yok. Bir tek Ceza Kanunu'nun 313. maddesi var.

O da son derece yetersiz. Günün ihtiyaçlarına yanıt vermeyen bir madde. Bu konuda da hiçbir değişikliğe gidilmedi. Yani Türkiye'de mafyanın hukuksal planda rahat at oynatabilmesi için her türlü ortam hazır. Buna karşı hiçbir yasal girişim yapılmıyor.

❒ ***Siyasi partilerin ve toplumsal muhalafetin nasıl bir tutumu olmalı bunlara karşı?***

Bir kere siyasi partilerin kara paranın aklanmasının önlenmesiyle

5 Kasım Salı- Cumhuriyet- Musa Kart

arı nereye
ar insan-
O zaman bu
amak duru-
ın aklan-
yı akladıkça
yetini
Bütün
lenin
paranın
olduğunu

D'nin 7
masının
ar
nu bütün
ına geçirdil-
eri bunları
ayın diyor-
sanız kara

ilgili olarak yasal çalışmalara hızla girişmesi gerekiyor. Böyle bir tasarının olduğu söylendi. Bunun hemen Meclis'e indirilmesi gerekir. Daha önce Faili Meçhul Siyasi Cinayetleri Araştırma Raporu hazırlanmıştı. Bu da mafyayla ilgilidir. Güneydoğu'da uyuşturucu ve silah kaçakçılığıyla kimlerin uğraştığı konusunda ciddi ipuçları var bu raporda.

Bunun Meclis'e götürülüp tartışılması gerekir. Ama öyle anlaşılıyor ki bugün siyasi partilerin tepeleri bunu yapmayacaklar. Bugüne kadar yapmadılar çünkü. Bu olay da unutulacak bir hafta sonra. Bundan eminim ben. Yeni bir olaya kadar bu da unutulacak. Yeni bir olay gelecek. Medya nereye kadar çıkarırsa oraya kadar gidecek. Medya indirirse, indirecekler. Bunu yaşayacağız biz. Ama siyasi partilerin bunu iş edinmesi gerekir. Bununla ilgili kampanyaların

> Devletin en üst kademesindeki Cumhurbaşkanı, Başbakan, Başbakan Yardımcısı, İçişleri Bakanı hala devletle mafya bütünleşmesi olduğunu inkar ediyorlar. Asıl tehlike burada, asıl korkunç yan burada başlıyor. Devlet mafya bütünleşmesi böyle alacak başını yürüyecek.

açılması gerekir. Ve başka bir olayın olmasının beklenmesinin hiçbir manası yoktur. Meclis'te grupları olan siyasi partilerin tabanlarının faaliyete geçmesi gerekir. Meclis'in dışında olan partilerden ÖDP ve diğer sol partilerin programlarında mafyayla mücadelenin bulunması gerekir. Mafyayla devlet ilişkilerini izleme komitesi kurulmalıdır. Dolayısıyla mafyanın bu tip faaliyetlerinin, medyanın indirip çıkarmasına bakılmasızın, devamlı gündemde tutulması sağlanabilir diye düşünüyorum.

❒ ***Yargının bunun üzerine gitme şansı bu durumda yok sanırım.***

Tabii ki yok. Bugün mafyanın elinde 14 trilyon para olduğu söyleniyor. Bunun önemlice bir bölümü çek- senet tahsilatından elde edilen para. İnsanların avukata gitmeyip mafyaya gitmesi ve çekini - senedini tahsil ettirmesinin nedenlerinden en önemlisi, bu ülkede yargının ağır olması, cılız, geç ve sakat işlemesi... Türkiye'de yargıya gereken önem verilmiyor. Bütçenin ancak binde 9'u yargıya harcanıyor. Bu çok küçük bir meblağdır. Üç bin mahkeme açığı var. 8 bin 500 civarında yargıç, savcı açığı var. 37 bin zabıt katibi açığı var. Olay son derece önemli. Bu açıklar varsa orada adalet dağıtılamayacaktır. Adaletin dağıtılamadığı yerde de mutlaka bazı güçler bu fonksiyonu yerine getirecektir. İşte bu mafyadır.

Şu açık. Bu partilerin tepelerinden hayır yok. Bunlar da çeşitli çıkar gruplarına dayanarak yaşamlarını sürdürüyorlar. Siz inanıyor musunuz siyasi partilerin sadece üye aidatlarıyla seçim faaliyetlerini yürüttüğüne.

Mümkün değil böyle bir şey. Bunlar da değişik çıkar guruplarının etkisindeler. Parayı buradan buluyorlar.

Bir siyasi partinin seçim sırasında harcadığı parayla, üye aidatlarını toplayın. Bu, devede kulak kalır. Mümkün değil. Mutlak bir yerlerden çok ciddi paralar almak mecburiyetindeler.. Dolayısıyla o partilerin tepelerinin ciddi çıkar gruplarına karşı gelemeyeceği ortadadır. Göbekten bağımlıdırlar çünkü.

❒ ***Toplumsal muhalefet ve çeşitli sol odaklar mafya konusunu şimdiye kadar gündemlerine almadı...***

Sol partilere çok önemli görevler düşüyor. Bir kere sol partiler bana göre şunu bilmeliler: Nihai amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için insanların ve siyasi partilerin demokrasiye ihtiyacı var. Düşünce özgürlüğüne ihtiyacı var. Demokratik bir devlete ihtiyacı var. Demokratik bir devlete ulaşamadıkça, sosyalizme de ulaşamazsınız. Artık dünya bunu gösterdi çünkü. Çoğulcu sosyalizme böyle ulaşılamaz.

O zaman nedir? Devletin demokratikleşmesi lazım. Eğer bir siyasi parti mafyayı demokratikleşme önünde en büyük engel olarak görmüyorsa çok büyük bir yanlış içindedir. Dolayısıyla bir sosyalist parti mutlaka mafyayla mücadeleyi birinci görevi saymalıdır. Devlet mafya bütünleşmesinden bahsediyorum tabii..

Bunun devamlı takipçisi olması gerekir. Polis teşkilatının mafyadan arındırılması için gerçekten de en radikal eylemlerde bulunması şarttır diye düşünüyorum. Bunu programlarına almalıdırlar ve buna göre mücadele yürütmelidirler.

❒ ***Siz yasada engelleyici bir madde yok dediniz. Ancak baronun da bu konuda ciddi bir yaklaşımı olmadı. Baroya bağlı avukatlar olarak herhangi bir girişimde bulunmayı ya da bir komisyon oluşturmayı düşünüyor musunuz?***

Ben başkanımızla da konuştum. Böyle bir şeyi önerdim. Zaten yeni yönetime geldiler. İstanbul Barosu'nun önemli bir demokratik güç olması gerekir.

Baro geçmişteki ataleti üzerinden atacaktır. Ve bu konuda aktif bir tavır gösterecektir. Buna inanıyorum. Yeni yönetim daha yeni oturdu. Bir süre sonra herhalde buna gerekli önemi gösterecektir.

❒ ***Çözüm olarak somut önerileriniz neler?***

Türkiye'deki demokrasi güçleri çok değişik, geniş bir siyasi yelpazeyi içine alarak hareket etmeli. Sadece soldan bahsetmiyorum. Çünkü en sağ partilere de tabandan oy veren insanlar var. Yani o insanlar ayrıdır, partinin tepeleri ayrıdır. Devlet-mafya ilişkisi, Güneydoğu meselesi, toplumun çok geniş bir kesiminin canını yakıyor. Bu geniş kesimi örgütleyecek bir mafya devlet bütünleşmesini izleme komitesi kurulmalıdır. Bunu çok net olarak söylüyorum. Nasıl ki insan hakları için mitingler yapıyoruz. Nasıl ki bunlarla ilgili basın açıklamaları yapıyoruz, programlarımıza geçiriyoruz.

Mafya devlet ilişkisi konusunda sadece buna münhasır eylemler yapılmalıdır. İmza kampanyaları düzenlenmelidir. İzleme komitesinde parti farkı ayırmaksızın büyük bir yelpazeyi içerecek bir yapılanma oluşturulmalıdır.

Bu sistemden nemalanmayan, maddi- manevi hiçbir katkı almayan, çıkarı olmayan insanların istemleriyle, demokrasi istemleri aslında örtüşmektedir. Bu nedenle bu sistemden çıkarı olmayan çok geniş bir kesim vardır Türkiye'de. Bu kesimin örgütlenmesi aslında eninde sonunda sol partilere düşmektedir. Biraz daha akıllı ve aktif davranıp bütün bu kesimleri kapsayacak belli eylemleri yaratmak gerekir diye düşünüyorum.

Filistinli aşkı mı, Yahudi düşmanlığı mı?

Yelda

Öldürülen eski başbakan İzak Rabin'in ölüm yıldönümünde, barıştan vazgeçmek istemeyen 100 bin kişi sokağa döküldü (4.11.1996, Radikal). 1982 Eylül'ünde gerçekleşen Sabra ve Şatilla katliamlarını kınamak için de Tel Aviv'de 400 bin kişi yürümüştü.

E n'olmuş yani demeyin. Ülkelerin nüfuslarına oranlayacak olursak, 5 milyon nüfuslu* İsrail'de 400 bin kişi yürüyorsa, bu, 65 milyona dayanan nüfusuyla Türkiye'de 5 milyon 200 bin kişinin katliam kınamak için sokağa dökülmesi demek!.. Baksanıza, bizim burada, nerede ve hangi zamanda olduğu, hedefi belirsiz, bir 'Barış İstiyorum' cümlesi için hedefimiz, Bir Milyon İmza... Sadece iki kelime, sadece imza ve 65 milyon nüfuslu memlekette sadece bir milyon...

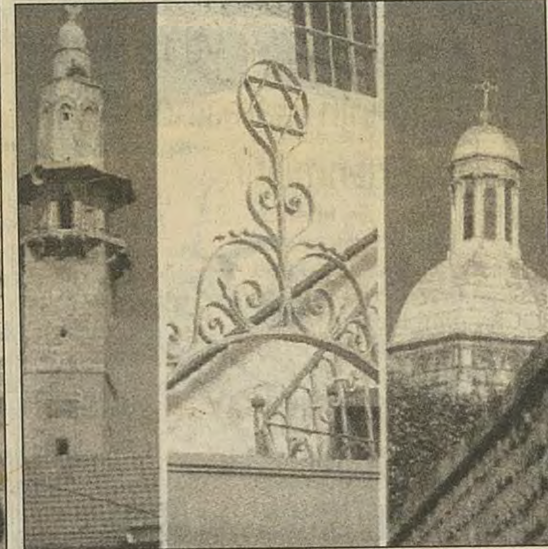

Bu karşılaştırmaya neden gerek duydum? Öfkeden! Ve sadece iktidara duyduğum öfkeden değil, Filistinli ezilenleri destekliyorum diyerek Yahudi düşmanlığı yapan -bu yaptığının da farkında olmayan- solculara duyduğum öfkeden. Diyalektik materyalizmi sular seller gibi ezberlemiş, politikasında öne çıkarmasa da, uygun bulduğu zamanlarda ateist olduğunu beyan eden kimi solcuların Yahudilere bakışı, gariptir, çoğu kez İslam mücahitlerinin söylemiyle benzerlik gösteriyor.

Memleketimizde solcular da milliyetçi. Çoğu gizli, kendi bile farkında olmadan. Ezen grup üyesi olan Türk solcular bu iddiayı kesinlikle reddederken, Kürt solcular ise "ezilen ulus" olmanın verdiği hakla, milliyetçi olduklarını iftiharla açıklamaktalar. (Bu genellemenin dışında kalanlar elbette var.)

Milliyetçilik, eşittir Türkçülük olmayan, RP'ninki gibi bir milliyetçilik bile bizi solcularınki. Sadece din kardeşlerini halktan sayan barışçılarız... Bu ülkede halklar vardır deriz, ama devam ederiz: biri ezilen, diğeri ezen. Yani halklar'dan kasıt, iki halk. Ha, kimi zaman da memleketimizin kültürler mozayiği olduğundan bahsetme ihtiyacı duyacak olursak, bu durumda da sıralamaya, mesela geçenlerde özel Siyaset Meydanı programında Yaşar Kemal'in yaptığı gibi, Lazları, Çerkezleri de koyarız. Müslüman olmayanları her nasılsa unutuveririz; Yahudileri, Yezidileri, Ermenileri, Yunanlıları, Süryanileri, Keldanileri, Bahaileri...

Antisemitizm kokan yazılarla sol yayınlarda bile karşılaşıyorum, ama Abdullah Dereli imzalı bir yazı benim için bardağı taşıran damla oldu: "Bir topluluk olarak Yahudiler yıkıcı, talancı, saldırgan ve hatta *neşeşi* (İbranice; tefecilik) ilk kullanması nedeniyle tufayli olarak nitelendirilen nadir cemaatlerden biridir. Filistin halkıyla politik örgütleri, bu özelliklerinden dolayı (tartışmasız ortak özellikler!) tüm Yahudilerin siyonist olup olmayacakları sorusunu uzun bir süre tartışmak zorunda kalmışlardır. Halen, 'tüm Yahudiler siyonisttir, hepsi denize dökülmedikçe Ortadoğu bölgesine huzur gelmez' diyenlere rastlıyorum. ...Filistin Komünist Partisi ve diğer Filistin kurtuluş cephelerinde yer alan marksistlerin, Yahudi topluluğu içinde sınıfsal bölünmenin olduğunu anlatma çabasına rağmen ikna olmayan Filistinli insanı yadırgamak da çok güç. Çünkü, MÖ 1200 yıllarında Arabistan'ın kuzey çöllerinden gelerek Kenanilerin (Filistinliler) toprağına zorla yerleşen, geldikleri bölgeye de dostluk değil, düşmanlık getiren ve kan dökülmesine neden olan Yahudiler gerçeğiyle karşı karşıyalar" (Newroz, Ekim 1996).

Kudüs, Musevi, Hıristiyan ve Müslümanlar için kutsal sayılan bir kent.

Kendisi Söz'de de yazmıştı, ama alıntı yaptığım bu yazısı tek kelimeyle, ırkçı! Irkçı olmaması gerekenler, ırkçılığa karşı mücadele etmesi gerekenler ırkçı metinler yazabiliyor...

Dereli, Kutsal Kitap'ta, Tevrat'ta anlatılanların çoğunun hayali olduğu iddialarına yer verme gereği de duymuş yazısında. Oh ne güzel ateizm, başkalarının kitabına say, dök...

Başlangıcından Şubat 1995'e kadar Filistin intifadasının verdiği kayıplar "tüm Yahudiler siyonisttir" diyen Filistin halkını anlamaya yetiyormuş, çünkü "Aralık 1987'den Şubat 95'e kadar tam ikibin şehit" vermiş Filistinliler..." Yaşamı-ölümü politikanın aracı olarak kullanan HAMAS'ın, alışveriş merkezleri ve otobüs duraklarında gerçekleştirdiği intihar eylemleriyle öldürülen sivillerden söz etmeye değmez! Ne de olsa onlar "geldikleri bölgeye dostluk değil, düşmanlık getiren ve kan dökülmesine neden olan Yahudiler"dir!

Dereli sadece Yahudileri sınıfsız kaynaşmış kitle olarak görmüyor, Filistinli Arapları da topluca değerlendiriyor: FKÖ'süyle HAMAS'ıyla, tüm motifleriyle kahraman bir halk... Solcuların ezici çoğunluğu, Arapların Filistinlisini sever...

Yahudi toplumunun % 54'ünün barış sürecinin devamından yana olması da etkilememiş Dereli'yi. (Genel olarak solun etkilenmediği gibi.) Buna cevabının şöyle olacağını kestirmek güç değil: Siyonistlerin tarihi bilgi ve verileri çarpıtmakta usta oldukları unutulmamalıdır!

Araplar Filistin'in yerlileridir, Yahudiler ise işgalci, orada oturmaya hakları olmayanlar. Türkiyeli Müslümanların genel görüşü bu; sağcısıyla, solcusuyla... Tarih boyunca hiçbir zaman, hiçbir Yahudinin o topraklarda yaşamamış olduğunu varsayan bir bakış.

İsrail'in "1961-75 direnişinde Mustafa Barzani'ye yardım ettiği bir gerçek, ama bunun tümüyle Kürt aşkından kaynaklandığı söylenemez" diyor Abdullah Dereli. Ne sanılıyor ki? Hangi devlet başka bir halka duyduğu aşkla yardım etmiş ki?..

Üstelik, kendisinin Filistinli aşkı da düpedüz antisemitizm... "El-Halil Camii katliamının hesabını Türkiye'de bulunan Yahudilerden soracağız... Biz güzel Anadolu'da piç piç Yahudileri istemiyoruz. Yahudiler biz Müslümanların doğal düşmanıdır" (15 Mart-15 Nisan 1994, Tahkim).

HAMAS'ı anlayanlar, kendilerini azıcık zorlayacak olurlarsa, korkarım, yukardaki sözlerin sahibi İBDA-C'yi de anlayabileceklerdir. Durumun vehametini göstermek için böyle abartıyorum. İsrail bayrağı yakanlardan, söylem düzeyinde de farkımızın olması gerekmez mi?..

İkibin yıllık tarihlerine göz atınca, evet, ben de, "tüm dünya Yahudilere karşı", diyenlere hak vermeden edemiyorum. Bunun, en azından, bizdeki Sevr paranoyasından daha gerçek olduğunu düşünüyorum. Hele solcuların söylediklerine, yazdıklarına, yaptıklarına, eylemediklerine bakınca...

Türkiye'de ırkçılık yoktur ki, mücadele edelim diyenler, sadece ahlâki kaygılarla azınlıklar konusuna eğilseler dahi, az şey kazanmayız diye düşünüyorum. Kimbilir belki, farkında olmadığımız, içselleştirdiğimiz kötülüklerin (önyargı gibi) üstesinden ahlâkla gelebiliriz?..

Tünel bahane, sorunlar derinde

İsrail Kudüs'teki 2 bin yıllık antik tüneli açıyor diye bu öfke. Oysa o tünel zaten açıktı; bir kapı daha açılıyor. Tünel meselesi bu: Mescid-i Aksa Camii bu tünel nedeniyle yıkılabilir diye değil, böyle bir tehlike değil, Filistinlileri ayağa kaldıran. Ama elbette ki, küçük bir bahaneyle patlamaya yol açacak gerçek nedenler vardır, başta Filistin halkının eko-

İsrailli barışseverler tünelin önünde etten duvar oluşturmuş. Görmek isteyene...

nomik sıkıntıları olmak üzere... (İşin bu yanını, her işin temeli ekonomik diyen, isterse bunu gayet güzel açıklayabilecek yoldaşlarıma bırakıyorum.) Tünel, iktidar savaşının sembolü oldu.

28 Eylül'de Tel Aviv'de, tünel kapatılsın, savaş değil barış istiyoruz, sadece barış kanı durdurabilir, barış olmazsa güvenlik olmaz diyen İsrailliler binlerce kişiydi. Kudüs ve El Halil'de yapılan protesto gösterilerine katılanların sayısını İsrail'in iktidar yanlısı gazeteleri bile 50 bin olarak verirken, Türkiye'de, genellikle fotoğraf altı olarak kullanıldı, Sabah gazetesi sayı vermedi, Hürriyet ve Cumhuriyet 30, Milliyet 25 bin kişi dedi. (Netanyahu'nun konuşmasını ise sadece 6 bin kişi dinledi.) Ve bu gösteriye katılan emekli general Şlomo Lahat'ın, Reuter muhabirine söylediklerine bakın: "Başbakan Netanyahu, Filistinlilerin devlet kurmasına izin vermelidir". Genelkurmay başkanı bile başbakan Benyamin Netanyahu'ya karşı çıktı, istifa edebileceğini söyledi. Muhalefetteki, İşçi Partisi lideri Şimon Peres, "Tünelin dini ya da arkeolojik önemi yok. Ortam o kadar gergindi ki, bir kıvılcım yangın çıkardı. Filistinlilerle konuşmadan, anlaşmadan yapılmamalıydı" dedi (10.10.1996, Milliyet).

İnsaf edin, yukarıdaki manzarayı, Türkiye'ye uyarlayın hele bir. Mümkün mü! Barış için, Kürtler için, kendisi için, tüm halklar için sokağa çıkan 50 bin kişi?!. İsrailli barışseverler tünelin önünde etten duvar oluşturmuşlarmış, kim görecek, kim işitecek?..

Kudüs Musevi, Hıristiyan ve Müslümanlar için kutsal sayılan bir kent. Kentte hem Musevilerin hem de Müslümanların kutsal yerleri içiçe. "Taraflar" bu gerçeği atlayabiliyor, sadece kendi ait olduğu grup -bunu kendine bile itiraf etmese de- için önemine vurgu yapabiliyor...

Haberlerden özet

Kudüs Belediye Başkanı Ehud Olmert, çıkışı olmayan tüneli, her yıl 70 bin turistin ziyaret ettiğini belirterek, 'turistler tünelin sonuna gelip geri dönüyordu. Müslüman kesime açılan bu çıkış ile turistler gidiş geliş yaparak tüneli tıkamayacak ve turist sayısı 400 bini bulacak. Filistinli esnaf da para kazanacak' diye savunmada bulundu. İsrail'in açtığı bu çıkışı kontrol eden Müslüman din konseyi üyesi, kent yahudileşiyor fetvasını verince, Filistinli gençler, Filistin polisi dahil, İsrail polisi ile kıyasıya çatıştı. Ağlama Duvarı ve tünel girişindeki Yahudileri taş yağmuruna tuttu. İsrail polisi taşlara, önce gözyaşartıcı bomba sonra plastik mermi, ardından da gerçek mermi attı. İsrail polisinin kullandığı gözyaşartıcı bomba Filistinli dört aylık bebeğin ölümüne yol açtı. Filistinliler ise olaylara müdahale için Jaber el Mukaber'den Kudüs'e giden İsrailli dört sınır muhafızını mutlak ölümden kurtardı. 20 metrelik uçuruma yuvarlanan İsraillilere ilk müdahaleyi Filistinliler yaptı.
(26.9.1996 tarihli Hürriyet başta olmak üzere, Türkiye'deki gazetelerden).

Abdullah Dereli -ve haksızlık etmeyeyim, daha nice nice benzeri solcular-, "Benim kardeşim olmaya hazır olan her Yahudi'ye şöyle sesleniyorum: Seninle kardeş olmaktan gurur ve sevinç duyarım" diyen, İsrail'deki Arap azınlıktan birinin, Filistinli yazar Salim Cubran'ın bu sözlerini de duymamış.

Filistinli kardeşleriyle dayanışan güçlere şunu söyleyemez miyiz: Arap da, Yahudi de, Filistinli de, İsrailli de bizim arkadaşımız; etnik-dini kimlikleri arkadaş olmamızı, dayanışmamızı engellemez... ama ırkçılık bizi ayırır...

Sayılara dikkatinizi çekerim:

1990'da Almanya'da Siyahlı Kadınlar'la tanışmıştım. 7 yıl boyunca her Cuma -bizim her Cumartesimiz gibi- Hayfa, Tel Aviv ve Kudüs'te siyahlara bürünüp savaşı protesto ediyor, Araplarla dayanışıyorlar. Sayıları az olsa da onlar İşgale Son! dövizlerini kaptıkları gibi yol kavşaklarına çıkıp kendilerini gösteriyorlar. Savaşla ele geçirilen yerlere yeni yerleştirmelere, nüfus taşınmasına karşı çıkıyorlar. (Biz hiç Kıbrıs'a nüfus taşınmasına karşı çıkmış mıydık?)

Savaşa gönderilen çocuklarımızın ahlakı bozuluyor diyen bir anneler örgütlenmesi ve eylemleri...

Ülkenin birlik beraberliği için oturup paşa paşa militarist resmi tezi destekleyeceklerine, savaştan kaçıp gönüllü sürgün yaşayan, devleti tüm Yahudilerin ülkeye gelmelerini isterken, ülkeden göç eden aydınlar...

Bizim cenahta, devlete karşı sustukları için azınlıkların -gıyaplarında- suçlandıklarına çok tanık olmuşumdur. Bazen susmak çok şey anlatıyor...

Sol siyonistler kimdir, ne öneriyorlar biliyor muyuz? İsrail'de "milli birlik ve beraberlik" ideolojisinin dışında kalmak isteyen binlerce Yahudi olduğunu? Bildiğimiz söylenemez. Kafa yorduğumuz da. Önyargılarımız bize yeter. Ama artık yeter!

Ders verir gibi olacak belki ama, bazı şeylere dikkatinizi çekeceğim. Ben de dersimi Öteki İsrail kitabından aldım. Şimdi bu kitabın ışığında, 1980 başlarında İsrail'in nüfusunun bugüne göre daha az olduğunu da hatırdan çıkarmadan, devam ediyorum:

1982 Eylül'ünde gerçekleşen Sabra ve Şatilla katliamlarını kınamak için Tel Aviv'de 400 bin kişinin yürüdüğü, o yıllarda dikkatinizi çekmiş miydi? (Türkiye'de, Neve Şalom katliamını kınamak için sokağa çıkan 4 Türk ve/veya Müslüman var mıydı?)

İtici gücünü, savaştan evlerine dönen askerlerin oluşturduğu 100 bin kişilik yürüyüşü hatırlıyor musunuz? (Türkiye'de ise, ölen erlerin ailelerinin bile savaşa karşı aktif olmadığını düşünüyor musunuz?)

Lübnan'a asker olarak hizmet vermek üzere gönderilmemeyi talep ediyoruz diye dilekçe veren 89 er ve subayın olduğunu, daha sonra bu imzaların arttığını duymuş muydunuz? (Bizde "sınır ötesi operasyonlar" tepkiye bile neden olmuyor.)

İsrail'de -mesela 1982 başlarında- ırkçılığa ve şovenizme, savaşa karşı grupların içinde kimler yok ki:

Beyrut'ta kuşatma altında kalan FKÖ'nün yanındayım diyen Yahudi gazeteci; verdiği derste "Kurtuluş yoktur. Çünkü her kurtuluş fetihe dönüşmek zorundadır" diyebilen öğretim görevlisi (bizde ise, öldürülen Bedrettin Cömert, Necet Bulut ve nice hocalar...); Filistin halkının bağımsızlığı için çalışan, Arafat'la -ta 1982'de- görüşen parti liderleri; "Savaş bitene kadar" hedefli her hafta gösteri düzenleyen kadınlar, savaşa karşı kongreler düzenleyen feministler; "Filistinlilerin kendi kaderlerini kendilerinin belirlemelerinden yana olan siyonist feministler; işyerlerinde, savaşa karşı, devletlerinin işgal politikasına karşı direnen işçiler; savaşa karşı ortak etkinlikler düzenleyen öğrenci ve profesörler ve bunların 2 bin 500 imzalı dilekçeleri; ırkçılık karşıtı bir kültürü geliştirmeye çalışan sinemacılar, tiyatrocular; Tel Aviv Üniversitesi'nde İsrail-Arap öğrenci hareketinin düzenlediği bir toplantıda "savaş kararı vermekle İsrail devleti, Yahudi halkın bağımsızlığını simgeleyen bir kurum olmaktan çıkıp başka bir halk üzerinde egemenlik kurmak için kullanılan bir güç haline dönüştü" diyebilen dindar bir profesör (Bizim H. Hatemi'nin böyle bir konuşma yaptığını hayal edebilir misiniz?)...

Bir Sınırı Var muhalif askerler grubu. (Bizde ahlaksızlıklar hâlâ sınır tanımıyor...)

Başbakan Begin'e savaşı protesto eden mektuplar gönderen, savaşın gerçek nedenlerini ortaya çıkaracak bir araştırma komisyonu kurulmasını isteyen Susmak İstemeyen Askerler grubu. (Bizde Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu'nun bile akıbeti malum...)

Kendi halkına, "barışçılar neredesiniz, yaşadığınızı belli edin, mücadeleye katılın" çağrısı yapan Kurtarılmış Bölge grubu.

1977 sonunda gelişen siyonist bir hareket olan Peace Now (Barış Şimdi).

Lübnan'daki Savaşa Karşı Komite (Bizim Osman Murat Ülke'lerimiz ne kadar az...)

Sorunun askeri yoldan çözüleceğine inanmayan, "görüşme masasına oturmak istiyoruz" diyen İsrail ile Filistin arasında Barış İçin Kurul grubu.

* İsrail'in Gerçekleri, İsrail Enformasyon Merkezi, 1994.

Bu kitabın verdiği bilgilere göre, 5 milyonu aşan nüfusun yaklaşık % 82'si Yahudidir. Birinci ve ikinci neslin çoğu ülke doğumlu, geri kalanlar ise dünyanın 80 ülkesinden gelmektedir. Çoğu Müslüman ve bunun da çoğu Sünni olmak üzere %16 Arap. 130 bin kişilik Hıristiyan nüfusun % 90'ı Arap. 80 bin Dürzi, 3 bin Çerkez ve diğer küçük cemaatler... Yahudi toplumu da kendi arasında farklılıklara sahip: Aşkenazlar, Sefaradlar, Kuzey Afrika ve Ortadoğu Yahudileri...

* *Barış Hareketleriyle Konuşmalar/ÖTEKİ İSRAİL, John Bunzl, Metis Yayınları, Çevriri: Serap Biçer, Mart 1988.

Pankart yazıları

Biz burada, Mehmet geri dön diyemezken, bakın İsrail'de neler denmiş:

החזירו את החיילים הביתה

"Askerleri evlerine gönderin"

İsrail yaşamalı, başkaları ölmeli mi?

Biz ulus olarak böyle bir savaşa girmeyi onayladık mı?

Varlığımız tehlikede miydi?

Bu korkunç savaş, güç, hüzün ve nefretten oluşan kısır döngüyü kırabilecek mi?

Bu savaşta kardeşlerimizi, oğullarımızı ve arkadaşlarımızı yitirdik.

Bu savaşta binlerce kişi yerlerinden sürüldü, birçok şehir zarar gördü.

Bu savaşta binlerce sivil öldü.

İnsanlar neden öldürüldü?

Peki, niçin öldürdük?

İsrail yönetimine sesleniyoruz: DURUN!

Artık Filistin halkını barış görüşmelerine çağırmanın zamanıdır.

Artık karşılıklı saygı temeline dayanan bir barışı gerçekleştirmenin zamanıdır.

Artık kapsamlı bir barış programını uygulamanın zamanıdır.

BARIŞ İSTİYORUZ!

İstanbul il yöneticileriyle yaptığımız söyleşinin ikinci bölümünü yayınlıyoruz

'ÖDP henüz kendi kadrolarını yaratamadı'

İnsanlar çalışıyorlar, arta kalan zamanlarında politika yapıyorlar. Oysa bugün politika uzmanlık gerektiren bir konu. ÖDP'de profesyonelliğe ihtiyaç duyuluyor mu?

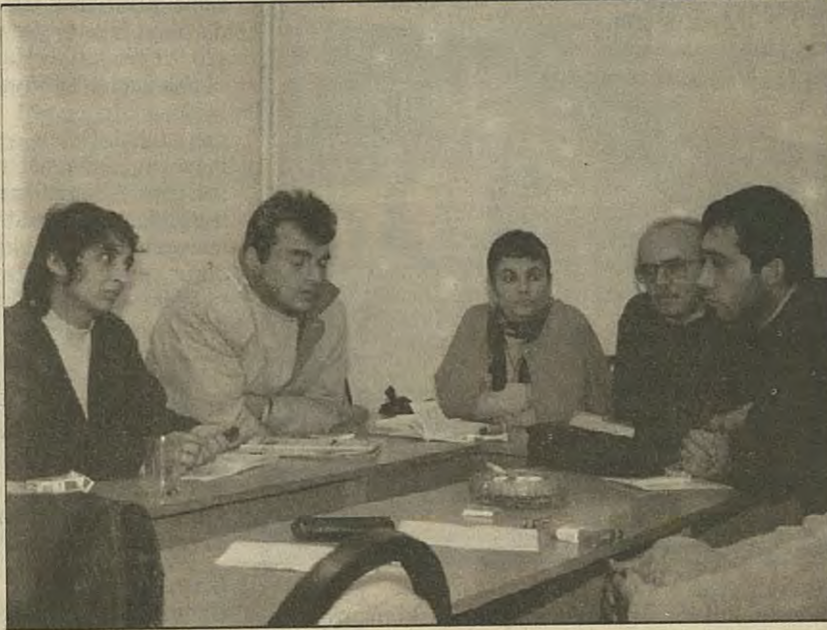
Gülseren Cüre: Benim kendime dair sıkıntılarım var. Akşamdan akşama politika yapmaya çalışan bir insanım. Burjuvazi bunu çok profesyonelce yapıyor. Sisteme karşı bütünlüklü bir faaliyet içinde yer almamız için partinin geçici bir dönem profesyonelce çalışmalara, profesyonel kadrolara ihtiyacı var. Ama bu profesyonelliğin bir hiyerarşi yaratmaması gerekir.

Mehmet Atay: Biz şu anda geçmişte yaptığımız ve yanlış gördüğümüz şeylerin tersini yapmaya çalışıyoruz; oradan kaynaklanıyor. Geçmişte yaşadığımız deneyimler nedeniyle antiprofesyonel bir hale geliyoruz. Daha önce söylediğim, ifratla tefrit arasında bir yer bulmaktan kaynaklanan bir yanı var. Profesyonellik kendi başına çok sıcak bir kavram değil. Ama günlük işleyiş içinde belli insanların daha çok zamanını ayırması gerekiyor. Mümkün olduğu kadar klasik anlamdaki profesyonellikten kaçınmalıyız. Çünkü bizde sorun profesyonel olup olmamakla ilgili değil; var olan kurumların ve yapıların iç örgütlenmesinin ve işbölümünün yeterince örgütlenememesi.

Oğuz Ender: Her hareket ihtiyacına uygun kadroları üretiyor. Biz ihtiyaca uygun kadroları henüz üretme aşamasında olan bir partiyiz. Profesyonellik tabii ki lazım. Burjuvazinin bile mecliste 450-500 tane profesyoneli var, her gün siyasetle uğraşıyorlar. Binlerce insanla burjuvazi bu işi yapıyor. Bizim siyasete, toplumsal sorunlara böyle kafa yoran insanlar olmadan bu işlerin üstesinden gelmemiz mümkün değil.

Mehmet Atay: Profesyonellik deyince zamanını partiye ayıran insanı anlıyoruz. Bence bu profesyonellik yaratmıyor. Oğuz'un söylediğine ek olarak, profesyonellik partinin kadrolarını yaratması sürecinde kendini dayatacak bir şeydir; bu bize rağmen de gelişir zaten.

Gülseren Cüre

Filiz Koçali: Seçilmiş kurumların otomatikman profesyonel olması tartışmasını çok tehlikeli buluyorum. Ama her organ kendi içinde dayanışmayla çözmelidir. Hakikaten günlük çok fazla pratik faaliyet var. Biz ilde dayanışma aidatlarıyla aramızdan bir arkadaşın günlük işlere koşturmasını sağladık. Her organ ihtiyacına göre böyle çözümler bulabilir. Bu partide harekete geçirilemeyen değer birikimi, yetenek var; bunları koordine edersek sorun kalmaz.

Erdal Çanakçı: Profesyonelliğin tehlikeleri var, ben ona değinmeyeceğim. ÖDP'nin önünü açabilecek olan, alabildiğine yaygın bir örgüt ağını iş temelinde, gecekondularda, apartmanlarda, okullarda, üniversitelerde oturtabilmesi... Buralarda ÖDP'liler çoğalıp ÖDP teşkilatları yaygınlaştığı oranda kanallar açılmış demektir. Ama bu şu anlama gelmez: ÖDP'nin profesyoneli olmasın. Hayır olsun. Bu gerekiyor, ama Oğuz'un dediği gibi süreç içinde bu hareketin gereksinimlerine oturan bir yerden ve onun ürettiği insanlardan oluşması gerekiyor. Ama çözüm değil bence.

Kemal Arslan: Eğer çeşitli alanlarda derinleşmek istiyorsanız bu kadroyla yapılabilecek bir iştir; örgütlü bir çalışmaya, daha çok kolektif bir çalışmaya dayanması gerekiyor. Bu da ücretli bir çalışma değil aslında. İl başkanı, saymanı ya da sekreteri profesyonelce çalışır gibi değil ama partinin mevcut organları dışında profesyonelce çalışabilecek kadrolar olabilir. Partinin organlarına bağlı çalışan böyle profesyonelliğe tabii ki ihtiyaç var.

Zeki Arslan: Profesyonelliği, maaşlı bir şekilde parti faaliyetini yürütmek olarak algılamıyorum. Temel sorun profesyonellik değil politik önderliktir. Yaşamın her alanında kendini ifade edebilecek, Türkiye'nin siyasal sorunlarını çok iyi irdeleyip, tabanla tavan arasında ilişkiyi yürütebilecek militan kadroya ihtiyaç var. Bu partide zamanını ayırabilecek, politika önerebilecek politik önderlere ihtiyaç var.

Rüstem Karakuş: Aslında sosyalizmin başına ne gelmişse bu profesyonellik olayından gelmiştir. Profesyonellik bir bakıma mesleği devrimcilik, siyaset yapmak olan insanlarla, zamanı olmadığı için bunu yapamayan geniş halk yığınları arasında bir kopukluk yaratıyor. Sonuçta bürokratik sosyalizmin oluşmasına yol açan unsurlardan biri diye görüyorum. Yeni bir içerik kazandırılması gerekir. Partinin kilit işlerini o işin erbabı insanların yapması biçiminde olabilir. Bizim ilde de işleri koordine eden bir arkadaşımız var. O arkadaşımız olmasa bu işler olmayacak, dolayısıyla o insanla dayanışmaya girmek gerekiyor.

Bu anlamda profesyonellik elbette olmalıdır. Mücadelenin seyri içinde zaten hareket partiye zaman ayıran insanları yaratacaktır ve onların bir tür dayanışmayla istihdam edilmesi sağlanacaktır.

Geçmişin öncü parti anlayışından ve sıkı merkeziyetçi yapısından ayrılıyor ÖDP. Örneğin Ufuk Uras parti merkezi için "santral" kavramını kullanmıştı. Farklı kavramlar da kullanılabilir belki, ama en azından parti merkezinin parti açısından, partinin de toplumsal muhalefet açısından koordinasyonu sağlayan bir olgu olması gerekir. Bu da bir biçimde merkezi müdahaleyi gerektiriyor. Pratikte ise bu görülemiyor. ÖDP bu problemi nasıl aşacak?

Mehmet Atay: Geçmişle ilgili komplekslerimizden geliyor. Acaba böyle bir şeyi yaptığımızda geçmişin o hep müdahaleci anlayışlarının vardığı sonuca mı gideriz? Bu endişe var. Birincisi bu; komplekslerimizi yenememiş olmamız. İkincisi, her üyenin kendi gönüllülüğü esası var, ama gönüllülüğe göre iş yapma konusunda parti dinamikleri yeterince harekete geçirilemiyor.

O dinamikler harekete geçerse bulunduğumuz her konumda santral görevi gerçekleşecek. Örgütlülüğümüz uzun erimli bir çalışmayı gerektiriyor.

Örneğin Söz ve Yeniden ÖDP'nin iki yayını. İl yönetimi bu yayınlara gidip önerilerini yapabilir, onlar arasında bir eşgüdüm, bir işbirliği için çalışabilir. Bunu niye yapamıyor?

Mehmet: O kurumları oluşturan insanlar ÖDP'nin yaratılmasında çok belirleyici oldular. Şimdi bu kurumların eşgüdümünü sağlayacak yolları bulmak gerekiyor. Bu, ÖDP'lilik bilinciyle yeni bir kültürü yaratmaktan geçiyor, eski alışkanlıkları kıracak adımlardan geçiyor. Zaman zaman başka etkenler rol oynadığı için herkes biraz tedirginlikle buna yaklaşmak istemiyor, başka şekilde yorumlanıyor kaygısıyla. Bir türlü geçmişi sırtımızdan atıp bir yere gidemiyoruz. Dün vakıflar vardı, dergiler vardı, bugün yine bu dergiler olmalı, vakıflar olmalı ya da ortak bir şey çıkmalı ortaya. Ama yeni kurumları da yaratmalı ki toplumun tüm hücreleri içinde örgütlenebilelim. Toplumun dokularına yerleşmek, günlük hayatın içinde olmaktır.

Erdal: Santral işlevinin görülememesinin altında biraz da demokrasiye yönelik tartışmaların parti bünyesinde çarpık yürümesi var. Aslında bugünkü Türkiye ortamında, bir partinin sıkı hiyerarşik yapılanmasına gereksinim duyulabilir. Belki bugün biraz daha rahat, birbirimizle tartışarak yürüyebiliyoruz, ama bu rahatlık içinde her dönem olamayız. Ani kararların alınması gereken zamanlar olabilir. Biz aslında ÖDP kurulmadan önce, Geleceği Birlikte Kuralım sürecinde bu konuyu epey tartışmıştık. İki şey birbirine karıştırılıyor; işlevsel hiyerarşiyle sosyal hiyerarşi... Mehmet Atay bizim il başkanımızdır, tüzükten almış olduğu başkanlık yetkisini kullanabilir, veya il yönetimi tüzükten aldığı yetkiyi kullanabilir, ama şu odadan çıktık, orada artık o işlevsellik son bulmuştur, yemek yemeye gidiyoruz, orada Atay'ın bizim üzerimizde hiyerarşik bir yeri yoktur, olursa orada artık sosyal hiyerarşi olur, aslında tepki duyulması gereken bu sosyal hiyerarşinin kendisidir.. Bu noktada sağlıklı tartışmaya ihtiyaç var. Bu konudaki anlayış kristalize olursa bence gerek partinin merkez organları diğer örgütleri üzerinde, gerekse toplumsal muhalefet hareketlerinin değişik bileşenleri üzerinde daha fazla yön çizebilme şansı olur.

Oğuz: Vehbi'nin sorusundaki "yeni" sözcüğünde sorun düğümlenmiş gibi görünüyor. Bu partide yeni olanın ne olduğu pek anlaşılamadı. Bugünkü bileşimde yeni şu: Eskiden sosyalistler bu ülkede monolitiktiler, çoğulculuğu dışlayan bir noktada siyaset yürütüyorlardı, dolayısıyla reel sosyalizmin tüm değişik versiyonlarından etkilenmiş durumdaydılar. ÖDP bunların bir özeleştirisi olarak kuruldu. Yeni olan bu. Yeni, bir kriz içerisinden çıkar zaten, her yeni de geçmişin izlerini taşır. Geçmişini reddeden yeni olmaz. Bizim yenileri-

mizin bazısı geçmişini tümden reddeden yeni oldu, böylece yeni olmaktan çıktı. Başka bir şey demektir o. Bu dengeyi yeniden kurmak lazım. Yeniyi böyle formüle edersek problem ortadan kalkar.

Filiz: Eskiden her şey kötüydü gibi bir anlayışa tepkim var. Bir sürü iyi şey yapıldığını düşünüyorum. Beni yönetenleri hiç seçmedim ama bir parti üyesinden daha fazla çalışıyordum, hayatımı örgüte adamıştım. Bu tabii çok olumsuz. Bunun tam zıddı yaşanıyor şimdi de; canım isterse yaparım, canım isterse aidat öderim. Bu çok tehlikeli. Aylardır bu partide şu tartışıldı; hiçbir şey merkezi belirlenmesin taban demokrasisi falan dendi, şimdi tam tersi bir şey yaşanıyor, bu da tehlikeli bir şey. Ufuk'un sözlerinin ben abartılmış olduğunu düşünüyorum. Bir partinin MYK'sı sadece santral görevi yapmaz. Politika da belirler. Ama nasıl? Mesela MYK oturup kadınlar adına politika belirlemez, kadınların belirlediği üzerinden politikayı merkezileştirmeye çalışır. Bugüne kadar bu organlar kışkırtıcı olmadı.

Kemal: Bizde santraldekiler de, ünitelerdekiler de yeterince çalışmıyor. Toplumsal ihtiyaca dayanan örgütlü düzen olmadığı için kim neyi, ne için, nasıl idare edecek, koordine edecek? Aslında ortada olan sıkıntı budur. Bugünkü parti kadrolarıyla bir santral olmaz. Bu santralin değişmesi lazım. Nasıl değişir? Bu santral toplumsal dinamiklerin doğal önderleri üzerinde kurulduğu zaman işlemeye başlar. Toplumsal ihtiyaca dayanmayan santral ne işe yarar?

"Geçmişte beni yönetenleri hiç seçmedim, ama bir parti üyesinden daha fazla çalışıyordum, hayatımı örgüte adamıştım. Bu tabii çok olumsuz. Şimdi bunun tam zıddı yaşanıyor. Canım isterse yaparım, canım isterse aidat öderim... Bu çok tehlikeli. Hiçbir şey merkezi belirlenmesin diye aylardır tartışıldı; tam tersinin yaşanması da tehlikeli. Bir partinin MYK'sı sadece santral görevi yapmaz politika da belirler. Ama nasıl? Mesela MYK oturup kadınlar adına politika belirlemez, kadınların belirledikleri üzerinden politikayı merkezileştirmeye çalışır. Kışkırtıcılık yapar."

Gülseren: Ben de politik ortak iradelerin yaratılması açısından bir merkez organizasyonun ve bunun da alta doğru kurumlarının olması gerektiğini düşünüyorum. Kadınlarda denediğimiz bir yöntem olan kolaylaştırıcılık işlevi olması gerekir. Alanlardan doğru görüşlerin taşınabildiği bir merkeze ihtiyacın hep olduğunu, tersinin de örgütsüzlüğe denk düşeceğini düşünüyorum. Bürokratik mekanizmalara dönüştürmeden, üyeleriyle eşit ilişki kurabilecek organlar olması gerekir.

Filiz Koçali

Zeki: Santral ve koordinasyon konusunda Kemal arkadaşa, hiyerarşi konusunda Erdal arkadaşa katılıyorum. Kurumları yukarıdan yönlendiren bir siyaset yapma tarzı olamaz. Önce onların çıkış noktalarından tartışmak lazım. Çıkış noktaları içerisinde hala farklılıkları ifade ediyorlarsa parti bunların bağımsız şekilde yaşam alanlarına müdahale etmeden bağımsız faaliyetini yürütmelidir. Ben aynı zamanda bir oda üyesiyim, burada il yöneticisiyim. Burada birey olarak koordinasyon işlevi yürütebilirim, ama kurumsal olarak bunun ihtiyaçlara bağlı süreç içerisinde gelişeceğini düşünüyorum.

Celal Beşiktepe: Önemli olan santralin tartışılması değil, santrali işlevsel kılacak olan olmazsa olmaz telefon kulübelerinin neler olduğunu tespittir. Siyasi Partiler Kanunu, düzenin örgütlenmesine göre düzenlenmiş. Ankara'da merkezi üniter yapı var. İlde valisi, ilçede kaymakamı var. Düzen partileri de benzer örgütlenme yapıyor, Ankara'da merkezi var, ilde ili, ilçede ilçesi var. Düzene alternatif örgütlenme yok siyasi partilerde. ÖDP düzen muhaliflerinin partisiyse o santrale bilgiyi, haberi ve mücadeleyi taşıyacak telefon kulübesi kim olacak, mesele bunun tayin edilmesi. Bizim telefon kulübemiz il ve ilçe örgütlerimiz ise o zaman santrale gerek yok. Santrallik bir iş de yok. Telefon kulübeleri yaşamın her alanında var olan düzen muhalifi veya kentin ya da yerel yönetimin sorunları karşısında duyarlı azınlık bir grupsa o zaman santrale ihtiyaç var; ve ÖDP'nin santral işlevini yerine getirmesi gerekir. Telefon kulübelerini tartışmadan santrali tartışmamamızın çok anlamı yok.

Oğuz: Partinin yönetim organlarının kolaylaştırıcı, haber alışverişi sağlayan değil, müdahaleci politika üreten organlar olması lazım. Niye? Türkiye'de siyaset radikalleşmiş bir durumda. Siyasetin radikalleştiği bir yerde militan bir partiye ihtiyaç duyarsınız. Eğer siyaset yapacak, programındaki hedefleri gerçekleştirecek bir parti lazımsa o zaman politika üretebilen, müdahale edebilen, toplumsal muhalefet örgütlerinde örgütlenmiş militan bir yapıya ihtiyaç var demektir. Sadece haber alışverişini sağlayacak organlarla bu iş yürümez. Kolaylaştırıcılığa kadar çekildi sorun, kolaylaştırıcının çok ötesinde işlevler yüklemek lazım.

Eski anlayışta gelecek toplum projesi olarak sosyalizmin nasıl olacağı belliydi. Bu nedenle içinde yaşanan koşullarda yapılması gereken iktidarı almaktı. Reel sosyalizmin yenilgisinden sonra, gelecek toplum projesi artık eskisi kadar net değil. ÖDP için şimdi asloIan nedir, iktidarı almak mı, yoksa geleceğin toplum projesini bugünden oluşturmak mı?

Filiz: Tüzükte çok net; emek güçlerinin siyasi iktidarının kurulmasını hedefler diye. Belki şimdi değişen şu; eskiden sosyalizm gelecek diye bir sürü şey erteleniyordu. Tüzükte nasıl bir siyasi iktidar hedeflediğimiz anlatılıyor: Eşitlikçi, özgürlükçü, özyönetimci, demokratik planlamacı, doğa ve insan ilişkisini yeniden tanımlayan, militarizm karşıtı, cinsiyetçi olmayan vb.. Eğer cinsiyetçiliğin yok olmasını istiyorsan bunun adımlarını bugünden atman gerekiyor. Antimilitarizmi hedefliyorsun sen bugün militarizmi savunamazsın, hem partinin örgütlenmesi hem bizim politika yaparken kullandığımız mücadele araçlarımız ve söylediğimiz sözler yarın kuracağımız, hayal ettiğimiz dünyaya ışık olmalı...

Celal Beşiktepe

Bazen hayat yarınki ideallerinize ters düşen bir şey yapmaya zorlayabilir. Bu durumda tercih ne olacak?

Filiz: Ben taviz vermemek gerektiğini düşünüyorum. Hayat bize dayattı yaptık sözü doğru gelmiyor. En son mitinge iki megafonumuz vardı. Biri çalışmıyordu, kortej de uzundu. En gür sesli arkadaşımıza verdik. Düzgün slogan atılsın diye. Ama şimdi bakıyorum ve doğru olmadığını düşünüyorum. Varsın her kafadan bir ses çıksın, megafon bazen de kadınların elinde olsun.

Mehmet: Biz bir sosyalist parti kuralım ya da sosyalizmi bu ülkede inşa edelim diye başlayıp yola çıksaydık, herkes kendi sosyalizminden başlayacağı için bir anlaşma sağlanamayacaktı. Ne yapalım, dedik. Bu ülkedeyiz, bu ülkenin insanları için mücadele ediyoruz; bu ülkenin sorunlarından yola çıkalım dedik. Bunun üzerinden olduğunda baktık ki belli şeyler üzerinde aynı noktalardayız, aslında farklı söylediğimiz şeylerde de aynı noktadayız. Bir şeyin adını koyarak hareket etmenin hayatla çok doğrudan bağı yok. Hayatla ne kadar çakışacağınıza bağlı bu. Çıktığınız yolla bu partiyi ne kadar sosyalizme taşıyacağınızla ilgili bir olay. Üstelik bu taşıma sürecinde o kavramların, o sosyalizm kavramının içini ne kadar doldurabildiğimizle ilgili bir olay. Adını koymakla işe başlamak bir işe yaramıyor bence.

Erdal: Yarının bugünden kurulabileceğine ilişkin vurguyu, yarının nüvelerini bugünün içerisinde atmak anlamında kavramak gerekiyor. Yoksa yarın bütünüyle bugünün içerisinde var olamaz. Programda yazılı olanlar bizim amaçlarımızdır. Adımlarımızın amaca uygun olması gerekiyor, fakat bu amaçların bugünkü toplumsal ekonomik, siyasal yaşam içerisinde ne kadar hayat şansı olduğunu sorarsak, bence sorunun düğüm noktasını yakalamış oluruz. Yaşadığımız toplumun gerçekleriyle yüzleştiğimizde bunu çok daha rahat algılarız gibi geliyor.

Oğuz: Benim için sosyalizm denen şey kapitalizmden çıktığı haliyle komünizm denen şey aslında. Yani biz kapitalizmden nasıl çıkmışsak, hangi ilişkiler içinde çıkmışsak o günden itibaren komünizmi yaşamaya başlıyoruz demektir. Bugünden bütün ezme-ezilme ilişkilerine itirazlara bugünden başlamamız gerekiyor; aynı zamanda da kendi içimizde böyle bir hayatı kurmamız gerekiyor. Eğer kuracağınız toplumun ilişkilerini kendi içinizde kurabilecek kadar yaşatamıyorsanız çıktığınız toplumun haline dönüşebilirsiniz. Mesela biz çifte standartlı davranamayız. Örneğin idama karşıysak biz de yapmayacağız demektir bu. Zaten bizi diğer soldan ayıran bu.

Celal: Aslında bilimsel sosyalizm, yurttaş kimliğine ulaşmış toplumun mücadelesi demektir. Bağımsız, onurlu, demokratik, baskısız ve sömürüsüz, halkların eşit ve kardeşçe yaşadığı bir ülke istiyoruz biz. Bunun gerçekten sağlanabilmesi nihai olarak sosyalizmde mümkün. Ama bu hedefe ulaştıracak mücadeleyi toplumun derinliklerinde bulabilmemiz için toplumdaki bireylerin yurttaş kimliğine kavuşturulması gerekiyor. Spekülasyonun olmadığı, eğitim, sağlık, ulaşımın bedava olduğu, kültürel katılımın en yüksek olduğu kent model sosyalist kent modelidir, bu konuda kafam açık. Ama şimdi ülke coğrafyasına bakıyoruz, böyle bir kent uğruna mücadeleyi kimle yapacağız? Milyonlarca insanı kent rantı beklentisine sokmuşsun. Sistem böyle işliyor. Doğruyu ve gerçeği anlatmak gerekiyor. Halkı aydınlatırsanız olur. Sosyalizmin asgari programını yaşama geçirirsek sosyalizmin önünü açabiliriz. Reel sosyalizmin olumsuzluklarından sosyalizmden çıkılmalı anlamı çıkmamalı. Bizatihi yeni dünya düzeni eleştirisi sosyalizm yanlısıdır. Dünyanın tek kutuplu halini hepimiz görüyoruz. Yeni bir devrim dalgasının yükselmesiyle dünya insanlığı buradan çıkabilir.

Rüstem: Yaşanan sosyalizm deneylerinden insanlar geleceğe ilişkin birtakım ütopyalara kazanılamıyorlar. Artık herkes söylenen sözün, geleceğe ilişkin sunulan ütopyanın hiç olmazsa bir parçasının bugünden yaşanmasıyla, onu yaşamın içinde görerek katılıyor. Eğer bugünden geleceğe ilişkin örnekler yaratamazsak, kolay kolay insanları kazanamayız. Mesela reel sosyalizmin en önemli iddialarından biri, "bizim yönetimimizde" diye başlıyordu.

Birileri işçileri kurtarmak adına yola çıkıyorlardı. İşte Çavuşesku belki de bunun için çok çaba gösteren bir insan, ama siyaset yöntemi yanlış olduğu için insanların, emekçilerin kendi sorunlarını çözme yönündeki mücadelesi yerine, en komünistlerin onların sorunlarını çözme, onlar adına yola çıkması biçimindeki yanlış yöntemlerle sosyalizm bir bakıma yenilmiştir, yani bugün biz siyasette bizim yönetimimiz, ÖDP'nin öncülüğündeki sosyalizm diye başlamayan bir tarzın, onun yerine siyasette bulunan herkesin bulunduğu yerden, bulunduğu sorunlardan hareketle siyasetin içinde katılacağı bir tarzı uygularsak ve geleceğe ilişkin projelerimizin küçük örneklerini bugünden yaratır ve yaşarsak o zaman daha büyük projelere, bizim büyük ütopyamıza çok daha fazla insanı katabiliriz.

Türkçe kalem namluya takıldı...

Mazlum ESENER

Bütün mevsimler sonbahar kılığında geldi. İlkbahar talanla anılır oldu yıllardır. Kış hep mülteci yüzünü taşıdı sınırlara. Bu mevsimde güncelerini bıyıklarıyla yazdılar buz tutmuş dağ eteklerine her boy Koçerolar. Yazın sözü sevdalar almıştır, hasat ardından iki dizi üstünde, itaatkar ve utangaç. Çok eskiden mevsimler sırasını bilirmiş. Biraz da bundandır şaşkınlık.

Dili ayrı, dilimize benzemez, kültürü ayrı, harcına katliamlar karışmış, isyanla örmüş zırhını. Akarsuları kana karışık akmış, sevdaları düze inmeye hiç fırsat bulamamış. Bu yüzden bir yanlarını hep dağlara dönmüş insanlar, diğer yanlarına hep destek aramışlar dimdik durabilmek için. Ama o gün bu gün hep boş kalmış bir yanları. Gel zaman, bu zaman ayrılıklarını, kavgalarını bir kenara bırakıp birbirlerine yaslanmasını öğrenmişler. Acılarını harmanlamışlar, seslerine, havalarına yüreklerini katmışlar da karşılığında kan sıçramış toprak damlarına.

Ya çocuklar... Eskiden her mevsimin tadını çıkarır, hallerince oyunlar kurar, coğrafyanın seyrini unutmadan yardım yataklık edermiş, yürekleriyle "eşkıya" efsanelerine. Sırası gelmiş okullu oluvermişler alelacele. "Türküm, doğruyum..." ile başlayan, antlara memur kılınmışlar, görevlerini devlet-kışla gözetiminde kansız ama ölümcül başlatmışlar. "Onlar" beyaz soykırım demişler. Kansız ama ölümcül... "Türk değilim, ama doğruyum" sözü yankılanınca beyaz badanalı, bayraklı binaların duvarında, başlamış alfabe kan kokmaya. Bu kokuya inat sevmişler, ısınmışlar çocuklarla memur edilenler. Ama teneffüsler hep az gelmiş, dar gelmiş bu sevinçlere. Teneffüsleri uzatmak isteyenler surların sessiz tanıklığında faili meçhul diye geçmişler morg kayıtlarına. Sendikaların duvarlarına sığmayacak kadar çoğalmış fotoğrafları.

Ya çocuklar... Eskiden her mevsimin tadını çıkarır, hallerince oyunlar kurar, coğrafyanın seyrini unutmadan yardım yataklık edermiş, yürekleriyle "eşkıya" efsanelerine.

Çocuklar yorulmuş, bir okula, bir mezar başına taşınmaktan. Çocuklara da kıyılmış bayraklı bayraksız tabutların gölgesinde. Bu çocuklar şimdilerde başka duvarlarla, başka sayımlarla, başka teneffüs-havalandırmalarda. Büyümüş, büyümüşler de isyana durmuşlar, acıları bu topraklardan sökmek için. Acıları surlar kadar büyütenler, duvarlar içinde en değerli yerlerine karanlık vuruşlarla gene kan sıçratmışlar parmaklıklara. Şimdi onların çocukları tabutlar ardında ağlamamaya alışmaktalar. Öfkeler yükselmeye başlamış sınır içlerinden, sınır ötelerinden.

Sonbahar'a eylülde soyadı oldu katliam...

Acı tacirleri nefeslerini içinde yürek olmayan göğüs kafeslerinde sinsice planlamışlar.

Sonbahar'a eylülde soyadı oldu katliam. Teneffüsleri çoğaltan, yeni "yaş" planlarıyla saksıdan alıp umudu toprağa dikmeye giderken muhalif duruşlarıyla dört can, içinde yürek olmayan göğüs kafeslerindeki kötü kokulu nefesler Diyarbakır zindanından kavis çizerek boşalmışlar su başında... Düzgün bir Türkçeyle, namluya takılmış Türkçe kalem. Kocaman açılan gözlerin pınarı, pınar başında Diyarbakır zindanından çıkan 12 cana cansuyu olmuş, yanlış doğruya yaren olmaz. Bir ayda Diyarbakır'da 16 kere tek tek, iki kere topluca kanadık, kanatıldık.

Okul bahçesinden su başına kadar yine koştu çocuklar kan kokan alfebeyi sıra üstünde unutarak, gene yoruldu, kırıldı çocuklar bayraklı bayraksız tabutlarından ardından... Hangi albüme yakışır kan sıçra(tıl)mış defterlerine, donup kalmış gülüşlerin, ertelenmiş çocukların fotoğrafları? Yine güneş yüzlü çocukların kitaplarına namlu gölgelerinin düşme mevsimi kutlanacak büyü törenleriyle! Sevgili A. Arif: "Nerenizde saklayacaksınız şimdi bu çocukları?.."

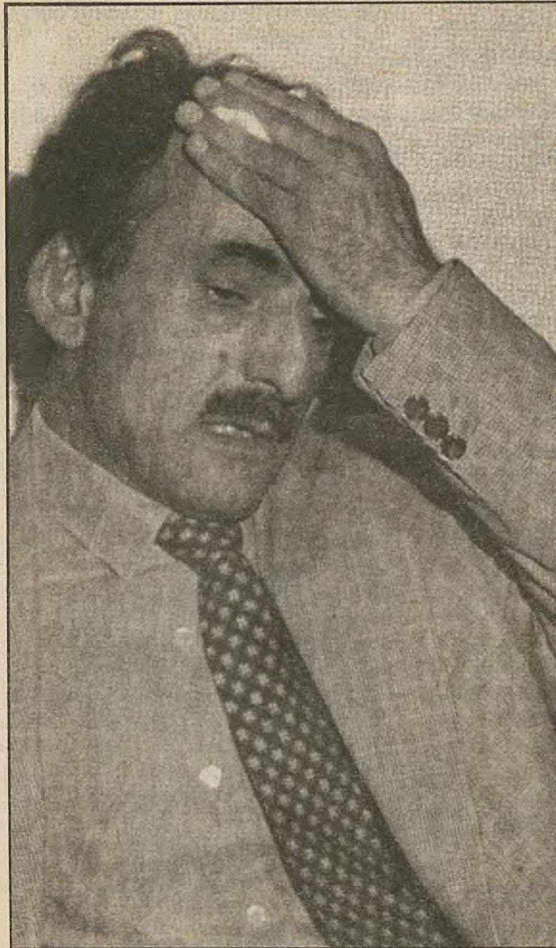
"İnsanın acısını insan alır" öyle mi sevgili Şükrü Erbaş? Alabildik mi bu çocukların acılarını yüreklerinden? Dicle kıyısında çimebilecekler mi anadan üryan korkusuz? Resim defterlerinden uçakları, bombaları, yanmış köylerinin çizgilerini silip çiçek bahçesi, şeker, kuş, çizebilecekler mi? Evet ise, ne zaman? Sanırım çocuklar tükenmeden, çocuklar beyazlatılmadan, yani hemen. Hemen uçurtmalarımızı alıp, koşalım Dicle'nin kenarına. Uçurtmaların kuyruklarına takalım yüreklerimizi, çelik kanatlı kuşlara inat salındıralım yasak(lanmış) renkleri... Güneşe selam uçuralım renklerini azat ettiğimize ilişkin... İyiniyetlerin yetmediği bu faili belli zamanlarda, kilitlenmişse dilimiz, ritmini şaşırmışsa yüreğimiz, örülen acı ve katliam duvarının harcında bizim de bir avuç tuzumuz biberimiz vardır. Artık yapılacak bir şey kalmamışsa barıştın gayri;

"Olmazsa gidin o çocuklarla........"

'Sosyal Demokrat Hareket';

Bu un, bu şekerle helva yapılmaz

Zafer AYDIN

Karayalçın'ın sahibi olduğu SDH dergisinin en belirgin iddiası sosyal demokrat kimliğin yeniden tanımlanması.

Sosyal demokratların içinde bulundukları darboğazdan çıkışını sağlayacak bir siyasal projenin yönlendirici aracı olarak tasarlanan Sosyal Demokrat Hareket'in ilk sayısı çıktı. CHP Samsun Milletvekili Murat Karayalçın'ın sahibi olduğu Sosyal Demokrat Hareket dergisinin en belirgin iddiası sosyal demokrat kimliğin yeniden tanımlanması, sosyal demokrat örgütlerin yeniden yapılandırılması ve yeni siyaset yapma biçimi üzerine oturan bir "yenilenme" fikrinin taşıyıcısı olmasıdır.

Süreklilik içerisinde kendi değerlerine sahip çıkarak yaşanan olumsuzlukları aşmak için yoğun bir çabayı ve cesareti gerektiren bir süreci ifade eden fikrin hareketi olması gereken yenilenme, kimilerince bir tür maske olarak algılanıyor. Sosyal Demokrat Hareket'in taşıdığı "yenilenme" iddiası da herhangi bir derinlik taşımayan, yüzeysel yaklaşımları içeren, güven vermeyen görünüme sahip.

Yenilenme perspektifinin sonuç alıcı bir yörüngeye oturabilmesi öncelikle doğru veriler üzerinden bir durum saptamasına ihtiyaç duyar. Oysa Sosyal Demokrat Hareket'in yaptığı durum saptamaları gerçeğe oturmuyor. SDH dergisinin 13. sayfasında "Sendikalaşma hız mı kesiyor?" başlıklı yazıda "sosyal demokratların müttefik kurumları ilan ettikleri sendikalar üzerine ifade ettikleri doğruyu yansıtmıyor. Şöyle ki yazıda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın işkolu istatistikleri temel alınarak "Türkiye'de sendikalaşmanın hız kesmeye başladığını söylemenin olanaklı olmadığını, Türkiye'de sendikacılığın en azından sayısal olarak gerileme sürecine girdiğini söyleyemeyiz" denilmektedir.

SDH dergisinin Türkiye'de sendikalaşmanın gerilemediği saptamasına dayanak yaptığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın istatistikleri gerçeği yansıtmıyor.

Bakanlığın Ocak '96 verilerine göre Türkiye'de sendikalaşma oranı yüzde 68'dir. Dolayısıyla Türkiye'de sendikal örgütlülük de gelişkin bir sosyal mevzuata sahip, sendikal örgütlenmenin yasalarla güvence altında olduğu Norveç, Belçika, İngiltere, İtalya, Almanya, Avusturya gibi birçok gelişmiş ülkeyi geride bırakmış!

Bir göz boyamacılık örneği

Peki Çalışma Bakanlığı bu oranı nereden buluyor? Çalışma Bakanlığı, sıkı bir göz boyamacılık örneği sergileyerek, '82 Anayasası'nın 51. maddesine de dayanarak sendikalaşabilecek kesim söz konusu olduğunda, sadece SSK kapsamında çalışan işçileri hesaba katmaktadır. Diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına bağlı çalışanları, yasadışı istihdam edilenleri, memur kadrosunda çalışanları sendikalaşabilir saymamaktadır. Oysa Türkiye'nin de imza koyduğu, taraf olduğu birçok uluslararası sözleşmelerde tüm çalışanlara sendikalaşma hakkının tanınması gerektiğinden söz edilmektedir. Konuya böyle yaklaştığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır. DİE Hane Halkı İşgücü Anketi Ekim 94 sonuçlarına göre, Türkiye'de ücret karşılığında çalışanların sayısı 8.360.000'dır.

Bakanlığın Ocak 96 istatistiklerine göre sendikalı sayısı 2.695.627'dir. Yani toplam ücretliler içinde sendikalı oranı yüzde 32'dir. Bu rakam da gerçek sendikalaşma oranını gösteren bir oran değildir. Çünkü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kayıtlarındaki sendikalı sayısı abartılıdır. İşten atılan, ayrılan, emekli olan, vefat eden, dolayısıyla sendika üyeliği düşen, birçok insan istatistiklerde sendikalı gözükmektedir. Son dönemde baraj aşma amacıyla yapılan "naylon üyelik" de istatistiklerde iyice bir şişmeye yol açmıştır.

Gerçek sendikalaşma oranını gösteren rakam toplu iş sözleşmelerinden yararlanan işçi sayısıdır. Çünkü sendika üyeliğinin ana amacı toplu iş sözleşmesinden yararlanmaktır. Sendikayı derneklerden, vakıflardan ayıran en temel nokta toplu iş sözleşmesi imzalayabilmesidir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre 94–95 yıllarında bağıtlanan toplu iş sözleşmelerinden yararlanan işçi sayısı 993.808'dir. Bunun toplam ücretliler içindeki oranı ise yüzde 11.8'dir.

DİE Hane Halkı İşgücü Anketi Ekim '94 sonuçlarına göre 22.136.000 olan aktif nüfus içerisinde toplu iş sözleşmesinden yararlananlar, bir başka ifade biçimiyle aktif nüfus içerisinde sendikalıların oranı ise yüzde 4.5'tir. Bu oran 1990'da 8.6 idi.

Faal nüfus artmasına rağmen, toplusözleşmeden yararlanma oranı artmamış, aksine azalmıştır. Dolayısıyla sendikalaşma oranında sosyal demokratların iktidar ortağı olduğu bir dönemde sendikalaşmada neredeyse yarı yarıya bir azalma olmuştur.

Sonuç olarak; Sosyal Demokrat Hareket çevresinde duran sosyal demokratlar yenilenme diye dillendirdikleri projeksiyonu kişisel ikbal sağlamanın yeni bir aracı olarak düşünmüyor da kendilerini neo–liberalizmin ideolojik ve politik hegemonyasından kurtarma süreci olarak tasarlıyorlarsa, yeni bilgi, yeni fikirler oluşturmayı istiyorlarsa buna uygun bir yaklaşıma sahip olmalıdırlar.

Bu yaklaşım da en başında doğru veriler üzerinden görüş oluşturmayı gerekli kılar. Aksi halde doğru olmayan veriler üzerinden yeni şeyler söylemek malumun ilamından öte bir anlam taşımaz.

Sosyal Demokrat Hareket dergisi ilk sayısındaki kaba yaklaşımında ısrar ederse bu un, bu şekerle helva yapamaz; yaptıkları helvayı da kimse yemez...

'Kohl'un tasarruf paketi'...

Ali Ekber ÖZDEMİR

Nürnberg - Avrupa Birliği'nin patronu Almanya'da neler oluyor? Şu sıralar bir şeylerin olduğu muhakkak. Bu yıl sonu itibariyle, başta Almanya'nın en güçlü sendikası İGM-Metal İşçileri Sendikası olmak üzere, birçok sendikanın bir toplusözleşme süreci başlatmasının arefesinde Alman Hükümeti yeni bir tasarruf paketiyle, toplusözleşmelerin önünü mü tıkamak istiyor? Toplusözleşme dönemini en az kayıpla (işverenlerin lehine) mı sonuçlandırmak istiyor?

Yıl 1983: Sosyal Demokratlar'ın uzaklaştırıldığı ve Helmut Kohl başkanlığında, CDU (Hıristiyan Demokratlar Birliği), CSU (Hıristiyanlar Sosyal Birliği) ve FDP'den (Liberal Demokrat Parti) oluşan sağcı üçlü koalisyon hükümeti, iktidara geldiğinden bu yana her yıl yeni bir tasarruf paketiyle Almanya'yı yönetti ve yönetmeye devam ediyor. Kazanılmış bir sürü sosyal hakkı budamalarına rağmen hala yönetimdeler ve bu gidişle de yönetimi kolay terk etmeyeceğe benziyorlar. Dahası; iki Almanya'nın birleşmesinden (Batı'nın Doğu'yu 1989'da ilhak etmesi) sonra bu tasarruf paketleri daha da sertleşerek çizmeyi tümüyle aştı. Çünkü karşılarında artık ne sosyalizm ne Batı Avrupa sosyalist yönetimleri ve ne de doğu Almanya kalmıştı. Şu sıralar bu tasarruf paketi sorunu ekseninde Alman yazılı ve görsel medyası programlar yapıyor.

Kohl hükümeti yine bir 'tasarruf paketi' hazırlığında; İG Metall işçisi ise haklarının gaspına karşı mücadeleye hazırlanıyor.

Yeni bir toplusözleşme sürecine girmeye hazırlanan Metal İşçileri Sendikası İGM'in yayın organı Metal dergisi de ekim sayısında "Kohl'un tasarruf paketi" başlığıyla konuyu haber yaptı. Haberinde, kararın alındığı 13 Eylül cuma gününü "kara cuma" olarak yorumlayan yazar Fritz Arndt, Alman Sendikalar Birliği (DGB) ve Metal 'İşçileri Sendikası' (İGM) yöneticilerinin tepkilerini dile getirdikten sonra paketin içeriğini açıkladı. DGB Yönetim Kurulu üyesi Ursula Engelen Kefer 'Sosyal adalete aykırı olan bu karara karşı kamuoyunun duyarlı olmasını isterken, İGM Başkanı Klaus Zwickel ise "Bu karara karşı kazanılmış haklarımızı sonuna kadar savunacağız" diyerek, 1956 yılını hatırlattı ve gerekirse o anı her zaman yaşamaya hazır olduklarını belirtti. (1956 yılında zamanın hükümeti aldığı bir kararla hastalık parası ödemelerinde yüzde 20 oranında kesinti yapılmasını kararlaştırmış, bu karara karşı Schleswig-Holstein eyaletinde onbinlerce işçi 16 hafta boyunca grev yaparak hükümeti bu kararı geri almak zorunda bırakmıştı. Ve hükümet kararından dönmüştü.)

8 milyon emekçi iş güvencesiz

Haberi yazan Fritz Arndt; uygulamaya konulan bu tasarruf paketinin, çalışanların hastalandıkları durumda rapor alıp işe gitmedikleri zaman ücretlerinden yüzde 20 oranında kesinti olacağı için, rapor almayıp çalışanları hasta hasta işe gitmeye zorlayacağı ve iş arkadaşlarına da hastalık bulaştırabilecekleri riskine değinerek, Almanya'da şu an en az 8 milyon emekçinin iş güvencesi olmadan çalıştığını, hiçbir tazminat almadan her an çıkışlarının verilebileceğini belirterek bu sayının daha da artabileceğine işaret ediyor. Fritz Arndt'ın belki gerek görmediği, belki de unuttuğu önemli bir konuyu da biz ekleyelim. Bugün Almanya'da resmi kayıtlara göre 4 milyon, kayıt dışı ise bunun iki katı işsiz yaşamakta. İş hayatında fazla üretim fazla işsizlik yaratacağına göre, bu sayının daha da yukarılara tırmanma olasılığı hiç de az değil (Almanya'da işsizlik oranı olarak batıda yüzde 9, doğuda ise yüzde 18 civarında).

Paketin içeriğine gelince; haberin yazarı Fritz Arndt şu şekilde açıklıyor:

Hastalandıkları zaman işe gitmeyip rapor alan çalışanların kazançlarından yüzde 20 oranında kesinti yapılacak. Yani yüzde 100 yerine yüzde 80 ödenecek. Eğer çalışanlar rapor aldıklarında ücretlerinin yüzde 100 ödenmesini isterlerse, her 5 gün raporlu günün karşılığında yıllık izinlerinden bir gün kesilecek. Örneğin 6 hafta rapor alan, bir yılda 6 gün izninden vazgeçmiş olacak ve az izin parası alacak.

Bundan böyle en az 10 işçi çalıştıran işverenler istedikleri zaman, istedikleri işçiye çıkış verebilecekler.

İzin parası ve Noel parası hastalık raporu alanların rapor aldıkları gün oranına göre ödenecek. Bu şu anlama geliyor: Çalışanların raporlu oldukları gün oranında izin ve Noel paralarında yüzde 25 kesinti yapılacak.

Hangi haklar kırpılacak?

En en 35 yıl çalışmış olanlar Ocak 2000 ile Aralık 2001 yılları arasında kademeli olarak 63 ile 65 yaşları arasında emekli olabilecekler. Bu şartı yerine getirmeyenler normal emeklilik yaşı olan 65 yaşını bekleyecek.

Kadınlarda ise emeklilik yaşı Ocak 2000 ile Aralık 2004 yılları arasında kademeli olarak yükselecek. Ancak 2000 yılında yaşı dolmadan emekli olmak isteyenlerin emekli aylıklarında yüzde 0.3 oranında kesinti yapılacak. Bu kesinti, emekliliğin sonuna kadar yüzde 18'e kadar yükselebilecek. Yani 5 yılda toplam 100 bin mark emekli parası alan emeklinin eline 82 bin mark geçecek.

Meslek eğitimi yapanlar bundan böyle 17 yaşından itibaren (halen 16 yaştan itibaren) emekli sigortasına kayıt yaptırabilecekler. Ödeyebilecekleri emekli sigorta aidatını almış oldukları çıraklık ücretinin yüzde 75 oranı üzerinden ödeyebilecekler (halen yüzde 91 oranı üzerinden ödeniyor).

Kur (ılıca-kaplıca) tedavisi olmak zorunda olanlardan bundan böyle her hafta için iki izin günü iptal edilecek. Tedavi masrafı olarak hastanın elden ödediği pay günde 12 marktan 25 marka (doğuda 9 marktan 20 marka) yükselecek. Şimdiye kadar 4 hafta süreyle yapılan kur tedavileri, bundan böyle 3 hafta olarak yapılacak. Her üç yılda bir yapılan 2 kur tedavisi, bundan böyle 4 yılda bir yapılacak.

İşsizlik, bakım, sosyal yardım ve yaşlılık paraları 97 sonuna kadar değişmeyecek.

Sağlık tedavileri için yapılan ödenekte kısıtlamaya gidilecek.

Hastalık kasalarının hastalara ödediği hastalık parası yüzde 80'den yüzde 70'e düşürülecek.

Göz tedavilerinde hastaya gözlük gerekli olsa bile gözlük masraflarını hastalık kasası ödemeyecek ve hasta kendisi karşılamak zorunda kalacak.

İlaç (reçete) paralarında hastanın payına düşen oran artırılacak.

21 Aralık 1978'den sonra doğanlar, yeni diş yaptırdıkları takdirde masrafını tamamen kendileri karşılayacak. Şimdiye kadar, eğer hasta düzenli olarak yılda 6 ayda bir diş hekimine giderse yeni diş yaptırdığı zaman masrafın yüzde 40'ını hastalık kasası ödüyordu.

Dünyada en geniş sosyal haklar mı?

Yukarıda anlattığımız "Kohl'un tasarruf paketi" 13 Eylül 96 günü, koalisyon ortaklarının (federal parlamento milletvekili sayısı 660) onayını alarak yürürlüğe girdi ve uygulanmaya başladı.

Peki hükümet bu kararları alırken, ne gibi nedenler gösteriyordu? Gerekçesi neydi? Hükümet çevreleri kamuoyuna gerekçelerini şu şekilde açıklıyorlardı: Almanya'nın Avrupa ülkeleri arasında (Amerika ve Japonya da dahil) en geniş sosyal haklara sahip olan ülke olması. 1 Ocak 1997 tarihinden itibaren çocuk paralarının çocuk başına 20 mark artırılması ve bunun devlete maliyetinin 4 milyar mark olması. 1 Ocak 97'den itibaren varlık vergisinin (zenginler için) kaldırılması bunun da devlete yükünün 8 milyar mark olması. Yine 1 Ocak 1997'den itibaren dayanışma vergisinin kısmen azaltılması; bunun da devlete zararının 4.5 milyar mark olması. Bu dayanışma vergisi Doğu'yu kalkındırmak amacıyla yürürlüğe konmuştu ve çalışanların gelirlerinden yüzde 7.5 oranında kesiliyordu, yani 500 mark vergi ödeyen biri 500 markın yüzde 7.5'unu dayanışma vergisi olarak ödüyordu. Bu vergi miktarı küçük ortak FDP'nin gayretleri sonucunda yüzde 5.5 civarına indirildi. Peki bunlara karşılık devletin kazancı hiç yok mu? Var tabii. Örneğin şimdiye kadar vergi artırımları, işsizlik parası, sosyal yardım ve bakım paralarının düşürülmesi. Buna karşılık çalışanların ödemekle zorunlu oldukları emeklilik sigortası -hastalık sigortası- işsizlik sigortası- bakım sigortası gibi sigorta kesenekleriniin yükseltilmesi. Peki devletin bunlardan ne kadar karı var? Bu soru sorulmuyor bile.

Hükümetin bu kararları almasının ardından işveren çevreleri de harekete geçerek tek taraflı bir dizi karar aldılar. Bu gidişata sendikalar, kiliseler ve sivil toplum örgütleri tepki gösterdiler. Özellikle metal işverenlerinin hastalık durumunda yüzde 20 ücret kesintisi yapacaklarına dair açıklamalarının ardından Metal İşverenler Birliği ile İGM yöneticileri 10 Ekim 1996 tarihinde konuyu görüştüler, fakat bir sonuca varmadan dağıldılar. İGM sadece ücret konusunu görüşmek istediğini belirtirken, metal işverenleri bunun sadece ücretle sınırlı olmayıp, izin parası ve Noel parasını da kapsayacak şekilde tartışılması ve sonuçlandırılması gerekir diyorlar. İGM'nin yeni bir toplusözleşme sürecine hazırlandığı sırada genel görünüm bu şekilde. Her iki taraf da taviz vermeyeceğini belirtiyor.

Önümüzdeki toplusözleşmenin sonucu ne olacak, onu ancak sendikacılar ve sendika üyelerinin tutumu belirleyecek.

Barışseverler tek sözcüklü kitap imzaladılar

Özgürlük biraz da "kitaba yolu düşmek"tir... Elbette öyledir. Çünkü kitaba yolu düşmek, kitap–okur ilişkilerinin yapısal doğasından dolayı özgürleştiricidir... Kitaba yolu düşenlerin başlarının –tarih boyunca devletle/resmiyetle–belaya girmesi de bununla ilgilidir. Belki de bu nedenle alaylı bir Karadeniz bilgesi bana, "12 Eylül değerlendirmesi" yaparken, "kitapları ziyan ettik uşağum, onların hakkını veremedik" demişti... Dünyayı yorumlama ve değiştirme sorunsalı bağlamında, bireyin/ doğanın/ tarihin nitelik olarak derinden değiştirilmesinin, özgürleştirilmesinin araçlarından biri olan kitabı okumak özgürleştiricidir. Bu soyutlama bire bir her okura, her kitaba uygun olmasa da işin doğası böyledir...

Melih Cevdet Anday, "Rahatı Kaçan Ağaç" şiirinde, kitap–ağaç ikilisi üzerinden özgürleşmeyi çok güzel anlatır:

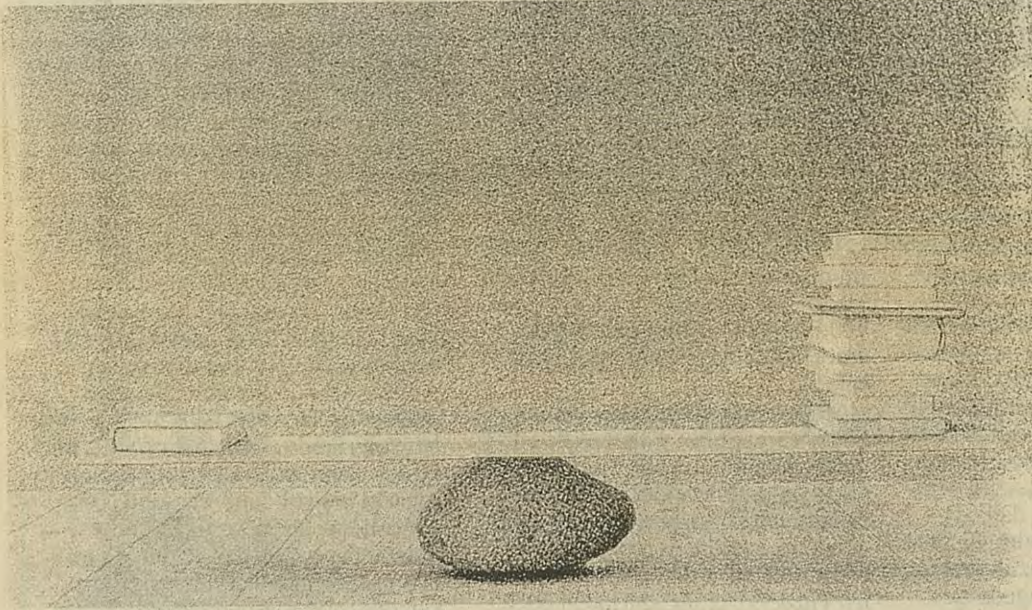
"Tanıdığım bir ağaç var/ Etlik bağlarına yakın/ Saadetin adını bile duymamış/ Tanrının işine bakın.

Geceyi gündüzü biliyor/ Dört mevsimi, rüzgârı, karı/ Ay ışığına bayılıyor/ Ama kötülemiyor karanlığı.

Ona bir kitap vereceğim/ Rahatını kaçırmak için/ Bir öğrenegörsün aşkı/ Ağacı o vakit seyredin."

Belki de bu şiirden yola çıkarak, "karanlığı kötülemeyen insanlara" birer kitap vererek, rahatını kaçırmak, onları sözcüğün bütün anlamlarında aşkla tanıştırmanın yollarından biri de kitap fuarlarından geçiyor...

Aslında her yıl olduğu gibi bu yıl da kitap fuarı; okur–kitap–yayıncı ilişkilerini "meta ilişkisi" olarak ticari ele alan ve okuru, "müşteri" olarak kavrayan anlayışla, okur– kitap– yayıncı ilişkisini bir özgürleşme ilişkisi olarak kavrayan anlayışın aynı mekanda ayrı ayrı var olduğu bir etkinlik olarak gerçekleşti. Şüphesiz birinci anlayışın tarihi eskilere dayanıyor. İkinci anlayış ise, "alternatif bir yayıncılık" gibi teorik bir varsayımın ötesinde sadece "etik" bir duruş yaratmaya çalışıyor.

Birkaç küçük detay...

Bu yıl TÜYAP Kitap Fuarı'na ilgi oldukça fazla. İstatistiki bilgiler henüz ortada olmasa da, –gelir düzeyinin geçen yıla göre düşmesine karşın– kitap satışında bir artış olduğu söylenebilir. Geçen yıl daha çok "seyir oyunu" şeklinde gerçekleşen okur-kitap ilişkileri bu yıl daha canlı, organik bir ilişki olarak yaşandı.

Yaşar Kemal ve Erdal Öz'ün, Yayıncılar Birliği tarafından "düşünce özgürlüğü ödülü" alması, Eşber Yağmurdereli'nin, "barış" ödülü alması, moral anlamın ötesinde, verdiği mesaj bakımından da önemli pozitif gelişmelerdi. Öte yandan şair Cahit Külebi'nin "Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülü"yle ödüllendirilmesi, Külebi'nin ödülü Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in elinden alırken gözyaşlarını tutamaması ve "Atatürk devrimlerinden, toplumun çağdaşlaştırılmasından söz edildiği her zaman gözlerim yaşarır" demesi ise, devlet ile sanatçı arasındaki ilişkinin bir kez daha, hem genel sanat kamuoyunda, hem de fuarda gündeme gelmesini beraberinde getirdi. Şair Sunay Akın'ın kitap fuarında bu "devlet ödülünü" kendine iş edinmesi, eleştirmesi ve gönüllü/ seyyar bir eleştirici olarak gerekçeleriyle beraber yüksek sesle insanlara ulaştırması önemli bir çabaydı...

Barış için bir imza ver...

TÜYAP Kitap Fuarı'nın en özgün yanlarından biri, "yayıncı–okur–kitap" ilişkisinin yanı sıra bir başka yaşamsal etkinliğe sahne olmasıydı:

"Barış için bir milyon imza girişimi"...

Denebilir ki, barışseverler için kitap fuarı tam bir "barış alanı"ydı. Yüzlerce gönüllü, her gün dönüşümlü olarak "Barış için imza" etkinliği gerçekleştirdi... TYS Standı'nda mevzilenen barışseverlerin "sabit ve hareketli birlikler" halinde imza toplamaları örnek bir etkinlikti. Fuar boyunca; "Eşber Yağmurdereli TYS standında barış için imzalarınızı bekliyor" anonsları duyuldu.

Cezmi Ersöz'ün yüzlerce kitabını imzaladıktan sonra "barış için de imza toplaması" önemliydi...

Onlarca standda, barış için imza sirkülerleri vardı... Kitapseverlerle minik diyaloglarla toplanan imzaların sayısının onbinleri geçtiği düşünüldüğünde bu "temas"ın sadece "imza atmak" olmadığı açıktı.

Özgün tema: Aşk ve Aşk Edebiyatı

Bu yıl Kitap Fuarı'nın özgün konusu; "Aşk ve Aşk Edebiyatı" olarak belirlenmişti. Barış ve özgürlük mücadesi ile aşk arasında yapısal bir ilişki olduğunu düşünen biri için bu konu pek de yadırgatıcı değildi. Sorun konunun nasıl ele alınacağı ile de ilişkiliydi, doğrusu. Konuya ilişkin orada sorulan sorulara verdiğim sözlü cevapları burada da yazmak ve okurlarla paylaşmak isterim. Son zamanlarda, siyasi kavramların yanı sıra, imgelerin de özgürleşmek için önemli işlevler gördüğünü düşünen biri için kalbe ve akıla uzanan yolu işaret etmesi bakımından bir şiir özellikle önemliydi...

Cemal Süreya; "İki şey" adlı şiirinde

"İki şey var: aşk ve şiir/ bunlar kuşkuyla çiftleşir" dizelerinde, "aşk ve şiir"in verili sınırlardan kuşkulanması gereken bir özgürleşme alanı olduğuna işaret eder. Aşk ve şiir (edebiyat), resmi tarihten, onun tarih dışı gerekçelerinden ve çıkarsamalarından şüphelenerek işe başlar...

"İki şey var: aşk ve şiir
mutsuzlukla beslenir biri
biri ona dönüşür"...

Savaşın, insanın tam boy mutsuzluğu olduğu düşünüldüğünde, muzsuzluğun mutluluğa, barışa ve özgürlüğe dönüşmesi için, aşk ve şiirin devreye girmesi gerekir...

Zaten fuarda, aşk, şiir, barış, eylem iç içe geçmiş bir haldeydi...

İlk ve orta mektep öğrencileri ve TÜYAP

Sabahın erken saatlerinde fuara akın eden ilk mektep ve orta mektep öğrencileri fuarda sorun oldu! Sorun oldu çünkü, fuarın trafiği öğrenci kalabalığını kaldırmıyordu... Yayıncılar, kitapseverler, "sığırcık kuşları gibi" fuarı işgal eden öğrencilerin, "çok sesli"liğinden yani "gürültülerinden" şikayetçiydiler. Çoğunluğu kitap almak için değil, görgü artırmak için fuara gelen öğrenciler, gezinin belli bir aşamasında öğretmenlerin "nezaretinden" çıkınca işler karışıyordu.

Bir grup öğrenci, bizim standın yanından geçerken, Cemal Süreya kim diye sordum... Hiçbiri bilemedi. Üzüldüm... Bazıları Aziz Nesin'i, bir tanesi Yılmaz Güney'i, Nazım Hikmet'i bildi...

Ben de onlara, uluorta Cemal Süreya'nın "Dikkat Okul Var" şiirini okudum ve son dizeleri üzerine beş dakikacık konuştuk.

Cemal Süreya,"Dikkat, Okul Var!" şiirinde;

"Şanssızım diyemem ben kendi payıma
Oluyor böyle şeyler ara sıra
Sözgelimi okul kitaplarına girmez şiirim
Bütün çocuklar anlar da" der...

İster inanın, ister inanmayın, çocuklar şiirleri anladılar. Bu şairlerin, şiirlerin okul kitaplarına girmediğini söyledim çocuklara...

Öğretmenleri bana yan gözle "aksi aksi" baktı.

Üniversiteliler TÜYAP'ta...

6 Kasım günü, "Yüksek Öğrenim Yasası'nı ve YÖK"ü protesto" etmek için eylem örgütleyen üniversitelilerin kamuoyu yaratmak için uğradıkları alanlardan birisi de TÜYAP Kitap Fuarı'ydı... Öğrencilerin sadece kitap almak için değil, sorunlarını aktarmak için de, kitapların orta yerinde forum düzenlemeleri, TÜYAP'ta not düşülecek olgulardan biriydi. Harçlık kazanmak için standlarda çalışan üniversiteli gençlerin, –izin alarak ya da 'korsan'–arkadaşlarının düzenledikleri foruma katılmaları kadar, standlarda çalışanlar öğrenci olmayanların "öğrenci forumundaki" konuşmaları alkışlarıyla desteklemeleri de önemliydi...

Can Yücel'in sözünü dinleyen öğrenciler...

Can Baba'nın, "kitap hırsızlığı meşrudur" mealinde bir sözü, gençlerin temel sloganı ve "araklama gerekçesi"ydi... Eskiden daha politik bir kavramla, "kamulaştırma" olarak gerekçelendirilen, "el koyma" fiili, şimdi de öğrencilerin temel eylemi... TÜYAP sayesinde onlarca öğrenci yüzlerce bedava kitaba sahip oldu... Ne ki, bu fiilin icrası sırasında kimi trajik, kimi de traji–komik olaylarla öğrencilerin başı belaya da girdi... Örneğin böyle bir fiili, "işbirliği halinde" gerçekleştiren sevgililere, "onları lütfen bırakın bu hırsızlıktır" demek tarzıma uygun olmadığı için, gençlere, "ben de 'Che Albümü'nü size hediye edecektim. Çünkü Che, bir romantizm simgesidir... Sevgililik de bir romantizmdir, o halde buyrun" deyince, hep beraber alt–üst olduğumuzu söylemeye bile gerek yok... Bu yazıyı yazmak için fuardan çıkarken bir öğrencinin "gaddar" bir yayıncı tarafından "ensesinden" "yakalanması"nın ardından, alt kat ile üst katı bağlayan merdivendeki "diyalog" da oldukça trajikti:

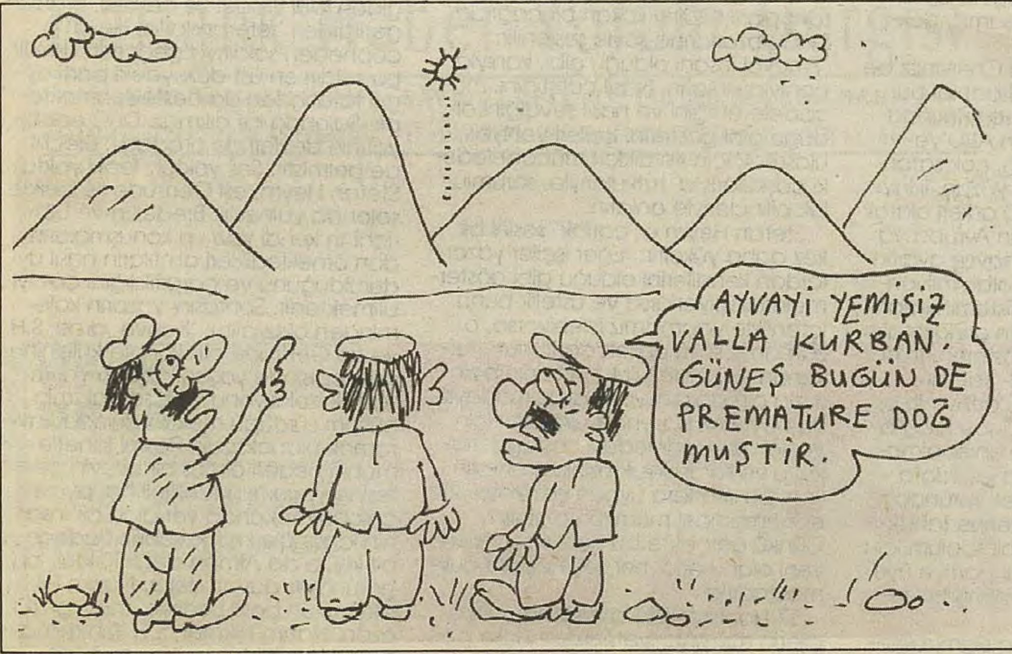
– Seni polise vereceğim...
– Ben almadım arkadaşım aldı.
– Kaçan arkadaşının adını, okulunu söylersen seni serbest bırakırım, görevlilere teslim etmem...
– Ben muhbir değilim...
– Biz size destek veriyoruz, siz bizim kitaplarımızı çalıyorsunuz...

Bir taraftan böyle bir "konuşmaya" kulak misafiri olmak, diğer taraftan SÖZ'e TÜYAP yazısını yazmak için aceleyle yürümek, öte yandan da, "dayak/şiddet" devletten çıkmadır" mantığıyla dayak yiyen öğrencileri düşünmek...

Ve tekrar başımızı belaya sokan kitaplara yolumuzu düşürmek için çabalamak... İşte bu yılki Kitap Fuarı'nın öyküsü de bu...

Kitaplar konuşmadıkları için, kimbilir ne güzel düşünürler... Bu yıl bütün kitaplar Barış'ı düşünüyorlardı...

ALTAY MARTI
KEKMECİGERİ

Yüzü gözü mafya, içi dışı kan kokan, kara paranın pislik ve kötülüğü aklayacağına inanan, himayeci ve pervasız büyüklerinin emriyle, güçlerini sadece coplarından, salyalarından, diş gıcırtılarından ve dürtülerinden alan kimi polislerin, barış, özgürlük, çağdaş eğitim ve onurlu bir üniversite için uğraşan öğrencilerin dipdiri bedenlerine, pırıltılı beyinlerine vahşice çullanmalarını, okulların eski, yaşamın yeni bir öğrencisi olarak müthiş bir iç sıkıntısıyla izliyorum. Siz devletin en tepesindekiler! Sizlerle aynı topraklarda yaşadığım için moralim bozuluyor, büyük bir utanç duyuyorum.

Meis Cafe / Bar
Cem Karaca VE Uğur Dikmen
Her Perşembe Saat: 22.30'da
Her gün canlı müzik
Beyoğlu Mis Sok. no: 20 Tel: 293 99 73 293 05 98 - 244 22 70

EMEĞİN, ÖZGÜRLÜĞÜN, KARDEŞLİĞİN SESİ...
ÇEVRE RADYO 105.7
Doğru ve hızlı haber...
Evrensel bilgi ve kültür...
Geleneksel ve çağdaş dünya müziği...

BÜLENT ORTAÇGİL ve grubu
Erkan Oğur- Gürol Ağırbaş- Hakan Beşer- Cem Aksel
HER PAZARTESİ 22.30'da
KADIKÖY
NATUREL Sam Bar
Bahariye, Serasker cad.
Pavlonya sok. No:40
Tel: (0 216) 414 77 66 - 414 78 34

Ekim Devrimi... Stefan Heym... Nazım Hikmet... Ve kamyon kazası...

79 yıl önce 6 Kasım'ı 7 Kasım'a bağlayan gece Bolşeviklerin çağrısı ile tüm iktidar Sovyetler'e, yani işçi, asker, köylü temsilcilerine geçince eski Rus takvimiyle ekim ayında gerçekleşen bu devrime 'Büyük Ekim Devrimi' dendi. Bu devrim dünya tarihinde yeni bir dönemin de başlangıcı oldu. Bolşevikler Rus işçilerini, başta Almanya olmak üzere, Avrupa'nın diğer ülkelerinin işçilerinin izleyeceğini ve kapitalizmin dünya egemenliğine son vereceklerini umuyorlardı. Bunun için harekete geçmişlerdi. 1917 yılının o günlerinde buna inanmaları için gerçekten de çok neden vardı... Ama tarih onların öngördüğü veya umduğu gibi gelişmedi. Aslında Alman işçileri de, daha sonra başka ülkelerin işçileri de Rus kardeşlerini izlemeye çalıştılar, ama başaramadılar... Daha sonraki süreçte devrim Rusya'ya hapsoldu ve Lenin'in ardından şimdi burada ele almaya gerek olmayan başka türlü gelişmeler yaşandı. Onlardan bir kesiti ise Nürnberg'ten Tuncay KULAOĞLU bir otobiyografi vesilesiyle şöyle dile getirmiş:

40 yıl önce... Ya da 1917'den çeyrek yüzyıl sonra...

"Almanların 'Walzer' dediği türden bir kitap. 'Walzer', yani silindir. Minicik bir yazı karakteriyle basılmış 850 sayfalık bir otobiyografi. 'Kahramanı' ve yazarı Stefan Heym. Hani Federal Almanya'daki son genel seçimlerde Demokratik Sosyalizm Partisi (PDS) listesinden parlamentoya seçilen ve en yaşlı üye sıfatıyla ilk oturumu açan -ve bu yüzden sonradan görme demokratların saldırılarına hedef olan- şu ünlü yazar. Türkçeye çevrilmiş kitabı galiba hiç yok. İşte bu Stefan Heym ölümünden sonra hakkında iyi veya kötü, olmadık şeylerin uydurulacağına emin olduğundan oturmuş yaşamını dökmüş kağıda.

1913'te Almanya'da Chemnitz'de (bir ara adı Karl Marx Stadt idi bu kentin) doğan, daha lise yıllarında yazdığı bir şiir yüzünden ABD'ye kaçmak zorunda kalan, çok satan ilk romanlarını İngilizce yazan, İkinci Dünya Savaşı'nda ABD askeri olarak tekrar Normandiya'dan Avrupa'ya ayak basan, psikolojik savaş aygıtında kendisi gibi Yahudi olan milyonlarca insanı katleden sistemin insanlarını Nazi ideolojisinden arındırmak için samimi çabalar gösteren, tekrar döndüğü ikinci -ve asıl- vatanı ABD'den bu sefer McCarthy'nin estirdiği terör yüzünden önce Prag'a sığınmak isteyen, ama onlar almayınca dişlerini gıcırdata gıcırdata Doğu Berlin'e yerleşmek zorunda kalan, insanın insan üzerine tahakkümünün sona erdiği bir toplum için yaşamı boyunca hiçbir partiye üye olmadan mücadele vermiş bir insan...

Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne (DAC) yerleştikten sonra kafasındaki sosyalizm tasarımlarının parti aygıtı bürokratlar, teknokratlar, oportünistler tarafından nasıl içinin boşaltıldığını görür. Kahraman değildir, öne çıkmayı pek sevmez. Ama haksızlığa dayanamaz ve yalan söylemeyi hiç beceremez...

Yıl 1954. Stalin ölmüştür. Bir şeyler kıpırdamaktadır SSCB'de. Ama SBKP aksırınca nezle olan DAC'deki iktidar partisi SBP, bu sefer kraldan çok kralcı kesilmiştir. Yumuşama DAC'ye sökmemektedir. Nachterstedt kömür madenlerinde çalışan işçilerin kaleme aldığı söylenen, ama buram buram parti bildirisi kokan bir çağrıda DAC yazarlarına şöyle seslenilir: 'Emekçi insanı olduğu gibi, kanıyla, canıyla anlatın. Nasıl çalıştığını, mücadele ettiğini ve nasıl sevdiğini olduğu gibi gösterin. İşçileri yeniye ulaşmak için verdikleri mücadeledeki coşkularıyla, tutkularıyla, sorumluluk bilinçleriyle anlatın."

Stefan Heym o 'çatlak' sesini bir kez daha yükeltir: 'Eğer işçiler yazarlardan kendilerini olduğu gibi göstermelerini istiyorlarsa ve üstelik bunu içtenlikle yapmamız isteniyorsa, o zaman o sözü edilen coşkunun, tutkunun ve sorumluluk bilincinin pek fazla olmadığını yazmak zorundayız. Bu böyleyken, yeniye ulaşmak için verilen mücadeledeki coşkuyu, tutkuyu ve sorumluluk bilincini anlatırken, bu sıfatlara uygun işçilerden söz etmemiz nasıl mümkün olabilir? Çünkü gerçekte bu işçiler zayıftır ve yeni olan hariç, her şeye özlem duymaktadırlar.'

17 Haziran 1953 ayaklanmasını işçilerin memnuniyetsizliklerini dile getirdikleri bir gelişme olarak gösterirken, kesinkes Stalinci olmamasına rağmen, Stalin'den alıntılarla anlatmaya çalışan Heym bu sefer fazla ileri gitmiştir. Ocak 1956'da yapılan DAC Yazarlar Kongresi'nde -ki Kruşçev geliyorum diye bağırmaktadır- bir arınma beklenirken, başta Willi Bredel gibi bir 'otorite' sonra da devletin en güçlü adamı Walter Ulbricht kürsüden doğrudan Heym'a saldırırlar. Ve şimdi şu sahneyi bir göz önüne getirin:

Şolohov, Simonov, Ehrenburg gibi Ekim Devrimi'ni yaşamış devlerin katıldığı Sovyet Yazarlar Kongresi'ne giden Willi Bredel ve çevresi, oradan getirdikleri 'referanslarla' Heym'a cepheden saldırıya geçerler. Üstelik bu saldırı en üst düzeydeki parti aygıtı tarafından da desteklenmektedir. Salonda çıt çıkmaz. DAC edebiyatının devleri de oradadır. Brecht de gelmiştir. Ses yoktur. Tepki yoktur. Stefan Heym, eşi Gertrude ile birlikte salonda yalnızdır. Bredel'in ve Ulbricht'in kendi yazı ve konuşmalarından örnekledikleri alıntıların nasıl uydurulduğunu ve çarpıtıldığını çok iyi bilmektedir. Sonrasını yazarın kaleminden okuyalım: 'Kahve arası, S.H. ve eşi Gertrude'nin kongre kulisinin sıkış tepişinde yaşadıkları bu yarım saatlik izolasyonu, reel sosyalizmin hüküm sürdüğü mekan dışında kavramak olanaksızdır. Resmi lanetlemenin hedefi olmuş bir bireyin çevresine yaydığı o tehlikeli havayı ancak bu mekanda yer alan bir insanın içgüdüleri koklayabilir. Sadece bir kişi, o da Alman değil Türktür, bu görünmez duvarı deler: Nazım Hikmet. Uzun boylu, sarışın, mavi gözlü ozan. Nazım Hikmet, S.H.'nın masasına gelip elini tutar: 'You must defend yourself' (Kendini savunmalısın.) Yanıt vermelisin. Karşı çıkmazsan kaybettin demektir. İnan bana, yeterince yaşadım bunları, ne dediğimi çok iyi biliyorum."

Sonra ne mi olur?

S.H. kendini savunur. SBKP 20. Kongresi yapılır. Berlin Duvarı örülür. Domuzlar Körfezi çıkartması gerçekleştirilir. Brejnev gelir, Nixon gider. Glasnost, perestroyka derken Berlin Duvarı sökülür, SSCB dağılır. Radikal'ciler Nazım'ın resmini Taksim'in göbeğindeki tuvaletin kapısına reklam diye asarlar. Stefan Heym 83 yaşıyla hala toplantılara katılır, kendince sonradan görme demokratlara kök söktürmeye devam eder..."

* * *

Evet, sadece Nazım'ı değil Marx'ı da tuvaletlerin kapısında reklam figürü olarak kullananlara yanıt vermek için, buna cüret etmelerini engelleyecek bir güce ve etkinliğe ulaşmak için daha ne kadar zamana ihtiyacımız olacak acaba?

Çeyrek yüzyıl sonra Tuncay'ın hatırlattığı türden şeylerin olmasına fırsat vermeyecek, ortam yaratmayacak yeni Ekim Devrimleri'ne dünyanın ne kadar da çok ihtiyacı var...

Bırakan her şeyi bir yana.. Bu devrimin lanetlenmesi ve kazanımlarının silinip süpürülmesi ile ancak bir kamyon kazasıyla ortaya dökülen pislikler arasında bir bağlantı yok mu acaba? Biraz düşünülürse pekala olduğu görülecektir...

* * *

69 yıl önce Lenin ve arkadaşlarının devrimci inisiyatifiyle Rus işçileri kendi üzerlerine düşen tarihsel sorumluluklarını yerine getirdiler. Daha sonrasında olanlara bakarak onlar suçlanamaz. Artık önemli olan bugün tarihin bizim omuzlarımıza yüklediği sorumlulukları hakkıyla yerine getirmeye çalışmak olsa gerek...

Seyfi ÖNGİDER

Onlar üzerlerine düşeni yaptılar...

SÖZ
Haftalık Haber Yorum Dergisi

● Sahibi: Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK
● Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
● Yazıişleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, VEHBİ ERSAN, VEYSİ SARISÖZEN
● İdare: Muzaffer TUTKAN
● Sorumlu Müdür: B. Aytaç YOLDAŞ
● Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

Almanya: A. Vehbi PAKSOY Tel: 0049 30 6183742 Fax:0049 302755143
Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN Tel:0033 148572114 Fax:0033 148571691
İsviçre: Süleyman ÖZGÜR Tel:0041 3415213
İngiltere: Ahmet SAYER Tel:0044 1814826280

Adres: Sıraselviler cad. Billurcu sk. No: 3/8 Taksim/İstanbul Tel: (0212) 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29 Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık Dağıtım: Biryay